

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlköğretim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

0-36 AY ÇOCUKLARA YÖNELİK RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ BİR ANALİZİ

Esra TAŞCI

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlköğretim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

0-36 AY ÇOCUKLARA YÖNELİK RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ BİR ANALİZİ

AN ANALYSIS OF PICTURE BOOKS FOR CHILDREN AGED 0-36 MONTHS

Esra TAŞCI

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Esra TAŞCI'nın hazırladığı "0-36 AY ÇOCUKLARA YÖNELİK RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ BİR ANALİZİ" başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof.Dr. Müdriye Yıldız BIÇAKÇI

Üye (Danışman)

Prof.Dr. Mübeccel GÖNEN

Üye

Doç. Dr. Hakan DEDEOğLU

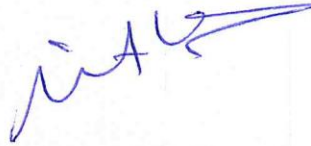
Üye

Dr. Öğr.Üyesi Aysel Tüfekçi AKCAN

Üye

Dr. Öğr.Üyesi Arif YILMAZ

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri üyeleri tarafından 27 / 09 / 2019 tarihinde uygun gör¼lmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca ..... / ..... / ..... tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali Ekber ŞAHİN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼dür¼

Öz

Çocuk kitapları aracılığı ile çocuğun zihinsel, sosyal, duygusal, dil ve kişilik gelişiminin desteklenmesi, estetik eğilimlerinin gelişimi, okuma alışkanlığının kazandırılması gibi çok yönlü gelişime katkı sağlaması beklenmektedir. Çocukların yaş dönemlerinde ihtiyaçlarının farklılaşması, çocuk kitaplarında “çocuğa görelilik ilkesinin” benimsenmesine neden olmuştur. Çocuk kitaplarında bulunması gereken kriterler, "çocuğa görelilik ilkesi"ne göre belirlenir. Bu nedenle çocuk kitaplarının; fiziksel özellikleri, içerik özellikleri ve resimlendirme özellikleri, kitabın hazırlandığı yaş grubuna göre değerlendirilir. 0-36 ay çocukların gelişim alanlarındaki değişimin hızlı olması, resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerinde farklılaşmasını gerektirmektedir. Bu çalışma tarama modelinde tasarlanmış ve nicel yönetime göre veriler toplanmış, örneklem seçimi kriter örnekleme ile yapılmıştır. 0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin analiz edilmesi amacıyla, 2019 yılında Ankara ilinde satılan 135 resimli çocuk kitabı, araştırmacı tarafından geliştirilen “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” na göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda; 0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarının içerik (konu, çeşitlilik vs.) açısından yetersiz, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından yeterli olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: çocuk edebiyatı, erken çocukluk dönemi, resimli kitap, 0-36 ay.

Abstract

Children's books, children's; mental, social, emotional, language and personality development, aesthetic tendencies development, reading habits are expected to contribute to such a multidimensional development. The differentiation of the needs of children in certain age ranges led to the adoption of the "children relativity principle" in children's books. The criteria to be found in children's books are determined according to the "children relativity principle". Therefore, children's books; physical characteristics, content and illustration characteristics are evaluated according to the age group in which the book is prepared. The rapid change in the development areas of children aged 0-36 months requires the differentiation of the features that should be present in the picture books. The aim of this study; 0-36 months of "picture children's books" for children; content properties, physical properties and illustration features, it is investigated. The research was designed in a screening model. The universe of the research is the "illustrated children's books" which are sold in bookstores in the central districts of Ankara for children aged 0-36 months. Sampling method was made according to criterion sampling. In the study; In 2019, 135 illustrated children's books sold in Ankara were examined according to the "0-36 Months Illustrated Children's Books Evaluation Form" developed by the researcher. As a result of the research; Illustrated children's books for children aged 0-36 months were found to be insufficient in terms of content (subject, diversity,etc.) and sufficient in terms of illustration and physical characteristics.

Keywords: children's literature, early childhood, picture books, 0-36 months.

Teşekkür

İlk olarak, bu çalışmamı en değerli varlıklarım olan anne ve babama ithaf ederek; hayatım boyunca desteklerini benden esirgemeyen, bu günlere gelmemde en büyük payı olan bana güven veren, sevgi ve mutlulukla yetiştiren çok değerli ailem Zeynep ve Hasan Bediz'e çok teşekkür ediyorum.

Benimle çalışmayı kabul ederek çok değerli bilgilerini, tecrübelerini ve desteklerini benden esirgemeyen, akademik hayatta düşünceleri ile bakış açımı genişleten yoğun olmasına rağmen her zaman bana vakit ayıran manevi desteğini sürekli hissettiğim ; birlikte çalışmaktan onur duyduğum çok değerli danışmanım Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN'e en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans sürecim boyunca ve araştırmamın şekillenmesi için görüş ve önerilerini ,tecrübelerini benden esirgemeyen her zaman destek olan Dr. Öğr. Üyesi Arif YILMAZ'a ve Doç. Dr. Hakan DEDEOĞLU' na teşekkür ediyorum.

Tezime yaptıkları değerli katkılarından dolayı tez jürimde yer alan Prof. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI'YA ve Aysel TÜFEKCİ AKCAN' a teşekkür ederim.

Tez sürecinde manevi desteklerini esirgemeyen sevgili ağabeyim Aydın BEDİZ'e ve canım arkadaşım Safiye ÜNVER'e teşekkür ederim.

Her kararımda beni destekleyen, yardımcı olan hayat arkadaşım, canım eşim M. Serhan Taşcı'ya sonsuz teşekkür ederim. İyiki Varsınız...

İçindekiler

Öz.....	ii
Abstract.....	iii
Teşekkür.....	iv
İçindekiler.....	v
Tablolar Dizini.....	vii
Şekiller Dizini.....	viii
Simgeler Ve Kısaltmalar Dizini.....	xi
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
Araştırma Problemi.....	3
Alt problemler.....	3
Sayıtlılar.....	4
Sınırlılıklar.....	4
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	5
Çocuk Edebiyatı.....	5
Resimli Çocuk Kitabı Türleri.....	8
0-36 Ay Çocukların Gelişim Özellikleri.....	12
0-36 Ay Çocuklarında Fiziksel Gelişim.....	13
0-36 Ay Çocuklarda Bilişsel Gelişim.....	14
0-36 Ay Çocuklarda Dil Gelişimi.....	16
0-36 Ay Çocuklarda Sosyal ve Duygusal Gelişim.....	20
0-36 Ay Çocuklarda Kişilik Gelişimi.....	21
0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarının Çocuğa Katkısı.....	23
0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında İçerik Özellikleri.....	26
0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında Fiziksel Özellikler.....	30
0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında Resimleme Özellikleri.....	34
İlgili Araştırmalar.....	37
Bölüm 3 Yöntem.....	43
Araştırmanın Modeli.....	43
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	44
Veri Toplama Süreci.....	45

Veri Toplama Araçları	45
Verilerin Analizi.....	47
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar	48
Bölüm 5 Tartışma, Sonuç ve Öneriler	84
Tartışma.....	84
Sonuç.....	88
Öneriler	94
Kaynaklar	95
EK-A: 0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu	104
EK-B: Örnekleme Alınan Kitapların Listesi	106
EK-C: Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu	110
EK-Ç: Etik Beyanı.....	111
EK-D: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	112
EK-E: Thesis/Dissertation Originality Report.....	113
EK-F: Yayımlama ve Fikri Mülkiyet Hakları Beyanı	114

Tablolar Dizini

Tablo 1	<i>0-12 Ay Dil Gelişim Tablosu</i>	18
Tablo 2	<i>15-24 Ay Dil Gelişim Tablosu</i>	19
Tablo 3	<i>Cümlelerin Sözcük Sayısı</i>	73
Tablo 4	<i>Kitap Türü ve Kitap Şekli</i>	74
Tablo 5	<i>Kitap Türü ve Kapak Cinsi</i>	75
Tablo 6	<i>Kitap Türü ve Sayfa Cinsi</i>	75
Tablo 7	<i>Kitap Türü ve Sayfa Sol Marjı</i>	76
Tablo 8	<i>Kitap Türü ve Yazı Rengi</i>	77
Tablo 9	<i>Kitap Türü ve Noktalama İşaretleri</i>	77
Tablo 10	<i>Kitap Türü ve Yazım Kuralları</i>	78
Tablo 11	<i>Kitap Türü ve Anlatımın Açıklık ve Anlaşılır Olması</i>	79
Tablo 12	<i>Kitap Türü ve Cümle Yapısı</i>	80
Tablo 13	<i>Kitap Türü ve Ana Karakterin Varlığı</i>	81
Tablo 14	<i>Kitap Türü ve Ana Karakter Türü</i>	81
Tablo 15	<i>Kitap Türü ve Ana Karakter Kim</i>	82
Tablo 16	<i>Kitap Türü ve Cümledeki Sözcük Sayısı</i>	83

Şekiller Dizini

Şekil 1.	Araştırmada incelenen kitapların basım yeri bilgisinin dağılımı.....	48
Şekil 2.	Araştırmada incelenen kitapların basıldığı yerlerin dağılımı.....	49
Şekil 3.	Araştırmada incelenen kitapların basım yılının var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.....	50
Şekil 4.	Araştırmada incelenen kitapların basım yılı bilgisi dağılımı.....	50
Şekil 5.	Araştırmada incelenen kitapların yayınevi bilgisinin var olup olmadığının dağılımı.....	51
Şekil 6.	Araştırmada incelenen kitapların yayınevi bilgisinin dağılımı.	51
Şekil 7.	Araştırmada incelenen kitapların iş yeri adresi bilgisinin dağılımı.	52
Şekil 8.	Araştırmada incelenen kitapların yazar adı bilgisinin dağılımı.	52
Şekil 9.	Araştırmada incelenen kitapların yazar hakkında tanıtıcı bilgi içermelerine göre dağılımı.	53
Şekil 10.	Araştırmada incelenen kitapların çizer adı bilgisinin dağılımı.....	53
Şekil 11.	Araştırmada incelenen kitapların ilk yazıldığı dilin belirtilip belirtilmemeye durumuna göre dağılımı.....	54
Şekil 12.	Araştırmada incelenen kitapların yazıldığı dil bilgisinin dağılımı.	54
Şekil 13.	Araştırmada incelenen kitapların fiyat bilgisinin dağılımı.	55
Şekil 14.	Araştırmada incelenen kitapların fiyatının bilgisinin dağılımı.....	55
Şekil 15.	Araştırmada incelenen kitapların kaçınıcı baskı olduğuna dair bilginin dağılımı.....	56
Şekil 16.	Araştırmada incelenen kitapların baskı sayısı bilgisinin dağılımı.	56
Şekil 17.	Araştırmada incelenen kitaplar ile ilgili tanıtıcı yazının var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.....	57
Şekil 18.	Araştırmada incelenen kitaplarda aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölümün var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.	57
Şekil 19.	Araştırmada incelenen kitaplarda ilgili etkinlik önerilerinin bulunmasına göre dağılımı.	58
Şekil 20.	Araştırmada incelenen kitaplarda önerilen yaş grubu bilgisinin dağılımı.....	58
Şekil 21.	Araştırmada incelenen kitaplarda kitap türü bilgisinin dağılımı.	59
Şekil 22.	Araştırmada incelenen kitapların en ve boyuna ait dağılımı.....	59
Şekil 23.	Araştırmada incelenen kitaplarda kitap şekli bilgisinin dağılımı.	60

Şekil 24.	Araştırmada incelenen kitaplarda ciltleme türü bilgisinin dağılımı.....	60
Şekil 25.	Araştırmada incelenen kitaplarda kapak cinsi bilgisinin dağılımı.	61
Şekil 26.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa cinsi bilgisinin dağılımı.	61
Şekil 27.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa sol marj bilgisinin dağılımı.....	62
Şekil 28.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa numarası bulunup bulunmadığı bilgisinin dağılımı.	62
Şekil 29.	Araştırmada incelenen kitaplarda yazı rengi bilgisinin dağılımı.....	63
Şekil 30.	Araştırmada incelenen kitaplarda yazı tipi bilgisinin dağılımı.	63
Şekil 31.	Araştırmada incelenen kitaplarda yazı puntosu bilgisinin dağılımı.....	64
Şekil 32.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resim yerleştirme bilgisinin dağılımı.	64
Şekil 33.	Araştırmada incelenen kitaplarda metin yerleştirme bilgisinin dağılımı.....	65
Şekil 34.	Araştırmada incelenen kitaplarda resim yazı oranı bilgisinin dağılımı	65
Şekil 35.	Araştırmada incelenen kitaplarda resimlemenin nasıl yapıldığı(türü) bilgisinin dağılımı.....	66
Şekil 36.	Araştırmada incelenen kitaplarda resimlemede kullanılan renk bilgisinin dağılımı.....	66
Şekil 37.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa kapak resminin ilgi çekici olması bilgisinin dağılımı.....	67
Şekil 38.	Araştırmada incelenen kitaplarda kapak resminin konu ile ilgili olması bilgisinin dağılımı.....	67
Şekil 39.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resimlerinin ilgi çekici olması bilgisinin dağılımı.....	68
Şekil 40.	Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resimlerinin metin ile ilgili olması bilgisinin dağılımı.....	68
Şekil 41.	Araştırmada incelenen kitaplarda noktalama işaretlerinin uygunluğu bilgisinin dağılımı.....	69
Şekil 42.	Araştırmada incelenen kitapların yazım kurallarının uygunluğu bilgisinin dağılımı.....	69
Şekil 43.	Araştırmada incelenen kitaplarda anlatımın açıklık ve anlaşılabilirliği bilgisinin dağılımı.....	70
Şekil 44.	Araştırmada incelenen kitaplarda cümle yapısı bilgisinin dağılımı.....	70

Şekil 45. Araştırmada incelenen kitaplarda cümledeki sözcük sayısı bilgisinin dağılımı.	71
Şekil 46. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakterin var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.	71
Şekil 47. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakter türü bilgisinin dağılımı.	72
Şekil 48. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakter kim bilgisinin dağılımı.	72
Şekil 49. Araştırmada incelenen kitapların konusuna göre dağılımı.	73

Simgeler Ve Kısaltmalar Dizini

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

OID : Bir Nesne Tanımlayıcısı, bir nesneyi tanımlamak için kullanılan bir addır

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Toplumun ilerlemesi ve gelişmesine katkı sağlayan bireyler, kitap okuma alışkanlığı kazanmış bireylerdir. Kitap okuma alışkanlığının kazanılması, erken yaşlarda farklı çocuk edebiyatı örnekleri ile karşılaşılmasına bağlıdır (Gönen, Uygun, Erdoğan & Katrancı, 2012). Ayrıca çocukların kitap ile kurduğu ilişki çocuğun eğitim hayatını da etkilemektedir (Gönen, 1993). Diğer bir deyişle çocuklar kitaplarla iyi bir ilişki geliştirmişse, çocuğa verilecek eğitimden en üst düzeyde fayda sağlamak ve toplumun gelişmesine katkı sağlayan bir birey olmaktadır.

Çocukların edindiği alışkanlıklarda ebeveynler en önemli etkiye sahip olup, ebeveynlerin rol model olduğu davranışlar alışkanlığa dönüşmektedir (Yılmaz, 2004). Ebeveynlerin kitaplara karşı tutumu çocuklarının kitaplara karşı tutumun oluşmasında önemli bir role sahiptir (Gönen, Burçak, Uysal & Bediz, 2019).

Çocukların kitaplarla ilk tanışması, masal ve öykü kitapları ile olmaktadır. Bu nedenle masal ve öykü kitapları, çocuğun kitaplarla ilişkisinin belirlenmesinde önemli bir etkiye sahiptir (Gönen, 1993). Günümüzde internet ve teknolojiye yaşanan gelişmeler çocukların resimlerin etkisinde kalmasına neden olmaktadır. Çocukların resimlere verdiği tepkiler, çok resimle baş edebilme yöntemleri geliştirebilmeleri ve tehlikeli olabilecek resimlerden korumak için erken yaşlarda kaliteli çocuk kitapları ile tanışmaları sağlanmalı ve eğitim verilmelidir (Bassa, 2019).

Çocuk kitaplarının “iyi bir kitap” olarak kabul edilmesi için içeriğinin okunmaya değer olması, resimlendirme yapılmışsa resimlerinin güzel olması ve içerikle uyumlu olması gerekir. İçerik ve resimlendirme arasındaki uyum okuyucunun kitabı alması ve okuması için teşvik edicidir. Resimlendirme, yazı ile verilebilecek duygu, düşünce ve bilgilerin kolay aktarımını sağlamaktadır (Karatay, 2011).

Resimlendirmenin amacı “metni aydınlatmak ve metinde geçen sözcüklere ışık tutmak” olarak ifade edilmektedir. Resimler sözcüklerin netleşmesini, konunun somutlaşmasını ve metindeki duyguların aktarımını sağlar (Bassa, 2019).

0-36 ay arasındaki yaşantılar ve çocuğun deneyimleri, çocuğun öncelikle zihinsel gelişimini ve diğer gelişim alanlarında ilerlemesi için fırsatlar oluşturur (Gönen, Burçak, Uysal & Bediz, 2019). 0-36 ay gelişim dönemlerinde kritik öneme sahip bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar; dış dünyayı, anadile ait sözcükleri ve sözcüklerin birbiri ile ilişkisini ve dilbilgisi kurallarını algılamaya başlar. Özellikle 24-36 ay dilbilgisi ve sözcük dağarcığının en hızlı geliştiği dönem olup, cümleleri anlama başlar. 36 aydan sonra ise yetişkin söz dizimi yapısının kazanıldığı bir dönemdir (Yalçın, 2005). Diğer bir ifadeyle bu dönemde çocukların merakları çok fazla, dikkatleri ve ilgilerinin en açık olduğu dönem olması nedeniyle farklı öğrenme ortamları oluşturulmalı ve materyallerle desteklenerek gelişimlerine katkı sağlanmalıdır (Gönen ve ark., 2019).

Resimli çocuk kitapları 0-36 ay çocuklarının ilk ve en etkili eğitim materyalidir. Çocuk duyduğu sözcükleri resimli kitaplar sayesinde görsel olarak tanımakta, henüz duymadığı sözcükleri de resimli kitaplarda görerek öğrenmektedir. Çocuğun gördükleri ile duydukları arasında ilişki kurması, düşünmeye başladığının göstergesi olarak kabul edilir. Diğer bir ifadeyle resimli çocuk kitapları zihinsel gelişimi destekleyici etkinliklerin yapılmasına, dil gelişimine, sosyal gelişimine ve okuma alışkanlığının kazanılmasına da katkı sağlamaktadır (Kara, 2012). Resimlendirme yaratıcılık yeteneğinin bir ürünü olarak yaratıcılık yeteneğinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır (Karatay, 2011; Kara, 2012). Çocuklar açıklama ihtiyacı duymadan resimlerle bağlantı kurabilir, resimde çoğunlukla kendi öykülerini görürler. Çocuklar için “görmek inanmaktır” bu nedenle resimler çocukların düşüncelerinin ve duygularının yansımaları olur. Çocuğun okuma yazma bilmediği okul öncesi dönemde resimli kitaplar aracılığı ile zeka gelişimi, kelime hazinesi, konuşma becerisi, yaratıcılık gelişimine katkı sağlanır (Bassa, 2019).

0-36 ay dönem çocuğun gelişim alanlarında en hızlı gelişimin görüldüğü dönem olması nedeniyle oldukça önemlidir. Çocuğun bu dönemde edindiği bilgi ve beceriler gelecek dönemlerdeki gelişim sürecini ve edineceği alışkanlıkları etkileyecektir. 0-36 ay çocuklar en çok ebeveynleri ile etkileşim halindedir ve en güçlü rol model olarak kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasında ilk sorumluluk ebeveynlere düşmektedir. 0-36 ay çocuklar için satılan resimli çocuk kitapları, çocuğun gelişimini ve gelecekte kitaplar ile olan ilişkisini etkileyeceği için çocuğun özelliklerine uygun olması ve “iyi kitap” özellikleri taşıyor olması önemlidir.

Literatür incelendiğinde 0-36 ay resimli çocuk kitapları ile ilgili araştırmalar bulunmakla birlikte nicelik açısından az olduğu, 0-36 ay çocuk ebeveynlerinin, alan uzmanlarının, yayıncıların kullanabileceği “0-36 ay resimli çocuk kitapları değerlendirme formu” ile ilgili çalışmaların da oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca 0-36 ay çocuklara yönelik resimli ocuk kitapları ile ilgili yapılacak çalışmaların ocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklere dikkat çekmesi ve çocuklara daha nitelikli kitapların kazandırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve nemi

Bu araştırmada, ülkemizde 0-36 aylık çocuklar için basılmış olan resimli ocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi hedeflenmektedir. İnsanların ihtiyaç algısı sürekli değişmekte, beklentileri de artmaktadır. Resimli ocuk kitaplarına olan ilgi bu alanda farklı yöntem ve tarzları ortaya çıkarmıştır.

Ankara’da satışta bulunan 0-36 ay çocuklar için hazırlanmış resimli ocuk kitaplarının resimleme, fiziksel özellikleri ve içeriklerinin inceleneceği bu araştırma ile literatürde yer alan bilgiler ve çalışma sonuçlarından yola çıkılarak, araştırmacı tarafından geliştirilen kitap değerlendirme formu ile mevcut durumu ortaya koyması bakımından önemlidir.

Araştırma Problemi

Bu araştırmanın temel problemi, “Türkiye’de satılan 0-36 ay resimli ocuk kitaplarının özellikleri nelerdir?” olarak belirlenmiş olup aşağıda belirtilen alt problemler araştırma kapsamında incelenecektir.

Alt problemler

Bu alışma ile aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır.

- a. Türkiye’de satılan 0-36 ay resimli ocuk kitaplarının fiziksel özellikleri nelerdir?
- b. Türkiye’de satılan 0-36 ay resimli ocuk kitaplarının içerik özellikleri nelerdir?

- c. Türkiye’de satılan 0-36 ay resimli ocuk kitaplarının resimleme özellikleri nelerdir?
- d. Kitap Şekli, kapak cinsi, sayfa cinsi, sayfa sol marj, yazı rengi, noktalama işaretleri, anlatımın açık ve anlaşılabilirliği, cümle yapısı, ana karakterin varlığı, ana karakter türü, ana karakterin kim olarak seçildiği deĐiŐkenlerinin kitap türü ile ilişkisi nasıldır?

Sayıtlılar

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, 0-36 ay resimli ocuk kitaplarını içerik, fiziksel özellikler, resimleme ve genel boyutlarında değerlendirmek için yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma 0-36 ay resimli ocuk kitaplarıyla ve Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan kitapçılarda satılan resimli ocuk kitapları ile sınırlıdır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının, hedef kitesini çocuklar oluşturur. Edebiyat sanatı dil aracılığı ile yaşama özgü her olayı ve durumu konu edinebilmekte ve edebi eser olabilmektedir. Çocuk edebiyatı ise “çocuğun duygu, düşünce, hayal, istek ve düşüncelerine cevap vermek amacıyla oluşturulan bir edebiyat” olarak tanımlanmaktadır (Çılgın, 2007).

16. yüzyıldan önce çocuklara yönelik hazırlanmış kitap bulunmamaktadır. Çocukların klasik edebiyat eserlerini okumaya başlaması çocuk edebiyatı kavramını gündeme getirmiştir (Erkul ve ark., 2006). Edebiyat sanatının, çocuk edebiyatı olarak sınıflandırılmasına karşı çıkan görüşler edebiyatın bir bütün olduğunu ve hedef kitlesine göre sınıflandırılmaması gerektiğini savunur ve Gülliver’in Gezileri, LA Fontaine’nin fablları gibi dünya edebiyatı eserlerini örnek göstererek yetişkinlere yönelik yazılmış eserlerin çocuklar tarafından da beğenilmesini delil göstermektedirler. Çocuk edebiyatının ayrı edebiyat olarak incelenmesini daha çok eğitimciler savunmaktadır (Çılgın, 2007).

Çocuk edebiyatında, edebi eserlerin “çocuğa görelilik” ilkesi ile hazırlanması gerekmektedir. Çocuğa görelilik ilkesi; “çocuğun düşlem gücüne seslenen, onun rahatça ve tat alarak okuyup anlayabileceği dili ve anlatımı içinde barındıran ilgi duyabileceği konuları işleyen, onu duygu ve düşünce yönünden besleyen, kurgusu ve olay örgüsü karmaşık olmayıp onun kavrayabileceği bir düzeyde olan, dikkat dağıtıcı ayrıntılardan arınmış olan” olarak tanımlanabilir (Sever, 1995). Diğer bir ifadeyle çocuğa görelilik ilkesi; çocuğun hayal gücüne, anlayabileceği bir dil ve anlatım ile zevk almasını sağlayan, ilgi alanına giren konulara değinen, düşüncelerinin ve duygularının gelişimini destekleyen, olay örgüsünün anlayabileceği metinlerden oluşmasıdır (Dursunoğlu, 2007). Edebi eserlerde önemli olan, “dil, üslup, konu, tema, kişiler, bakış açısı ve anlatıcı gibi unsurlar aracılığıyla edebi esere sorulan sorular ve alınan cevaplar ile söz konusu eserin çocuğa göre olup olmadığına” karar verilmesidir. Çocuğun bulunduğu döneme ait gelişim özellikleri, çocuğa sunulan bütün edebi ürünlerin dikkatli bir kontrol sürecini ya da otokontrolü gerektirmektedir. Çocuğa görelilik ilkesi bazı özelliklerin eserde

bulunmasını gerektirmekte, dolayısıyla eserin çocuğun seviyesine uygun olup olmadığına bu özelliklere bakılarak karar verilmektedir (Demirel, 2010).

Çocuğun yaşama dair tecrübesinin olmaması, kendini tanımaması, ilgi, ihtiyaç, sözcük dağarcığı, dil kullanımı gibi alanlarda yetişkinlerden farklı gelişim özelliklerine sahip olması nedeniyle edebiyat eserlerinin çocuk dünyasına uygun olması gerektiği savunulur (Çılgın, 2007). Çocuk edebiyat aracılığı ile hayatı anlamlandırır ve şekillendirir. Duygularının farkına varır, diğer insanların duygularını anlamaya başlar, diğer insanların yaşamını ve kültürünü tanımaya başlar (Galda, Cullinan & Sipe, 2009). Diğer bir ifadeyle edebi eserler, çocuklara haz verebileceği gibi üzülmeye, kaygı gibi duygulara da neden olabilir. Bu nedenle edebi eser çocuğun dünyasına uygun olmalıdır (Dursunoğlu, 2007).

Edebi eserlerin hedef kitesinin özellikleri ve kullanılan metnin dilbilimsel verilere uygun hazırlanması, okuma öğretimine katkının bilinçli olmasını desteklemektedir (Dilidüzgün, 2004). Okul öncesi dönemde bulunan çocuklara sunulan masal, bilmece gibi yazınsal ürünler çocukların edebiyat ile ilk deneyimlerinin olmasını sağlamaktadır. Bu dönemde edebi eserler çocuk için oyun gibi algılanmasına rağmen çocuğu düşünsel etkinliğe sürükleyecek nitelikler taşımaktadır (Dilidüzgün ve ark., 2002).

Çocuk edebiyatı, çocukların ilgilerinden yola çıkarak konusunu çocukların çevresinden seçmelidir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin önceliği edebiyat olmakla birlikte dil ve anlatım, sözcüklerin seçimi, düzey, konu vb. açısından çocuğun gerçekliğinden hareket eden, çocuğa göre oluşturulmuş eserlerdir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin başlıca amacı çocuğun okumaya olan ilgisini artırmak, kendisi ve çevresi ile ilgili düşünmesini ve eğlenmesini sağlayarak zaman içerisinde çocuğun okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazanmış, eleştirel düşünebilen, estetik duyarlılık kazanmış bireyler olmasına katkı sağlamaktır (Dilidüzgün, 2004). Çocuğun zihinsel gelişimi edebiyat aracılığı ile hızlanarak somut düşüncelerden soyut düşüncelere geçmesinde semboller yardımcı olmaktadır (Celepoğlu, 2007).

Okuma ve edebiyat söz konusu olduğunda “kitap” kavramı ile karşılaşılmaktadır. Kitabın sözlük tanımı incelendiğinde “ciltli veya cilsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kağıt yapraklarının bütünü, herhangi bir konuda yazılmış eser” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Çocuklar için basılan

kitapların, çocuklarda geliştirmesi beklenen etkileri (okuma alışkanlığı, kitap sevgisi, eleştirel düşünme, estetik duyarlılık gibi) oluşturabilmesi için kitapta verilen duyguların, düşüncelerin, mesajların anlaşılması gerekmekte, olayların nasıl organize edildiği, anlatım dili, üslubu önem kazanmaktadır (Arı & Demir, 2013). Diğer bir ifadeyle edebi açıdan başarılı olmayan çocuk kitapları, çocuğun okuma yazma öğrenmesine katkı sağlarken, okuduğunu anlama, yorumlama, eleştirme, estetik açıdan gelişimine katkı sağlamayacaktır (Sınar, 2006).

Türkiye’de çocuk edebiyatının ilk örnekleri 17. Yüzyılın başlarında Nabi ile başlamaktadır (Kökçü, 2015). Türkiye’de çocuk edebiyatına yönelik II. Meşrutiyet döneminde ilk bilinçli yaklaşımların oluşmaya başladığı görölmektedir (Akengin, 1999). İlk yayınlanan çocuk dergisi “Mümeyyiz” Mümeyyiz gazetesinin eki olarak 15 Ekim 1869 yılından 1870 yılına kadar toplam 49 sayı yayınlanmıştır (Balcı, 2002). Cumhuriyet döneminde ise çocuk edebiyatının geliştirilmesi politika olarak benimsenmiştir. Harf devrimi sonrası öğrenim gören kişilerin özellikle okul öğretmenleri ve müfettişlerinin çocuk edebiyatı ile ilgilendiği görölmektedir (Akengin, 1999; Araz, 2010). Tahsin Demiray, Mehmet Faruk Gürtunca, Ramazan Gökalp Arkin bu dönemde çocuk edebiyatına yeni örnekler kazandırmışlardır. 1980 yılında çocuk edebiyatı ile ilgili çalışmalar yıllıklarda değerlendirilmeye başlanmış, gelişen teknolojiler kaliteli çocuk kitaplarının basılmasına imkân vermekle birlikte yaşanan ekonomik kriz halkın çocuk edebiyatı ürünlerine olan ilgisini azaltmıştır. Batılı ülkelere göre geç kalınmış olsa da Cumhuriyet döneminde yürütölen politikalar çocuk edebiyatının gelişmesini olumlu etkilemiştir (Akengin, 1999). Diğer bir ifadeyle 20. yüzyılda Türkiye’de çocuk edebiyatı önemli gelişme göstermeye başlamıştır. Dünya çocuk edebiyatı ile karşılaştırıldığında Türkiye’deki çocuk edebiyatının gelişimi oldukça geç olmuştur (Kökçü, 2015). Çocuk edebiyatının türlerinden biri olan resimli çocuk kitaplarının gelişiminin diğer çocuk edebiyatı türlerine göre (şiiir, tekerlemeler vb.) ihmal edildiğini söyleyebiliriz.

Literatür incelendiğinde çocuk edebiyatı alanında verilen eserlerin öncelikle okuma bilen çocuklara yönelik hazırlandığı dikkat çekmektedir (Sınar, 2006). Edebiyatın hedef kitlesi olan çocukların gelişim özelliklerinin yetişkinlerden farklı olması nedeniyle ayrı bir edebiyat alanı olarak doğması, edebiyatın ve kitapların çocuklarda istenen etkiyi oluşturması için okuma bilen çocuklara öncelik verildiği görölmektedir. Okuma bilmeyen ancak okumaya hazırlık aşamasında olan

çocuklara yönelik kitapların hazırlanması ve hazırlanan kitapların incelenmesine yönelik araştırmaların yoğunlukta olması normal bir gelişim süreci olmakla birlikte 0-36 ay çocuklar için hazırlanan resimli çocuk kitaplarının incelendiği çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Resimli Çocuk Kitabı Türleri

Yedi yaş öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplar “resimli kitap” olarak ayrı bir tür olarak değerlendirilir (Gönen & Balat, 2002). Resimli kitaplarda hem metin hem de resimlendirmede anlam ifade eden sanatsal bir bütün olmasına dikkat edilmelidir (Kiefer ve ark., 2006). Resim olan her kitap resimli kitap olarak adlandırılmaz. Bir kitabın resimli kitap olarak adlandırılabilmesi için kitabın konusunun resim aracılığı ile çocuğa anlatılması gerekmektedir. Bu kitaplarda kısa metinler olabildiği gibi hiç metin ya da yazı olmaya bilir (Sınar, 2006). Diğer bir ifadeyle resimli kitaplar tek başlarına bir olayı anlatabilecek güce sahiptirler (Tuncer, 2000).

0-36 yaş grubu çocuklarının hoşlandığı edebiyat ürünlerinden biri de resimli kitaplardır (Yalçın & Aytaş, 2002). 0-36 aylık çocuklar için hazırlanan kitaplarda bulunması gereken ortak özellik çocuğun hayal dünyasının gelişimine katkı sağlaması ve çocuğu eğlendirmesidir (Araz, 2010).

0-36 aylık çocukların yazılı bir metni yetişkin yardımı olmadan anlaması olanaksızdır. Yazılı metin resimlerle desteklendiğinde çocuk, bir yetişkine ihtiyaç duymadan ilişki kurabilir, kavrayabilir ve önceki öğrenmeleri ile karşılaştırabilir. Nitelikli resimlerin kullanıldığı çocuk kitapları çocuğun kendi kendine öğrenmesini destekleyen öğrenme ortamının oluşmasını sağlar (Nalinci, 2018). Diğer bir ifadeyle okuma becerisinin gelişimi bireyin kendi kendine öğrenmesinde önemli bir araçtır ve 0-36 ay çocukların kendi kendine öğrenmesi ve gelişmesinde resimler metnin yerine geçmektedir.

Resimli kitaplar da dikkat edilmesi gereken genel özellikler; metin var ise resim ile metnin içeriğinin uyumlu olmasına, hikaye kitabı ise resimlerin hikayeyi tamamlıyor olmasına, karakter var ise resimlerin karaktere kişilik kazandırıp kazandırmadığına, çocukların ilgisini çekmesine, konusunun çocuk için faydalı olmasına, metinde kullanılan üslup ve dilin çocukların seviyesine uygun olmasına, fiziksel özellikler ile metnin ve resmin uyumlu olmasına, resimlerin tek başına bir olayı anlatabilecek güçte olmasına dikkat edilmelidir (Sınar, 2006).

Resimli çocuk kitapları çocuk edebiyatı içinde değerlendirilmekle birlikte edebi bir özelliğe sahip olmayabilir. Edebi olmayan resimli çocuk kitapları ABC kitapları olarak da bilinir (Gönen ve ark., 2019). Kavram kitabı, etkinlik kitabı, öykü kitabı gibi çeşitleri bulunmaktadır (Nalinci, 2018).

Çocuğun içinde bulunduğu yaş dönemine özgü gelişim özellikleri ve kitabın içeriğine, yapılış amacına göre kitaplar sınıflandırılabilir. Literatürde yer alan kitap türleri aşağıda belirtilmiştir.

Tanım ve algılama kitapları (İlk kitap). Bebekler doğum anından itibaren sesleri algılayabilmektedir. İlk kitaplarla dinleme ve eğlenme ile birlikte öğrenme ve okumaya başlanmış olunur. İlk kitaplar çoğunlukla “adlandırma kitapları” olmaktadır. Basit çizgilerin kullanıldığı resme bakarak resmedilen varlığın adı söylenir. Çocuk ile yetişkin arasında kitap ile ilgili ilk paylaşımların olması sağlanır (Kiefer ve ark., 2006).

Çocuğun kitabın resimlerine bakması ve hikayeyi dinlemesi için hazırlanan kitaplardır. Çocuğun her gün karşılaştığı nesnelere çizimi, bu nesne ile ilgili çocuğun hareketlerinden birinin canlandırıldığı, nesnenin adı yazılı olan kitaplarda çocuğun dil gelişiminin desteklendiği, canlandırma, resimleme, kodlama ve dinleme ile sözcüğünün geliştiği belirtilmektedir (Seven, 2010).

Özel nitelikli kitaplar. Çocuğun bütün duyu organlarını kullanabilmesi için geliştirilen, kabartma ya da üç boyutlu hazırlanmış kitaplardır. Kitapta çocuğa soru sorulur, cevabı kitabın içinde bulması istenir. Yeni tekniklerin kullanımına izin veren, eğlenceli oyunlar eklenebilmektedir (Seven, 2010). Dört yaşına kadar olan çocuklar için hazırlanmış etkinlik kitaplarıdır (Yalçın & Aytaş, 2002).

Tekerleme ve yuva şarkısı kitapları. Çocukların sevdiği şarkıların, tekerlemelerin resimlerle canlandırıldığı aynı zamanda canlandırmaya ait tekerleme ya da müziğin dinletilebildiği kitaplardır. Konuşma ve dinleme becerisinin gelişimini hedeflemektedir. Bu kitaplarda estetik boyut ön plana çıkmaktadır. Resim ile çocuk edebiyatı ürünleri iç içe olan kitaplardır (Yalçın & Aytaş, 2002; Seven, 2010).

Resimli ninni kitapları. Ninnilerde anlam ön plana çıkmaktadır. Ninnilerin resimlerle canlandırılması çocuğun gelişimini desteklerken, çocukla duygusal yakınlık kurmakta ve algılama gücünü artırmaktadır (Seven, 2010). Çocuk edebiyatı

metinleri içinde ninnilerin çocukla kurduğu duygusal yakınlık nedeniyle özel bir öneme sahiptir (Yalçın & Aytaş, 2002).

ABC kitapları. Küçük çocukların ilk etkileşimde bulunduğu ABC kitaplarının özelliği, resimli kitaplar olmasıdır. Resimli kitapların özelliği yalnızca resimlerden oluşması ya da resimlerle birlikte basit metinlere yer verilmesidir (Gönen ve ark., & Bediz, 2019). Çoğunlukla içinde metin bulunmayan tek kelime veya cümlelerin olduğu, çocuğun kitapla tanışması için hazırlanmış, aynı zamanda çocuk için oyuncak işlevi üstlenmiş kitaplardır (Yılar, 2007). Özellikle 24-36 ay arası çocuklar için hazırlanan ABC kitaplarında belli bir konu olmadan, çocuğun bildiği varlıkların resimlerinin yer aldığı, çocuğun kitapla tanışmasının başlangıcı olarak kabul edilen kitaplardır (Sınar, 2006). ABC kitapları bez, mukavva gibi farklı malzemelerden üretilir (Yılar, 2007). ABC kitapları üretildikleri malzemeye göre çeşitlenmekle birlikte, literatürde genel olarak ABC kitapları olarak adlandırılır.

Alfabenin tanıtıldığı kitaplar. Alfabenin tanıtıldığı kitaplardır. Harf ile resmin ilişkilendirildiği kitaplardır. Dört farklı formatı bulunmaktadır. Kelime-resim, basit anlatım, bulmaca-oyun, ana tema formatında hazırlanabilir (Yalçın & Aytaş, 2002; Seven, 2010).

Sayı kitapları. Sayı bilgisinin gelişmesi amacıyla hazırlanan kitaplardır. Resim ya da oyunlarla yorumlama, basit matematiksel kavramların öğretilmesine yönelik, sayılar ile ilgili bulmaca ve öykülerin yer aldığı kitaplardır (Seven, 2010).

Kavram kitapları. Bir kitap birden fazla kavramı birlikte verebilir. Diğer bir ifadeyle hem ABC kitabı, hem sayma kitabı özelliklerini birlikte taşıyabilir (Kiefer ve ark., 2006). Çocukların bir eşya, varlık ya da durumu tanımlaması, sınıflandırması, adlandırması, özetlemesi, ayırt etmesi, farklılıkları görebilmesi gibi becerileri kazanması için hazırlanan kitaplardır. Çocuğun ilk başvuru kitapları kavram kitaplarıdır. Sözcük dağarcığının ve sözcüğü anlama becerilerinin gelişimi için çocuğun karşılaşması gereken kitaplardır. ABC ve sayı kitapları da çocuğun renk, şekil vb. sınıflandırılmalar yapmasına yardımcı oldukları için kavram kitapları içinde değerlendirilmesi gereken kitaplardır (Seven, 2010).

Resimli (sözsüz) kitaplar. Sadece resimlerden oluşan kitaplardır. Küçük yaş grubu çocuklarının kitaplara yakınlaşmasına, kitap okuma yönüne alıştırmaya, eylemlerin sırasını anlama, öykü ile sorulara cevap vermeye alıştırmaya gibi katkıları

olan kitaplardır. Bu kitaplar okumaya değil, okumaya hazırlık becerilerinin kazanılmasını teşvik için hazırlanmaktadır. Kullanılan resimlerde güçlü bir anlatım olduğu sürece çocuklar kitabı ilgi ile takip edeceklerdir (Sutherland & Arbuthnot, 1991). Diğer bir ifadeyle okumak için gerekli becerilerin bir kısmının geliştirilmesine oldukça yardımcı olan kitaplardır (Kiefer ve ark., 2006). Sözcük dağarcığının gelişimi, dil becerilerinin gelişimi ve okumaya hazırlık becerilerinin kazanılmasında önemli kitaplardır. Bu kitaplarda olayın başlangıç ve sonucunun olması çocuğun anlama becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır (Seven, 2010).

Sesli kitaplar. Teknolojinin ilerlemesi ile iki farklı sesli kitap bulunmaktadır. Birincisi pilli düzeneğin olduğu ve düğmeye basılınca ses çıkaran kitaplar, ikincisi OID kodlama teknolojisi ile basılmış olan kitaplardır. OID teknolojisi olan kitapların özel kalem sayesinde kitabın belirli bölgelerine tanımlanmış sesler çıkmaktadır. Özellikle dil öğretimi için tercih edilmektedir (Seven, 2010).

Oyuncak kitabı. Bu kitaplar resimli kitaplar ile kavram kitaplarından farklı değerlendirilmelidir. Oyuncak kitaplar hem öykü hem de farklı becerileri olan kitaplardır. Bebekler için üretimleri daha uygun olan oyuncak kitaplarda, hareket eden parçalar, üç boyutlu sahneler kullanılmakta genelde pop-up mekanizmasının nasıl daha iyi çalışabileceği üzerinde durulmaktadır. Metinler ikinci planda kalmaktadır, kullanılabilirlik için az sayfadan oluşmasına dikkat edilmelidir (Russell, 2005). Oyuncak kitaplar çocukların rahat oynayabilmesi için yukarı kaldırabilen farklı dokular kullanılan, parmaklarını sokabileceği delikleri bulunan kitaplardır (Kiefer ve ark., 2006).

Resimli öykü kitabı. Çocukların eğlenerek öğrenmesi ve hayal etme becerilerinin gelişmesini sağlayan metin ve görsellerden oluşan kitaplardır (Choudhuri, 2005). Çocuğun gelişim dönemine uygun, gerçek yaşama özgü olay veya olguların metinlerle yansıtıldığı kitaplardır (Turan & Ulutaş, 2016). Oldukça geniş konu alanına sahip olan resimli öykü kitaplarında resimleme önemlidir (Glazer, 1986). Basit bir öykü, birbiri ile ilişkili ve art arda gelen resimler ve metinler aracılığı ile anlatılır. Hiç metin olmayan resimli öykü kitapları da olabilir (Bayram, 2009). Öyküler çocuğun eğitiminde araç olmakta, iyi ya da kötü yaşantıları deneyimleme fırsatı sunmakta, evrensel ve toplumsal değerlerin öğretiminde rol almaktadır. Resimli öykü kitabı çocuğun eğitimini sağlarken aynı zamanda olumlu duygular oluşmasına yardımcı olur (Gönen & Veziroğlu, 2019).

0-36 Ay Çocukların Gelişim Özellikleri

Gelişim, bireyin yaşamı boyunca farklı alanlarda değişimlerin oluşmasına neden olur. İnsanların gelişimi evrenseldir ve belirli ilkelere göre ilerlemektedir (Ülgen, 1995). Çocukların gelişim evreleri evrensel ve yaşa göre sınıflandırılmakla birlikte evrelere geçiş sürecinde bireysel farklılıklar bulunmaktadır (Sınar, 2006). Çocukların yaşlarındaki değişimle birlikte fiziksel ve zihinsel açıdan gelişimleri daha kompleks yeteneklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Örneğin bir yaşındaki çocuk çingirak ile oynarken, 5 yaşına geldiğinde puzzle ile oynamaya başlamaktadır (Schwart & Miller, 1996).

Bireyin gelişimi; davranışçı, bilişsel, psikoanalitik, psikososyal yaklaşımlar ile açıklanmaktadır.

Davranışçı yaklaşıma göre çocuğun bulunduğu çevre öğrenmeye neden olmakta, öğrenme sonucu gelişim gözlenmektedir. Davranışçı yaklaşım öğrenme modelleri (klasik koşullanma, edimsel koşullanma, sosyal öğrenme gibi) ile gelişimi açıklamaya çalışmaktadırlar (Cüceloğlu, 1994).

Gelişimin hem biyolojik hem de çevre ile etkileşiminin önemli olduğunu savunan yaklaşımların farklı görüşleri bulunmaktadır. Psikoanalitik görüşe göre, psikoseksüel gelişim kişiliğin gelişmesinin temelini oluşturur. Psikososyal görüşe göre ise bireyin bağımsızlık isteği ile toplumun bireyi denetimde tutma eğilimi arasındaki denge gelişimin temelini oluşturur. Piaget ise bilişsel gelişimi temel süreç olarak ele almaktadır (Cüceloğlu, 1994).

Çocukların öğrenme ve keşfetmeye olan doğal eğilimleri, dünyaya geldiği andan itibaren öğrenmenin başlamasını ve yaşam boyu devam etmesini sağlar. Çocuğun bulunduğu çevre gelişimin olumlu ya da olumsuz etkilenmesine neden olur (MEB, 2013). Bireyin gelişim özelliklerine göre düzenlenmiş ortamlar çocuğun gelişimini desteklemektedir (Ülgen, 1995). Diğer bir ifadeyle çocuğun sağlıklı gelişimi için fiziksel ve sosyal çevre koşullarının niteliği önemlidir (Çukur, 2011). 0-36 ay çocuklar için hazırlanacak kitapların gelişim özellikleri ile uyumlu olması gerekmektedir. Çünkü kitaplar, hangi yaş grubu için hazırlanırsa hazırlansın gelişimi desteklemesi beklenmektedir.

0-36 ay resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin incelenebilmesi için çocuk edebiyatının, edebiyattan ayrı sınıflandırılma gerekçesi

olan çocukların gelişim özelliklerinin farklı olması, okulöncesi dönem ile erken çocukluk döneminde bulunan çocuklar için de geçerlidir. Diğer bir ifadeyle 3-6 yaş aralığında okulöncesi dönemde bulunan çocuklar ile 0-36 aylık erken çocukluk döneminde bulunan çocukların gelişimsel özellikleri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla 0-36 ay çocuklar için hazırlanan resimli kitapların nitelikleri, çocukların gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.

0-36 Ay Çocuklarında Fiziksel Gelişim

Dünyaya geldiği andan itibaren dünyayı anlama çabasında olan bebekler, duyu organları aracılığı ile dünyayı keşfetmeye çalışırlar (Gander & Gardiner, 2001). Bebeklik ve erken çocukluk döneminin en önemli gelişim alanı fiziksel gelişimdir. Çocuk motor becerilerin gelişmesi sayesinde bağımsızlaşmakta ve fiziksel ve sosyal çevresine uyum sağlama yeteneğinin temellerini atmaktadır (Formiga & Linhares, 2015). Çocuğun bedensel gelişimi ile birlikte artan bağımsızlığının desteklenmesi, çocuğun gelişimi, keşfetme ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirmesini destekler (MEB, 2013).

0-12 Ay Çocuklarında Fiziksel Gelişim Çocuğun en edilgen olduğu dönemdir. Bedensel olarak yetişkinlere bağımlıdır (Çukur, 2011).

Bebekler doğdukları andan itibaren duyu ile dünyayı algılamaya başlarlar ve önemli reflekslere sahiptirler (Cüceloğlu, 1994). 3 aylık bebekler kafasını dik tutabilir, hareket eden nesnelere izleyebilir (Şahin A., 2007), yakalama (tutma) hareketi gelişmeye başlar ve eline verilen nesneyi (çingirak gibi) tutma, yüzüne yaklaştırmaya başlar. El göz koordinasyonu tam gelişmediği için nesneyi çenesine, yüzüne vurabilir (Yavuzer, 1998).

Bebeklerde motor gelişim basamaklarının kazanılma zamanı standartları incelendiğinde ortalama; 4 ay destekli oturma, reflekslerin azalması, istemli hareketlerin başlaması (Şahin A., 2007), desteksiz oturma 6,0 ay, destekli ayakta durma 7,5 ay, emekleme, 8,5 ay, destekli yürüme 9.2 ay, bağımsız ayakta durma 11,0 ay, bağımsız yürüme 12,1 ayda görülmektedir (Çelik, 2016).

Bebeğin desteksiz oturmaya başlaması (6. ay) sonucunda çevresinde bulunan nesnelere daha kolay kavrar, ellerini daha iyi hareket ettirir (Yavuzer, 1998).

Diğer bir ifadeyle ince motor becerileri ile görme, konuşma ve işitme becerileri kitap okumaktan hoşlanabileceği kadar gelişmiştir (Dwyer & Neuman, 2008).

6.aydan sonra bebek kitaplara oyuncak gibi davranır ve fiziksel olarak keşfetmeye çalışır. Keşfetmek için emme, okşama, vurma, tırnaklama davranışlarında bulunarak duyuşal becerilerini kullanır (Dwyer & Neuman, 2008).

Doğduğunda gözleri net görmemekte, kulakları ise sadece sesi algılamaktadır (Çukur, 2011). 7-8 aylık olduğunda ise görme keskinliği yetişkin görme keskinliğine yakın olduğu belirtilmektedir (Göner, Burçak, Uysal, & Bediz, 2019).

13 - 24 Ay Çocuklarında Fiziksel Gelişim. 13 aylık çocuklarda merdiven basamaklarını tırmanma, 14 ayında tek başına ayakta durabilme, 15 aylık iken ise tek başına yürüme becerileri kazanılmaktadır (Cüceloğlu, 1994). 14-16 ay arası koşmaya başlama, 18 aylık olduğunda geri yürüme, bardak kullanarak su içebilir, kaşık kullanarak yemek yiyebilir. Baş ve işaret parmakları ile küçük nesnelere tutabilir, avuç kavraması şeklinde kalem tutabilir (Şahin A., 2007).

Bu dönemde bağımsız hareket etmeye başlayan çocuk için çevresini keşfetmesinin de arttığını söyleyebiliriz.

25 - 36 Ay Çocuklarında Fiziksel Gelişim. Çocuğun koşma, zıplama, tırmanma gibi kaba motor hareketlerin başladığı ve diğer çocuklarla oyun oynamanın başladığı bir dönemdir (Çukur, 2011). Eşyaları çekme-itme, yerden kaldırma, kucağında taşıma gibi etkinlikler ilgisini çeker (Şahin A., 2007). 24 aydan sonra artan hareket kabiliyeti çocuğun daha çok bağımsız hareket etme girişimlerinde bulunmasına neden olmakta, çevresini keşfetmek için daha çok deneyimlerde bulunmaktadır.

0-36 Ay Çocuklarda Bilişsel Gelişim

Diğer canlılar ile insan arasındaki en temel farklılık insanlarda, algı, dikkat, sonuç çıkarabilme, düşünce ve duygunun uyumu, karar verebilme, öğrenme, soyutlama ve dil edinebilmesidir. Bu özelliklerin ortaya çıkması insan beyninde bulunan nöronların birbiri ile kurdukları ağlarla ilgilidir (Ergenç, 2008).

Doğumdan itibaren çevreyi keşfetme çabasında olan bebekler doğuştan getirdiği duyuşal ve hareketşel yeteneklerini kullanmaya başlamaktadır. Duyu

organlarına gelen uyarıcılara anlam vermeye ve yorumlamaya çalışmaktadır. Anlam verme ve yorumlama çabası zihinsel bir süreçten oluşmaktadır.

Morgan'a göre algılama, duyu organlarına gelen uyarıcıların yorumlanması ve anlamlı hale getirilmesidir. Duyu organlarının birbiri ile etkileşimi ve gelen uyarıcıların anlamlandırılmasına göre birey çevresini algılar. Duyular içinde en güçlü olan algı görsel algılamadır (Evirgen ve ark., 2015). Görsel algılama, sadece görme duyusunun iyi olması olmayıp, uyarının yorumlanması beyinde gerçekleşmektedir (Koç, 2002).

Görme duyusuna gelen uyarıcılar, anlamlı olacak biçimde örgütlenir, sınıflandırılır ve genellenir (Evirgen ve ark., 2015).

0-12 Ay Çocuklarda Bilişsel Gelişim. Piaget bu dönemi duyuşal–hareketsel (sensory-motor) dönem olarak adlandırır. Dokunma, emme ve tutma gibi hareketler ile duyuşal verileri toplayan çocuk çevresini anlamasını sağlayacak bilişsel sistemi geliştirmeye başlamaktadır (Cüceloğlu, 1994). Zihinsel düşünme başlamamıştır (Şahin A., 2007).

0-4 ay gördüğü nesnelere takip edebilir, 4-8 ay arası hareketler ve mimikler taklit edilir. 8- 12 ay arasında kendi bedenini merak etmektedir. Tanıdığı ve tanımadığı yüzleri ayırt edebilir (Şahin A., 2007).

8-12 ay arası bilişsel gelişimde nesnelere değışmezliğı (nesnelere devamlılığı) keşfedilir. Bu bilişsel gelişimde önemli bir aşamadır (Cüceloğlu, 1994). Nesnelere araç olarak kullanma denemelerinde bulunur (Şahin A., 2007). Nesnelere değışmezliğinin keşfi çocuğun gözünün önünden kaldırılan nesneyi aramaya başlamasıdır. Diğer bir ifadeyle daha önceleri nesne gözünün önünde var olduğunu kabul eder. Nesnelere değışmezliğı keşfedilince nesne gözünün önünde olmasa da kaybolmadığını anlar ve aramaya başlar.

13-24 Ay Çocuklarda Bilişsel Gelişim. İki yaşına doğru nesne ve olayların iç temsilcileri gelişmeye başlar. İç temsiline başlaması ile göz önünde bulunmayan bir nesne ya da olay temsil edilebilir. İç temsil sürecinin başlaması dil gelişimi ve kavram gelişiminin de başlangıcını oluşturmaktadır (Cüceloğlu, 1994). Böylece renkleri tanıma, ayırt etme, nesnelere ortak özelliklerini fark etme başlar (Şahin A., 2007). 18 ay sonrası çocuklarda kitap kavramı gelişmektedir (Seven, 2010).

Piaget'ye göre tek başına fiziksel gelişim bilişsel gelişimi sağlamaz. Bilişsel gelişimin olabilmesi çocuğun çevresi ile etkileşime girmesi öğrenme deneyimleri ile gelişimini destekler (Cüceloğlu, 1994).

25-36 Ay Çocuklarda Bilişsel Gelişim. Piaget'e göre bu dönem operasyon öncesi dönem olarak adlandırılır. Çocuk bu dönemde sembol ile sembolün temsil ettiği nesneyi ya da olayı ilişkilendirmeye başlar. Bu ilişkilendirme çocuğun nesnelere sınıflandırabilmesini sağlar (Cüceloğlu, 1994). Nesnelere tek bir özelliğine göre sınıflandırır (Nalinci, 2018). Sembol ile ilişkinin kurulması ile oyunlarda da zenginleşme görülür. Sembolik, hayali ve öyküsel oyunlar çocuğun gerçek yaşama hazırlanmasını sağlar (Cüceloğlu, 1994). Eşyaları oyuncak olarak kullanır (Şahin A., 2007).

Çocuğun dikkat süresi 2-5 dakika arasında değişmekte olduğu için ilginç gelen etkinliklere daha uzun süre devam edebilmektedirler. Çocuğun harf ve resimleri ayırt etmeye başladığı bir dönemdir (Sınar, 2006).

0-36 Ay Çocuklarda Dil Gelişimi

Dil gelişimi diğer gelişim alanlarına göre çok hızlı gelişmektedir. Çocuk normal gelişim düzeyinde dil gelişimi gösterse bile kullanılan kelime sayısındaki değişiklik çok büyüktür (Schwart & Miller, 1996). Dil, bireyin hem kendisi hem de çevresi ile iletişimin sağlanmasında en önemli araçtır. Bireyin düşünmesi, bilgiyi depolaması, planlama yapabilmesi, problem çözme becerisi gibi bilişsel faaliyetlerin gerçekleşmesi dil aracılığı ile olmaktadır. Dil toplumsal açıdan ise kültürün aktarımı için oldukça önemlidir (Şahin A., 2007).

Çocuklarda dil gelişimi sürecinin biliniyor olması, çocukların buldukları dönemde karşılaşacakları zorlukların bilinmesi ve bu zorlukları aşmalarına yönelik yapılacak çalışmaların planlanması için oldukça önemlidir. Çocuklara yapılan bilgi aktarımının fazla olması, sözcük dağarcığının artmasına, dolayısıyla dil gelişimine katkı sağlayacaktır. Çocukların dünya ile etkili ve güçlü bir iletişim kurmaları için öncelikle güçlü bir dil gelişimine ihtiyaçları vardır (Schwart & Miller, 1996).

Doğumdan itibaren dil edinimi başlamakta ve sürekli gelişmektedir. Dil gelişimi farklı gelişim alanlarında olgunlaşma gerektirse de en önemli özelliği çocuğun sosyal etkileşim içinde bulunduğu ortamlarda ortaya çıkmasıdır (Otto,

2006). Dil bireyin entelektüelliği ve sosyal yaşama uyumunu sağlamada en önemli araçtır (Şahin A., 2007).

Dil gelişimi, çocuğun sembolleri öğrenmesi ile ilgilidir. Sembollerin kullanımı için çocuğun nesne ya da olayı sembolü ile ilişkilendirmesi gerekmektedir. Kelimeler nesne ve olayların sembolleri olup, sembolik düşünmenin temelini dil gelişimi olduğunu savunan araştırmacılar bulunmaktadır (Cüceloğlu, 1994). Piaget'ye göre ise kelimeleri kullanmanın temeli sembol kullanma yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Kelimeler sembollerden sadece birini oluşturur. Dil gelişimi, bilişsel gelişime bağlıdır (Cüceloğlu, 1994).

Dil gelişiminde sesbilgisi, biçimbirim, söz dizimi, dilin anlamı ve dili kullanma aşamalarından geçilir (Lahey, 1988). Bu çalışmada 0-36 aylık çocukların dil gelişimi genel özellikleri ile incelenmiştir.

0-12 ay çocuklarda dil gelişimi. Çocuk dünyaya geldiğinde dil gelişimi açısından ağlama aşamasındadır. 6 haftalık olduğunda agulama aşamasına, 6 ay da çağıldama, 8 ayda tonlama kalıpları aşamasında, 12 aylık olduğunda tek kelime ile konuşma aşamasına geçmiş olur (Nalinci, 2018). Diğer bir ifadeyle 12 ay sonrası çocuklar tek sözcükleri kullanmaya başlar (Bloom, 2001; Sınar, 2006). Çocukların dil gelişiminde konuşma evresi ile birlikte dil gelişimi ve zevkleri de oluşmaya başlamaktadır (Yalçın & Aytaş, 2002). Diğer bir ifadeyle çocukların dil gelişiminin ve zevklerinin oluşmasında bulunduğu çevre ve maruz kaldığı uyarıcıların etkili olacağını söyleyebiliriz.

0-6 aylık bebekler isteklerini ağlayarak bildirmekte "ba-ba" gibi heceleri tekrar etmektedirler (Sınar, 2006). 6-9 aylık bebeklerde heceleme, çıkardığı sesleri yineleme başlar (Yavuzer, 1998). Anlamsız mırıldanmalar, sesler, tekrar eden heceler kullanırlar (Dwyer & Neuman, 2008). 0-12 ay çocukların Owens (2019) göre dil gelişim özellikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 1

0-12 Ay Dil Gelişim Tablosu

Ay	Dil Gelişim Özelliği	Ay	Dil Gelişim Özelliği
Yeni Doğan	Ağlama. Çocuğunla beslenme zamanı geldiğinde konuşmaya benzeyen sesler çıkarır, ağlamaz.	7. Ay	Ses oyunları oynar. Farklı sesleri tek solukta üretir. Diğer kişilerin seslerini dinler. Farklı tondaki sesleri tanımaya başlar.
1. Ay	İnsan sesine tepki vermeye başlar. Yardım istediğinde ağlar. Mırıldanma sesleri ile memnun olduğunu belli eder.	8. Ay	Seçici olarak dinlemeye başlar. Bazı sözcükleri tanır. Vurgulanan heceyi tekrar eder. Yakınında bulunan yetişkin hareketlerini ve ses niteliğini taklit etmeye başlar.
2. Ay	Konuşma seslerindeki farklılığı ayırt eder. Mırıldanma seslerinde genizden gelen sesler çıkarır.	9. Ay	Belirli ses iniş çıkışları olan kalıpları kullanır. Öksürme sesini taklit eder. Sosyal jest ve mimikleri kullanır. Jargon kullanır.
3. Ay	Tek heceli yapılar kullanır, gıgıldama sesleri çıkarır. Sesin geldiği yöne başını çevirir. Kendisi ile konuşulduğunda ses çıkararak tepkide bulunur. Ünlü sesleri çıkarır.	10. Ay	Yönergelere uymaya başlar. Çıkarabildiği seslerle yetişkin konuşmasını taklit eder.
4. Ay	Ünsüzleri kullanır, babıldar. Ses tonlarını taklit etmeye çalışır. Ses perdesinde çeşitlilik başlar Kendisi ile konuşulduğunda gülümser.	11. Ay	Yüz ifadeleri, seslerdeki iniş-çıkış ve ritimleri taklit edilmeye başlanır.
5. Ay	Oyuncaklarına yönelik ses çıkarır. Ses tonlarındaki sevecenliği ve kızgınlığı ayırteder. Ses oyunları oynar. İsmine tepki vermeye başlar. Aynada kendi görüntüsüne gülümseme ya da ses çıkararak tepkide bulunur. Sesleri taklit etmeye çalışır.	12. Ay	Adını söyler. Görsel ipucu verildiğinde, motor beceriler ile ilgili basit yönergeleri takip eder. "Hayır" anlamındaki ses tonuna tepki verir. Bir ya da daha fazla sözcükle konuşur. Sözcüklerle jargonları birleştirir. İsim olan sözcükleri kullanmaya başlar.
6. Ay	Ses tonu, perdesi ve şiddeti çeşitlenmeye devam eder. Ses ile memnun olduğunu ya da olmadığını ifade eder.		

13-24 ay çocukların dil gelişimi. 13-18 ay çocuklar tek kelimeleri cümle yerine kullanmakta, iki heceli ya da kelimeli ifadeler ilk kez kullanılmaya başlanmaktadır (Cüceloğlu, 1994). Bu dönemde çocuk seslendirebildiğinden daha çok kelimeyi anlamaktadır (Sınar, 2006).

18-24 ay arası çocuklar iki kelimeli cümleleri sık sık kullanmaya başlamaktadır (Cüceloğlu, 1994). Böylece duygularını ve isteklerini anlatmaya başlayabilirler. Çocuğun genetik özellikleri ve diğer bireylerden gördüğü ilgi bireysel farklılıkların temelini oluşturmaktadır (Yalçın & Aytaş, 2002).

13-24 ay çocukların Owens (2019) göre dil gelişim özellikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2

15-24 Ay Dil Gelişim Tablosu

Ay	Dil Gelişim Özelliği	Ay	Dil Gelişim Özelliği
15. Ay	İsmlendirilen varlığı gösterir. Karşılıklı konuşmada jargon ve sözcükler kullanır. 4-6 arasında sözcük dağarcığına sahiptir.	21. Ay	Uyak bulunan kelimelerle oyun oynar. Yaşantılarını anlatmaya çalışır. Zamirler kullanılmaya başlanır. "Ben", "benim" sözcükleri kullanılır. Birine bir şey anlatmaya çalışıldığında, o kişiyi çekiştirir.
18. Ay	İki sözcüğü birleştirmeye başlar. Ortalama 20 sözcük dağarcığına sahiptir. Vücudun bazı bölümlerini tanır. Şarkı söyleme ve mırıldanma başlar. Soru-cevap şeklinde yetişkinlerle oyun oynar. İsim, fiil, zamir ve sıfatların kullanımı başlar.	24. Ay	200-300 arası sözcük dağarcığına sahiptir. Günlük yaşamda karşılaştığı nesnelere adlandırır. Cümleleri kısa ve tamamlanmamış olur. Yer bildiren sözcükler ve zamirleri kullanmaya başlasa da doğru kullanılmaya bilir. Çoğul ekinin kullanımı başlar.

25-36 ay çocukların dil gelişimi. 24 aylık çocuk kelime birleşimleri aşamasına geçmektedir (Nalinci, 2018). Bu dönemde çocuğun kullandığı kelime sayısı artmaktadır (Cüceloğlu, 1994).

30 aylık olduğunda sorular sorulmaya başlanmakta ve olumsuzlama dil kazanımlarına eklenmektedir (Nalinci, 2018). Sorulara cevap verme, konuşmanın anlaşılabilirliğinin arttığı dönemdir (Şahin A., 2007).

25-36 ay çocukların Owens (2019) göre dil gelişim özellikleri; 900-1000 arası sözcük dağarcığına sahiptir. Cümleleri 3-4 sözcüklü olmaya başlar. Özne ve yüklemden oluşan basit cümle yapıları kullanılır. Seslerle ve sözcüklerle oynar. Var olan bir durum ile ilgili konuşur. İki aşamalı yönergeleri izleyebilir.

25-36 ay arasında çocuğun çıkardığı ünlüler %90 doğru seslendirilir. Ünsüzlerin seslendirilmesi kendine özgüdür. Sıfat türleri, olumsuz yapı, çekim

eklerinin kullanımı başlar. Yer ve zaman bildiren cümleler kurmaya başlar. Kullanılan sözcük sayısı ortalama 200-800 arasındadır (Akbayır, 2010).

0-36 Ay Çocuklarda Sosyal ve Duygusal Gelişim

Bedensel ve bilişsel gelişim ile paralel ilerleyen sosyal ve duygusal gelişim, çocuğun topluma hazırlanmasını sağlar (Cüceloğlu, 1994; Şahin A., 2007).

Korku ve öfke en çok görülen duygulardır. Yeni doğan bebekler birçok uyarıcıdan korkarken, büyüdükçe hayali durumlardan korkmaya başlar. Öfkelenildiğinde kendisi ile ilgilenildiğini ve istediklerinin yapıldığını fark etmeye başlaması bu duyguyu kullanmasına neden olur ve yaşla birlikte artış gösterir (Şahin A., 2007).

0-12 ay çocukların sosyal ve duygusal gelişimi. Bu dönem çocukların yakın ilişkide bulunduğu kişilerle iletişimin başladığı bir dönemdir (Gürel, Temizyürek & Şahbaz, 2007). Çocuğun kişiliğinin temelleri bu dönemde atılır (Cüceloğlu, 1994).

Erikson'a göre çocuğun güven duygusunun temelleri bu dönemde atılmaya başlar, en önemli rol ise çocuğun bakımını üstlenen annesindedir. Güven duygusunun gelişmesi, çocuğun annesinin kendisini bırakıp gitmeyeceğine inanması ve önem verdiğini hissetmesine bağlıdır (Cüceloğlu, 1994).

Bağlılık kuramına göre ise, ilk 5 ay oluncaya kadar çocuk kimseye bağlılık geliştirmeyen, annesi ve yabancılara gülümser. Beş ay civarı ise annesi ile özel bir bağlılık kurar. Çocuğun annesi ile kurduğu bağlantı davranışçı psikologlara göre öğrenmenin sonucunda gerçekleşir (Cüceloğlu, 1994). 6 ayının doldurmuş bebekler çevresinden gördüğü ilgiden hoşlanmaya başlar (Sarıkavak, 2009).

Bilişsel psikologlar ise bilişsel gelişim ile ilgili olduğunu ve nesnelerin sürekliliğinin gelişmesi ile bağlılık oluştuğunu savunurlar (Cüceloğlu, 1994).

3 aylık olduklarında insan sesine başını çevirme ve gülümseme başlar. 8 aylık olduğunda ayrılma kaygısı yaşamaya başlar (Şahin A., 2007). Annesi ile özel bir bağımlılık kurar. Bu nedenle anneye daha çok gülümseme, yanından ayrıldığında huzursuz olma başlar. Çocuğun ilk defa girdiği sosyal ortamlarda anne, sığınılacak kişi olmaya başlar (Cüceloğlu, 1994). Dikkat çekmek için bağımlıdır. 9-12 ay arası sevgi gösterilerinde bulunur, el oyunlarına katılım gösterir. 12 aylık

olduklarında müziğe duyarlılık başlamakta ve müzik duyduğunda hareket etme başlamaktadır (Şahin A., 2007).

13-24 ay çocuklarda sosyal ve duygusal gelişim. Çocuk 10. aydan itibaren anne dışındaki bireylerle de bağlılık geliştirilmeye başlanır. Bu kişiler çocuğun yakın çevresinde bulunan, anne kadar olmasa da çocuğun bakımına yardımcı olan kişilerdir. Bu kişilerle kurulan bağlılık anne ile kurulan bağlılık kadar güçlü değildir (Cüceloğlu, 1994). 18-24 ay arası altını ıslattığında haber verir. Çevresini keşfetmeye çalışır (Şahin A., 2007).

25-36 ay çocuklarda sosyal ve duygusal gelişim. Bu dönem çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde, fiziksel gelişiminde gözlenen bağımsız hareket edebilme becerisi ön plana çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle çocuk fiziksel gelişimde bağımsız hareket etmeye başlamıştır ve bağımsız olarak girişimlerde bulunmak istemektedir. Çocuğun bağımsız hareket etmesi ve girişimlerinin desteklenmesi sosyal ve duygusal gelişimi açısından önem kazanmaktadır. Bağımlılık kuramına göre, çocuk annesine ihtiyaç duymuyormuş gibi gözükse de zor durumda kaldığında ilk anneyi arar (Cüceloğlu, 1994). Diğer çocuklarla ve tek başına oyun oynama başlar. Otorite kabulü, rekabet, işbirliği, taklit, utanma gibi sosyal tepkilerin gelişmeye başladığı dönemdir (Şahin A., 2007).

0-36 Ay Çocuklarda Kişilik Gelişimi

Kişilik, “bireyin diğer insanlar üzerinde bıraktığı olumlu ve olumsuz etki ve izlenimler” olarak tanılanmaktadır. Çevrenin etkisi en çok kişilik özelliklerinde kendini göstermektedir (Özgüven, 1998). Kişilik bireyin özel ve ayırıcı davranışları içermektedir. Bu nedenle kapsamı geniş bir kavram olup, “insanın toplumda oynadığı çeşitli roller ve bu rollerin başkaları üzerinde bıraktığı etkilerin tümü olarak veya bireyleri birbirlerinden ayıran davranışlar bütünü” olarak da tanımlana bilir (Güney, 2015).

Kişiliği inceleyen farklı kuramlar bulunmaktadır. Frued, psikoanalitik kişilik kuramında kişiliği id, ego, süper-ego olmak üzere üç temel birim ile açıklar.

İd, kişiliğin en dürtüsel bölümüdür. İd zevk ilkesine göre işlemekte ve isteklerinin hemen karşılanmasını istemektedir. İd'in isteklerinin doyurulması “birincil

süreçler” olarak adlandırılır. Birincil süreçler baskın olduğu dönemde davranışı yönlendiren id’in istekleri ve eğilimleridir (Cüceloğlu, 1994).

Ego, bireyin id’inden kaynaklanan isteklerin sosyal ortama uygun davranışlarla ifade etmesini sağlayan birimdir. Diğer bir ifadeyle id’i denetim altında tutmaktadır. İkincil süreçler olarak adlandırılır. Ego, idin isteğini elde etmesini sağlarken toplumsal düzenin bozulmasını engellemektedir (Cüceloğlu, 1994).

Super-ego, üst ben olarak da adlandırılır. Bireyin vicdanını oluşturur. Davranışın süzgeçten geçirilmesi sonucu bireyin davranışı hakkında “iyi-kötü”, “doğru-yanlış” gibi hükümlerde bulunmasını süper-ego sağlamaktadır. Super-ego bireyin yaşadığı sosyokültürel değerlere göre oluşmaktadır (Cüceloğlu, 1994).

Freud’a göre id ve süper-ego arasındaki çatışma kaygının kaynağıdır. Kaygının derecesi arttıkça ego savunma mekanizmaları geliştirerek kaygıyı azaltmaya çalışır. Çatışma dört yaş civarı başlamakta olup çatışmaların çözümü çevresindeki ebeveynlerle kurulan ilişkiye bağlıdır (Cüceloğlu, 1994).

Freud’a göre psikoseksüel aşamalarda çocuğun bir beden faaliyetine bağlanması ve baskın hale gelmesi çocuğun o aşamaya saplanmasına neden olur. Saplanma bireyin yetişkinlik dönemindeki zevk alma biçimlerinin gelişmesini engeller ve yaşamdan doyum almamasına neden olur (Cüceloğlu, 1994).

Davranışçı yaklaşıma göre kişilik gelişimi öğrenme örüntülerine dayanır. Pekiştirme ve cezalandırma bireyin istenen davranışı öğrenmesi için kullanılmaktadır. Genelleme ve ayırt etme ise çocuğun sosyal durumlarda alınan ödül ve cezalara göre aynı sosyal durumlarda aynı davranışların gösterme eğilimidir. Sosyal ortam, bireyin davranışını–belirleyen en önemli faktör olarak değerlendirilir (Cüceloğlu, 1994). Skinner klasik ve edimsel koşullanma ile açıklarken, Bandura sosyal ortamlarda gözlem ile öğrenmenin gerçekleştiğini ve bireyin davranış geliştirdiğini savunmaktadır (Cüceloğlu, 1994).

Benlik yaklaşımından Rogers’a göre benlik bilinci önemlidir. Benlik bilinci, bireyin kendisi ile ilgili düşüncelerinden, algılarından ve kendi ile ilgili değerlendirme sonuçlarından oluşur. Bireyin kendini nasıl gördüğü ile ilgilidir. Koşulsuz sevgi içinde büyüyen çocuklar olumlu benlik geliştirirler (Cüceloğlu, 1994).

Maslow’a göre de benlik bilinci oldukça önemlidir. Kişi güdüleri en temel ihtiyaçlardan başlamakta bu ihtiyaçlar karşılandıkça bir üst aşamaya geçmektedir.

En son aşama kendini gerçekleştirme aşamasıdır. Bu yaklaşım hem güdülenme hem de kişilik kuramı olarak değerlendirilmektedir (Cüceloğlu, 1994).

Kişiliği inceleyen Freud'un psikoanalitik kuramı ve Erikson psikososyal kuramının, doğumdan itibaren gelişim dönemlerine uygun kişiliği açıklayan kuramlar olması nedeniyle bu çalışmada 0-36 aylık çocukların kişilik gelişimi ile ilgili bu kuramların genel özelliklerine değinilmiştir.

0-12 ay çocuklarda kişilik gelişimi. Freud'a göre bu dönemde çocuk oral dönemde olup ağız en önemli organdır. Çocuğun zevk aldığı davranışlar emme ve yemedir (Cüceloğlu, 1994). Erikson bireyin psikososyal evrelerine göre ise güvene karşı güvensizlik aşamasında olan bebeğe bakım veren (anne) ile kurduğu ilişki, çocuğun ihtiyaçlarına duyarlılık, fiziksel yakınlık güven duygusu gelişmesine katkı sağlamaktadır (Gerrig & Zimbardo, 2015). Güven duygusu oluşan çocuklarda "dünya iyi bir yer, insanlar sevgi dolu, diğer insanlarla yakın olunması sakıncalı değildir" diye düşünmeye başlar ve davranışları güven duygusundan etkilenir (Güney, 2015).

13-24 ay çocuklarda kişilik gelişimi. Freud'a göre iki yaş sonuna kadar oral dönem devam etmektedir (Cüceloğlu, 1994). Erikson bebeğin yürüme yetisinin gelişmesi ve dil ediniminin başlaması ile hareketlerinde başlayan bağımsızlık (özerklik) ya da kuşku geliştireceğini belirtir. Çocuğun bağımsız hareket etme eylemlerinin aşırı kısıtlanması, eleştirilmesi çocuğun kendinden kuşku duymasına neden olmaktadır (Gerrig & Zimbardo, 2015). Kendinden kuşku duyan çocuklar kendilerinden emin olamaz, diğer insanlara bağımlı yaşamlarını sürdürürler (Güney, 2015).

25-36 ay çocuklarda kişilik gelişimi. Freud'a göre anal dönemde bulunan çocuk için en önemli davranış dışkılamadır (Cüceloğlu, 1994).

Erikson'un özerkliğe karşı kuşku dönemi 4-5 yaş aralığına kadar devam etmektedir. Güven duygusunu kazanan çocuk önce yakın çevresine sonra kendi girişimlerine güvenmeye başlar (Gerrig & Zimbardo, 2015).

0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarının Çocuğa Katkısı

Doğumdan itibaren çocuğun çevresi ile olan etkileşimi başlamakta olup bu etkileşim sonucunda gelişimi etkilenmektedir (Nalinci, 2018). Resimli kitaplar ile

çocuk dış dünyayı deneyimlemeye başlamakta, ilk dil deneyimleri ile doğru-yanlış, iyi-kötü gibi kavramların öğretilmesine katkı sağlamaktadır (Sınar, 2006). Diğer bir ifadeyle kitap, çocukları farklı gelişim alanlarında doğrudan destekleyen bir araç olup bilişsel yeteneklerin gelişmesini, hayata ilişkin hassasiyet kazanmasını, kişilik gelişimini desteklemekte, duygusal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. Kitap okumak için belirli bir yaş ya da zaman sınırlaması yoktur (Tanju, 2010). Çocuk bir nesneyi elle tutabildiği zaman, çocuğa kitap alınmaya başlanabilir (Akbayır, 2010).

Çocuğun gelişimini etkileyen en önemli unsur ailenin çocuk ile kurduğu ilişkidir (Cüceloğlu, 1994). Ailenin çocuk ile geçirdiği zamanlarda hikaye anlatımına geçmişten günümüze yaygın olarak başvurulmaktadır (Kiefer ark., 2006). 0-36 aylık dönemde çocuk ile en çok etkileşimde olan ailenin çocuk ile iletişimini güçlendirmek amacıyla araçlar kullanmaya başlar. Bu dönemde kitaplar çocukla kurulacak iletişimde önemli bir araç rolü üstlenmektedir (Gürel ve ark., 2007). Çocuğun kitaplara olan ilgisi konuşmaya başlamadan önce başlamaktadır (Tanju, 2010).

Okuma yazma öncesi çocuğa kitap okunması, çocuğun kitap dünyasına yönlendirilmesini sağlamakta, dinleme becerisini geliştirirken, sözcük dağarcığını da geliştirmektedir. Çocuk resimleri incelerken yetişkinin okuma yapması çocuğun yazım sembollerine aşina olmasını sağlamaktadır (Coddy, 1973). Okuma yazma bilmeyen çocuk kitabın resimlerine bakarak anlam çıkarmaya çalışmakta ve hayal gücü gelişmektedir. Bu nedenle çocuk eğitiminde resimli çocuk kitapları oldukça önemlidir (Sınar, 2006). Gelişimin sağlanması için çocuğun deneyimlerinin artması ve çevresi ile etkileşimde bulunması gerekmektedir. Resimli çocuk kitapları çocuğun deneyimlerinin artması ve çevresi ile etkileşimde olmasını sağlamak için önemli bir araç olarak değerlendirilmelidir.

36 ay öncesi çocuklarda kitaplar bir oyun nesnesi olarak işlev görecektir. Çocuk kitapları çevirmek, sayfalarını açıp kapamaktan haz alacaktır (Akbayır, 2010). 0-36 ay dönemde bulunan çocuklar ne okunduğu ya da ne anlatıldığını anlamasalar bile dinleme becerilerinin gelişmesine katkı sağlanmış olur. Dinleme becerisinin gelişmesi okuma becerisi ile uzaktan da olsa bir tanışma sağlar. Çocuk harfler ile dudak hareketleri arasındaki ilişkiyi sezinler, kitapların konuşan ve konuşmayan varlıklar olduğunu hisseder. Kitabın konuşur olması okuma kültürünün geliştirilmesi için sürecin başlamasını sağlar (Eroğlu, 2013). Diğer bir ifadeyle çocuk

kitapla tanıştıktan ve oyuncak olarak algılamasından sonraki süreçte, kitap okuma ve dinleme etkinliğinin gerçekleştirildiği bir iletişim aracı olmaya başlayacaktır (Akbayır, 2010). Çocuğun kitapla erken tanışması okuma-yazma öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlamaktadır (Nalinci, 2018). Çocuğun kısa zamanda çok şey öğrenmesine katkı sağlamaktadır (Gürel ve ark., 2007). Nitelikli çocuk kitapları ile karşılaşmaya devam eden çocuğun gelecekte bilinçli bir okur olmasına da katkı sağlanır (Çer, 2018). Diğer bir ifadeyle kitap ile erken tanışma okuma-yazma becerilerinin gelişmesi için hazırlık rolünü üstlenir.

Çocuklarda öğrenme duygusunun oluşturulmasında kitaplar oldukça önemlidir (Gürel ve ark., 2007). Kitaplar düşünmeyi öğretmenin de önemli bir aracı olup, çocuk gerçekliğine uygun olmalıdır (Çer, 2018). Nitelikli kitaplar, çocuğa okuma davranışı kazandırırken aynı zamanda eleştirel okuma, hızlı okuma, anlama, anlamlandırma ve kavrama becerilerinin de gelişmesine, düşünmenin genişlemesine, belleğin güçlenmesine katkı sağlar (Şirin, 2007).

Resimli kitaplar, görme duyusu ile algılanmakta, sözlü anlatım becerilerinin ve duyuşsal algılarının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Tüm duyuların etkin kullanımını sağlayan kitaplar ayrıca anlatılmak istenen sezinleme becerisini de geliştirir (Nalinci, 2018). Çocuğun gördükleri hakkında konuşmaya teşvik edilmesi çocuğun dil gelişimine katkı sağlar (Anderson, 2010). Çocuğun kelime hazinesini geliştirmesine ve nesnelere tanımasına yardımcı olur (Gürel ve ark., 2007). Diğer bir ifadeyle gördüğünü anlatma becerisi gelişir (Mardi, 2006). Çocuklar okumayı öğreninceye kadar en çok ihtiyaç duyulan materyal resimli kitaplardır (Sınar, 2006).

Çocuğun kitapla tanıştırılmasında, doğru atılan her adım, çocuğun zamanla daha üst metinlere ilgi duymasını, yaşı ilerledikçe de kitapları nasıl seçeceğini öğrenmesini sağlamaktadır (Akbayır, 2010). Kitapların çocuklarda istenilen değişiklikleri sağlaması, yetişkinlerin kitap okuma konusundaki yeteneğine bağlıdır. Yetişkinler çocuğa ne kadar etkili kitap okurlarsa çocuk için kitap o kadar gerekli olacak ve yaşamının vazgeçilmez bir parçası olarak görülecektir. Bu nedenle yetişkinler kitap seçiminde belirli kriterlere dikkat etmelidirler. Bu kriterler: hikayenin iyi hazırlanmış bir planı olmalı, özgün olmalı, mantıklı ve doğrudan iletişim sağlamalı, karakterleri iyi tanımlanmış olmalı, özgün bir sonucu olmalı, öngörülebilir sonucu olmamalı, metinle son derece senkronize resimleme kullanılmalı, kitaplar bir

kerede satın alınmamalı, farklı tür kitaplar için öncelik listesi hazırlanmalıdır (Coddy, 1973).

0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitaplarda resim ve yazı birlikte bulunabileceği gibi yazısız da hazırlanabilmektedir. Kitaplar öncelikle yetişkinlerin çocuğa kitabı okumaları ile başladığı için çocuk ile yetişkin arasında iletişim kurmanın bir aracı olmakta ve çocuğun iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çocuk kitaplarında resimlerin bulunmasından kaynaklı çocuğun görsel okuma, gördüğünü anlatma, estetik duygularının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Kitaplarda bulunan yazılar ile çocuğun okuma davranışı arasında ilişki kurması, okuma-yazmaya hazırlık aşaması olarak işlev görmektedir. 0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitapları, çocukların gelişim alanlarında ilerlemesini destekleyen ve gelişim alanlarında çok yönlü işlevi olan araçlar olarak değerlendirilebilir.

0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında İçerik Özellikleri

Kitabın içerik özellikleri, içyapısal ölçütler olarak da adlandırılır. Kitabın çocuğun gelişim alanlarının bütününde ilerlemesini sağlaması içerik özelliklerinin nitelikli olması ile ilgilidir. Diğer bir ifadeyle kitabın içerik özellikleri nitelikli değilse çocuğun gelişimine yapması gereken katkıları yapamayacaktır.

0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitapların amacı çocuğun kitapla tanışmasını sağlamak olup öğretici içeriğe sahiptir (Gürel ve ark., 2007). Aynı zamanda çocuğun eğlenmesini, zevk almasını sağlamak gibi amaçları vardır (Nalinci, 2018). Ayrıca bu dönem çocuklarında cinsiyet farklılıkları henüz oluşmamıştır. Bu nedenle kitapların içeriklerinde cinsiyet ayrımı kesin hatlarla verilmemelidir (Yalçın & Aytaş, 2002).

0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitaplarda çocukların hayal ve gerçek ayrımını yapmadığı göz önünde bulundurularak hayal öğelerinin zorlayıcı bazı durumlarda da ürkütücü olabileceği için hayal öğelerinin kullanımına dikkat edilmelidir. Hayal öğeleri hayal gücünü gelişmesine katkı sağlamaktadır. Hayal ve gerçek arasındaki ilişki de resimlendirme önem kazanmaktadır (Tür & Turla, 1999).

0-36 ay çocuk kitaplarının içeriği ile ilgili bir diğer önemli husus çocuğa kitabın seslendirilmesi ile ilgilidir. İster yazılı metin isterse görseller seslendirilirken yetişkin doğru telaffuz etmeli ve diksiyona özen göstermelidir. Varlık, hem isim olarak hem varlığa uygun sesle seslendirilmelidir (Nalinci, 2018).

25-36 ay çocuklar için olan kitaplarda; ailenin çocuğa alacağı kitap seçimindeki sorumluluğunun arttığı bir dönem olup ailelerin çoğunlukla bilgi veren kitaplar tercih ettikleri görülmektedir (Tanju, 2010). ABC kitapları olarak bilinen bu kitaplar konu içermeyen kitaplar olup, nesnelere ya da kavramı tanıtmaya amacı ile hazırlanır. Nesne resmi, nesnenin tanıtımı için iki üç cümle yazılabilecek yer ayrılması ve kitabın dayanıklı malzemelerden üretilmiş olması önemlidir (Koçak, 2017). Çocuk bildiği kitapların okunmasını istemekte ve okuma tekrarlandıkça daha doğru hatırlamaktadır (Tür & Turla, 1999). Çocuğun bildiği kitapların okunmasını isteme nedeni, tek tek olayları anlasa da, kitabın tamamını kavramasını daha büyük bir başarı olarak görmekte ve büyük başarısından mutlu olmaktadır (Emre, 2000).

Çocuk kitaplarının bütün gelişim alanlarını desteklemesi için sahip olması gereken özellikler bulunmaktadır. İçerik özelliklerinde kitabın türü, işlenen tema ve konu, karakterler, dil ve biçim (üslup, tarz, stil), plan özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir (Gönen ve ark., 2011; Demircan, 2006).

Tema. Kitabın yazılmasına neden olan hedef kitabın temasını oluşturur (Karatay, 2011). Yazarın belirtmeye çalıştığı temel düşünce ve görüşlerdir. Yazarın mesajı olarak her kitabın temasının ya da mesajının olması gereklidir. Yazarın ulaştırmak istediği mesaj, kazandırmak istediği alışkanlık, tavır nedir? soruları kitabın teması ile ilgilidir (Tür & Turla, 1999). Tema belirlenirken, çocuğun yaş dönemine özgü gelişim özellikleri, duygu durumu, bilişsel özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Nalinci, 2018).

Konu. Tema hangi konu içinde anlatılırsa çocuk için daha ilginç, daha etkili olur? Sorusunun cevaplanması önemlidir (Tür & Turla, 1999). Çocuğun ilgisini çekebilecek ve ihtiyaçlarına uygun konu seçilmelidir (Karatay, 2011). İçeriğin çocuğun bildiklerinden-bilinmeyene, yakın çevreden-uzak çevreye doğru olmasına dikkat edilmelidir (Gürel ve ark., 2007). Diğer bir ifadeyle konu seçimi çocuğun bilişsel ve duyuşsal özelliklerine uygun somut olgu ve olaylardan oluşmalı, bu olay ve olguların çocuğun bulunduğu çevreye uygun seçilmesine dikkat edilmelidir. Böylece kitaptaki yaşantıları deneyimlemesi ve anlamlandırabilmesinde kolaylaştırıcılık sağlanmış olur (Nalinci, 2018). Tema ile konu arasında sağlanan güçlü ilişki yaşantılar ile ilgili olduğu kadar, mizah duygusunu geliştirmeli, eğlendirmeli ve öğretici olmalıdır (Sever, 1995). 24-36 aylık çocukların dikkat sürelerinin kısa olması nedeniyle kısa masallar, basit hikayeler anlatılmalı, olay

kurgusu hızlı gelişmeli, hikayenin sonu çocuğun mutlu olmasını sağlamalıdır (Sınar, 2006).

24-36 ay çocuklar için olan kitaplarda konu bütünlüğü olmayabilir (Tür & Turla, 1999). Diğer bir ifadeyle kitabın hazırlandığı yaş grubu küçüldükçe kitaplarda konu ve olay kurgusu yer almayabilir (Gürel ve ark., 2007). Çocuk kitaplarında konu ve olay kurgusu arasında ilişki kurulması gerekmektedir birlikte, küçük yaş grubu için hazırlanan kitaplarda öğretimsel amaçların ön plana çıkması nedeniyle olay kurgusuna çoğunlukla yer verilmemektedir. Diğer bir ifadeyle konu ve olay kurgusu 0-36 ay çocuk kitaplarında oldukça azdır.

0-36 yaş resimli çocuk kitapları hazırlanırken yazarın tema ve konu kapsamında olay kurgusuna yer verip vermeyeceğine karar vermesi, olay kurgusu yer alacaksa da yukarıda belirtilen niteliklere sahip olmasına dikkat edilmelidir.

Dil ve Üslup. Dil ve üslup açısından 0-36 ay resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler çocuğun dil gelişim düzeyine uygun olarak hazırlanmalıdır. Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler aşağıda belirtilmiştir.

Çocuk kitaplarında dil ve üslup açısından olması gereken en temel özellik, yalın ve duru bir anlatım olmasına sahip olmasıdır (Karakuş, 2006).

0-12 ay çocuklar için hazırlanmış kitaplar çocuğun dil becerilerini kazanmasını destekleyecek şekilde olmalıdır. Bu nedenle yeni kelimeleri öğrenmesini destekleyecek ve sözcük tekrarlarının yapıldığı içerikte kitaplar hazırlanmalıdır (Yalçın & Aytaş, 2002; Fletcher & Reese, 2005).

13-24 ay çocuklarda kitabın içeriğinin dikkat çekmeye başladığı dönemdir. Nesnelere, olaylar arasında bağlantılar kurulmaya başlanır (Akbayır, 2010). Bu dönemde çocuk iyi-kötü davranışlarla ilgili olduğu için kitapta yer alan olaylar mutlu sonla biterek çocuğun güvende hissetmesi ve rahatlamasına destek vermelidir. Abartıya yer vermeden uygun jest ve mimiklerle, çocuğun dikkatini dağıtmayacak şekilde ses tonunu yükseltip azaltarak eğlenmesi ve dikkatini toplamasına yardım edilmelidir (Tanju, 2010).

18-24 ay çocuklarının gelişim özelliklerine göre hazırlanacak kitaplarda bulunması gereken içerikte dil gelişimine özellikle dikkat edilmelidir (Yalçın & Aytaş, 2002). 18-24 ay arasında iki-üç sözcüklü cümleler kullanılmaya başlanır, Neden? Niçin? sorularını sormaya başlar. Gerçek hikayeleri eğlenceli bulmaya başlar.

Kitaptaki resimlere bakarak ve resimler ile ilgili sorular sorularak uzun zaman geçirebilir, metinler ilgisini çeker resim ile okunan metindeki duyduklarını ilişkilendirmeye başlar (Akbayır, 2010). Bu dönemde anlamını bildiği ve kullandığı kelimeler kullanılmalı (Yalçın & Aytaş, 2002; Nalinci, 2018). Kullanılan kelime sayısı 40'dan fazla olmamalıdır (Yalçın & Aytaş, 2002; Karakuş, 2006). Mecaz anlatıma yer verilmemeli, kelime birinci anlamında kullanılmalıdır (Yalçın & Aytaş, 2002). Paragraflar 3-5 cümleden fazla olmamalıdır (Demircan, 2006). Cümlelerde kullanılan zaman tek olmalıdır (Yalçın & Aytaş, 2002). Devrik cümleler kullanılmamalıdır.

Çocuk kitaplarında bulunması gereken dil ve üslup özelliklerine ek olarak 0-36 aylık resimli çocuk kitaplarında; 0-12 aylık çocukların dil gelişiminde 12 aylık olduğunda tek sözcük kullanımı başlamaktadır. Bu dönem için hazırlanacak kitaplarda kelime ve nesne arasında ilişki kurmasını sağlamasına dikkat edilmeli, 12-24 aylık dönemde cümle yapısını anlamaya başladıkları ve kelime hazinelerinin gelişmeye devam ettiği göz önünde bulundurularak hem kelime hazinesinin gelişmesini hem de basit cümle yapılarını anlamasını sağlayacak cümleler kurulmasına, cümlelerin günlük yaşamında kullanabileceği cümlelerden oluşmasına, cümle oluşturulurken sözcüklerin yalın kullanılmasına dikkat edilmesi önemlidir.

Soru cümleleri basit ve kısa olmalıdır. Olumsuzlamalar da basit kelimeler kullanılmalıdır (Nalinci, 2018). Soru sorma ve olumsuzlamaların 30. aydan itibaren gelişmeye başladığı göz önünde bulundurulmalı 24. aydan küçük çocuklar için hazırlanan kitaplarda soru cümleleri ve olumsuzlamalara yer verilmemesi gerektiği söylenebilir.

Kahraman/Karakter. Kitaplarda karakter ve kahraman farklı kavramlardır. Karakter, kitaplarda çok sayıda olabilirken, kitabın kahramanı bir tanedir. Okul öncesi dönem çocuklarında kitabın kahramanı ve karakterleri ile özdeşim kurdukları göz önünde bulundurulmalıdır (Nalinci, 2018). Diğer bir ifadeyle yazar karakterleri ve kahramanı oluştururken evrensel değerleri, toplumsal kuralları göz önünde bulundurarak davranışları ve söylemlerini oluşturmalıdır. Çocukta istenilen kazanımların oluşması için kitap karakterleri ve kahramanının bu kazanımlara sahip, uygun davranışlar sergileyen ve söylemlerin tutarlı olmasına dikkat edilmelidir.

Çocukların kitap karakterleri ve kahramanı ile özdeşim kurma ve onlar gibi davranma, konuşma gibi özelliklerini rol model olarak almaları nedeniyle çocuk

kitapları-diğer kitaplardan daha önemli hale gelmektedir (Nalinci, 2018). Literatürde kahraman ve karakterlerde bulunması gereken özelliklerin farklı adlarla verildiği belirlenmiştir. Kahraman ve karakterleri çocuk rol model olarak alacağı için bir ayırım yapmadan çocuğun gelişim dönemine uygun özellikleri taşımalarına önem verilmesi gerektiği söylenebilir.

Kahraman ve karakterlerin fiziksel özellikleri, davranışları, konuşması ve karakter özellikleri arasında ilişki kurulmalı, olay ve durumlar karşısında verdiği tepkilerin karakter özellikleri ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir (Sever, 2008). Okul öncesi dönem çocukları için kahraman ve karakter sayısının 1-3 arasında olması çocuğun temayı anlamasını kolaylaştırır (Tür & Turla, 1999).

Plan. Kitabın tema, konu, karakter ve kahramanın belirli bir düzende kitaba yerleştirilmesi olarak tanımlanır. Çocuk kitaplarında geçecek olay ve olgular belirli bir düzende, yalın olarak, zamansal sıçramalar olmadan verilmelidir. Çocuğun dikkatini dağıtacak ayrıntılara girilmemelidir (Nalinci, 2018).

Çocuk kitaplarında plan kitabın içeriği ile ilgili olduğu kadar kitabın fiziksel özelliklerinin de planlanmasını gerektirir. Kitabın hitap ettiği yaş grubunun gelişim özellikleri ile kitabın teması, konusu, olay ve olgu örüntüsü olup olmayacağı, karakter ve kahramana karar verirken kitabın hitap ettiği yaş grubunun özelliklerine göre kitapta bulunması gereken fiziksel özellikler de göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer bir ifadeyle kitap ile ilgili tüm ayrıntılar plan bölümünde yer almalıdır.

0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında Fiziksel Özellikler

Çocuk kitaplarının sahip olması gereken fiziksel özellikler çocuğun ilgisini çekmesi ve kitapla tanışmayı sağlaması açısından önemlidir (Sever, 2018). Diğer bir ifadeyle kitabın görüntüsü çocuğun etkileşime geçip geçmemesinde belirleyici bir rol almaktadır. Bu nedenle kitabın içerik özellikleri kadar fiziksel özelliklerine de önem verilmelidir (Çer, 2014). Çocuğun ilk kitaplarının oyuncaklarla rekabet edebilecek özelliklere sahip olması önemlidir. Bunun için rengarenk ve ilgi çekici olmasına dikkat edilmelidir (Akbayır, 2010).

0-36 ay için hazırlanan resimli çocuk kitapları okul çağı ve okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitaplardan farklı fiziksel özelliklere sahip olmak zorundadır (Gürel ve ark., 2007). Diğer bir ifadeyle farklı gelişim dönemlerindeki çocukların

fiziksel özelliklerine uygun olacak şekilde kitapların da fiziksel özellikleri değişmelidir.

0-12 ay çocukların tatma, dokunma ve görme duyularını çevresini tanımak için daha çok kullandığı için kitaplarda bu duyulara göre düzenlenmelidir (Koçak, 2017). 9 aylık bebeklerde baş ve işaret parmağının kullanımı başlar. Kitap sayfalarını çevirebilmeleri için kitabın sayfalarının kalın olması önemlidir. İlk olarak kitabı sallama, buruşturmaya çalışma, ağza götürmede bulunur. Kitabın sayfalarında kağıt kullanılması, baskıda kullanılan malzemelerinin zararlı olma ihtimalinden dolayı yetişkin gözetiminde olmalıdır. Yetişkinin rehberliği ile resimlere bakma öğrenilir (Akbayır, 2010). 10-12 aylık bebeklerde yürümenin ve konuşmanın gerçekleşmesi önemlidir (Yalçın & Aytaş, 2002). Çocuk nesnelere anne-babasına getirmeye başlar. Kitabı getirmesi “oku” anlamına gelir (Akbayır, 2010). Yetişkinin okumayı çocuğun alışık olmadığı biçimde yapması, ilginç sesler çıkarması gülümsemesini sağlar (Tür & Turla, 1999). Çocuk kitabı kendisi elinde tutabilecek durumda olduğu için, kitabın boyutu eliyle kavrayabileceği boyutta olmalı, yürüme başladığı için taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır. Kendi başına keşfetme, bağımsızlaşma eğilimlerinden dolayı kaliteli ve dayanıklı malzemeler kullanılarak üretilmelidir (Tanju, 2010). Sayfaları kağıt olan kolay yırtılabilen kitaplarda yetişkin dikkat etmeli ve sayfaların yırtılmaması sağlanmalıdır. Bebeğin dikkati yırtılma eylemine yönelirse, kitaba bakmaktan çok yırtma eylemini gerçekleştirmeye yönelebilir (Akbayır, 2010).

13-24 ay çocuklar için olan kitaplarda; Çocuklar 18 aylık olduklarında sayfaları çevirme, resimlere bakma, resimleri kendine göre seslendirme başlar (Tanju, 2010). Sayfa sayısının az olması, gerçeğe uygun, net, parlak resimlerin kullanılmasına dikkat edilmelidir (Koçak, 2017).

Kitapların fiziksel özellikleri; boyut, ağırlık, kapak cinsi, sayfa cinsi, cilt, yazılı-yazısız olma, yazı rengi, punto, sol marj gibi özelliklere dikkat edilmektedir.

Boyut. Çocukların kitabı kavraması açısından önemlidir. Kavramanın başarılı olması çocuğun yaşı ve kitabın boyutu ile ilgilidir (Dwyer & Neuman, 2008). Çocuğun kitabı kolay taşıyabileceği boyutlar tercih edilmelidir (Gönen ve ark., 2014). Çok büyük boyutlardaki kitaplar kavrama ve taşıma için uygun olmayacaktır.

Farklı boyutlarda kitaplar, çocukların ilgisini çekeceği ve boyutların farklılığının öğretilmesinde bir araç olarak da kullanılabilmesi için farklı boyutlarda kitaplar ile karşılaşmasına dikkat edilmelidir (Bayram, 2009). Çocuklar farklı boyutlarda hazırlanmış kitaplarla karşılaşmaktan hoşlanmaktadırlar (Körükçü, 2012). Çocuk kitaplarında kare ve dikdörtgen şeklin tercih edilmesi, boyutların 16x23 cm normal büyüklük olarak kabul edilmektedir (Demircan, 2006). Başka bir görüşe göre ise okulöncesi dönem çocukları için farklı boyutlarda hazırlanmış kitaplar tercih edilmeli, A4 (21x29), B4 (14x21) daha küçük boyutlar tercih edilebilir (Celepoğlu, 2007).

Literatür incelendiğinde kitabın boyutu ile ilgili farklı bakış açıları olduğu görülmektedir. 0-36 ay çocuklar için kitabın boyutuna karar verilirken kitabın türü, amacı gibi değişkenlere dikkat edilmesinin daha önemli olduğunu söyleyebiliriz. 12-24 ay arası çocukların yürümeye başladığı bir dönem olması, çocuğun kendi girişimleri ile bağımsız hareket etmek istediği dönemlerde olduğu ve kitabın oyuncak rolü üstlendiği bu dönemde kitabı tek başına taşıyabilmesinin önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Ağırlık. Kitabın ağırlığı, kitabın boyutu ve kullanılan malzemedan etkilenir (Tür & Turla, 1999). Çocuğun kitabı kaldırabileceği ve taşıyabileceği ağırlıkta olmasına dikkat edilmelidir (Bayram, 2009). Kitabın hazırlanmasında kullanılan malzemenin (hem kapak hem de sayfalar için) cinsi kitabın ağırlığını etkilediği için, kitabın sayfa sayısı da önem kazanmaktadır.

0-36 ay çocuklar için hazırlanacak kitaplarda kitap türü ve amacı ağırlığın belirlenmesinde etkili olacaktır. Banyo kitabı olarak hazırlanmış bir kitap ile ABC kitabının ağırlığının aynı olması beklenmemelidir.

Sayfa sayısı. Metnin anlatılabilmesi için kaç resme ihtiyaç olduğu ve resimlerin sayfalara nasıl yerleştirileceğine göre kitabın sayfa sayısı değişmektedir. Ortalama bir formadan oluşan kitaplar uygun olarak değerlendirilmektedir. Bir forma ise 10-18 sayfa aralığında olabilir. Sayfalarda karton kullanılması durumunda sayfa sayısının 4-5 olması çocuğun taşıyabileceği ağırlıkta olması için yeterlidir (Tür & Turla, 1999). Okuma – yazma bilmeyen çocuklar için 16 sayfadan az olması (Bayram, 2009) önerilmekle birlikte, literatürde bununla ilgili araştırma sonuçlarına rastlanmamıştır. Kitabın ağırlığını etkilediği için, kitabın istenilen ağırlığına göre

sayfa sayısı belirlenebileceği gibi kitap türü de sayfa sayısının belirlenmesinde etkili olacaktır.

Kağıt. Sayfaların temizlenebilir, mat renkli olması ve dayanıklı olması gerekmektedir (Demircan, 2006). Kağıt seçiminde 1. veya 2. hamur tercih edilmeli, ışığı yansıttığı için gözü yoran kuşe kağıt kullanılmamalıdır (Celepoğlu, 2007). 0-36 aylık çocuk için kitap oyuncak olarak kullanılacağı için dayanıklı olmasına özen gösterilmelidir.

Kapak. Kitap ile ilk uyarıcı kitabın kapağı olmaktadır (Tür & Turla, 1999). Kitabın kapağı çocuğun ilgisini çekmeli ve konusu ile uyumlu olmalıdır. İç kapakta resim kullanılmalı (Demircan, 2006) ve kitap ile ilgili genel bilgilere yer verilmelidir. Kapağın kalın ve dayanıklı malzemeden üretilmesi ve üzerinde resim olması önemlidir (Celepoğlu, 2007).

Cilt. Kitabın dayanıklılığı kitabın ciltlemesinde kullanılan malzemeye göre değişmektedir. Kitabın dayanıklılığı için formalama yöntemiyle ciltlenmeli, hem dikiş hem yapıştırma kullanılmalıdır (Demircan, 2006; Celepoğlu, 2007). Ciltlemede dikiş, zımba, yapıştırma gibi seçenekler bulunmaktadır. Kitabın türüne ve kullanım amacına uygun en dayanıklı cilt seçilmelidir. Çocuk için kitabın oyuncak olarak görüldüğü unutulmamalıdır

Literatür incelendiğinde “kitabın boyutu, ağırlığı, sayfa sayısı, kapak ve sayfalarda kullanılan kağıt cinsi ve cilt özellikleri” birlikte değerlendirilmesi gereken fiziksel özellikler olduğunu söyleyebiliriz. Kitabın bu özellikleri 0-36 aylık çocukların fiziksel gelişimleri ile ilgili olup, bu dönem çocuklarında kaba motor beceriler, ince motor becerilerden daha hızlı gelişmektedir. Bu nedenle bu dönem çocuklar için hazırlanacak kitapların ince motor beceri gerektirmeyecek özelliklere sahip olmasına ve kitabın türüne göre karar verilmesinin daha uygun olacağını söyleyebiliriz.

Yazı. 0-36 ay çocuklar için hazırlanan çocuk kitaplarında yazı kullanılabileceği gibi hiç yazı kullanılmadan sadece resimleme ile de oluşabilir (Gürel ve ark., 2007). Yazılar tek sütun olarak yazılmalı, sayfa kenarlarında uygun boşluk bırakılmalı, satırlar arası 1,5 aralık olmalıdır (Celepoğlu, 2007).

Harfler. Yazı kullanılan kitaplarda ise yazı rengi ve yazı puntosuna dikkat etmek gerekmektedir. Okul döneminde bulunan çocuklar için punto önerileri verilse

de 0-36 aylık çocukların kitapta yer alan yazıları okumaları söz konusu değildir. Diğer bir ifadeyle 0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitaplardaki yazılar yetişkinler tarafından okunacaktır. Bu açıdan bakıldığında 0-36 ay çocuklar için 10 punto harfler kullanılabilir. Ancak çocuğun kitaplarını sevmesi, istediği zaman tekrar kitabı kullanabilmesi, harfler arasındaki farklılıkları sezinlemesi gibi amaçlar gözetildiğinde ilkokul 1. 2. ve 3. Sınıf öğrencilerinde 12 puntodan büyük (Demircan, 2006) olması gerektiği, Saxby'ye göre okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitaplarda 14-16 ile 18-22 punto kullanılmalıdır (Ural, 2019). Celepoğlu (2007) ise 1. Sınıflar için 20-24 punto, 2. Sınıflar için 18 punto, 3. Sınıflar için 14 punto kullanılmasını önermektedir. Tür & Turla (1999) ise okul öncesinde 16-20 punto olabileceğini belirtmektedir. Bu bilgilere göre okul döneminin başlarındaki çocuklar için hazırlanan kitaplarda kesin bir punto verilemediği görülmektedir. 0-36 ay çocuklar için ise literatürde önerilen punto aralığına rastlanmamıştır. Verilen puntolar değerlendirildiğinde 16 ve daha büyük puntolardan oluşması gerektiğini söyleyebiliriz.

Sayfa düzeni (Mizampaj). Sayfa kenar boşluklarının bırakılmasına dikkat edilmelidir. Sözcükler, cümleler, satırlar ve paragraflar arasında (Demircan, 2006) farklı birimler olduğunu hissettirebilecek şekilde farklı oranlarda boşluklar bırakılmalıdır.

Metin ve resmin aynı sayfa da olmasına dikkat edilmelidir. İlk kitap olarak adlandırılan kitaplarda sayfanın tamamı resim olmalı uygun bir yerde ise yazı yer almalıdır. 7 yaşına gelinceye kadar $\frac{3}{4}$ resim, $\frac{1}{4}$ yazı olmasına dikkat edilmelidir (Tür & Turla, 1999).

Resimler. Resimler fiziksel özellikler içinde değerlendirilebilecek özellikleri olmakla birlikte farklı amaçlara da hizmet etmektedir. 0-36 ay çocuklar için hazırlanan resimli kitaplarda yer alan resimler yazının rolünü üstlendiği için ayrı bir başlıkta incelenmektedir.

0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarında Resimleme Özellikleri

Resim, iletişimi sağlayan en eski dillerden biri olup öğrenme sürecinin vazgeçilmez unsurlarından biridir (Şahin, 2014). Resimler, çocukların ilgisini çekmekte, canlı, parlak ve renkli şekillerin kullanıldığı resimler çocuğu uzun süre meşgul etmektedir. Çocuğun yaşı büyüdükçe görsele olan ilgi yazıya yönelmektedir (Mardi, 2006). 6 ay - 24 ay arasında bulunan çocuklar kitapla tanışma evresinde, 25-48 ay arasında ise kitapla arkadaşlık evresi olarak sınıflandırılır. Bu dönem

çocukları için resim anlatımda baskın role sahiptir (Sever, 2018). Bu nedenle çocuğun kitapla ilk tanışmasında resimler ön planda olup, çocukla iletişim için önemli bir görsel uyarandır (Nalinci, 2018).

Çocuğun bilişsel becerileri, anlatılmak istenenleri sadece sözcüklerle algılayabilecek düzeyde değildir (Piaget, 2004). Bu nedenle renk, çizgi ve şekillerle bilişsel şemalarını yapılandırmaktadır (Striker, 2005). Resimler, kavramın neyi temsil ettiğini açık ve net bir biçimde algılanmasını sağlar (Şahin, 2014). Resimler bilginin en kolay aktarımını sağlamakta ve bilginin günlük yaşamda kullanımını örneklendirebilmesi nedeniyle bilgiyi hayata aktaran öğelerden biri olmaktadır (Nalinci, 2018). Zor kavramların basitleştirilmesi, soyut kavramların somutlaştırılması, sözlü tasvirin yetersiz kaldığı durumları özetlemek için önemli bir araç olarak resimler kullanılır (Şahin, 2014). Okur-yazar olmayan çocukların kavramları öğrenmesi, hayata dair deneyim kazanabilmesi, sosyal kuralları öğrenebilmesi, yetişkinlerin okuduğu hikayeleri algılayabilmesi için görsel algı ile desteklenmesi gerekir (Aygün & Abacı, 2014).

Resimli kitaplar çocuğun hayal gücünün gelişimine katkı sağlamaktadır. Resim sanatı ile de ilk defa resimli kitaplar aracılığı ile karşılaşan çocuğun resim yapma becerisine de katkı sağlaması için sanat değeri taşıyan, kaliteli resimlerle karşılaşması önemlidir (Sınar, 2006). Çocuk kitapları, sanat yapıtı olarak değerlendirilmeli ve çocuk kitap çizerleri bunu ilke olarak benimsemelidir. Çocuğun resim yapma, resim ile iletişim kurmak için istek duyması, çocuğun kitapları sevmesi için sanatçı duyarlılığı ile yapılmış resimlere ihtiyaç vardır (Sever, 2013). Resimler aynı zamanda estetik değer de katmalıdır (Gönen ve ark., 2019). Resimlemede kullanılan renkler, derinlik, çizgiler arasındaki farklılıklar, zıtlıklar ve dengeler çocukta estetiğin oluşmasını etkileyecektir (Mardi, 2006). Çocuk kitaplarında resimlerin sanatçılar tarafından hazırlanması ve gelişim özelliklerine uygun olması, çocuk kitaplarında nitelikli yayın sayısını artmasına katkı sağlayacaktır (Aygün & Abacı, 2014).

Resimlerin en önemli özelliği, eşlik ettiği metni tamamlamalı, metinde anlatılan duygu ve düşüncelerin aktarımını kolaylaştırmalıdır (Gönen ve ark., 2019). Resimlemelerde hikayenin temel ruh halini yansıtmasına da dikkat edilmelidir (Kiefer ve ark., 2006).

0-36 ay çocuklarının kitaplarında kullanılan resimler, “gerçek dünyadaki” nesnelere ve olayların temsil eden sembollerdir (Gönen ve ark., 2019).

0-36 aylık çocukların bilişsel gelişim özellikleri dikkate alındığında resimlemede dikkat edilmesi gerekenler; görselleri tek bir tema ile ilgili olmalı, her görselde ana renk kullanımına öncelik verilmeli, ara renk kullanımından kaçınılmalı, görselin içeriği çocuğun yakın çevresinde görebileceği nesne ve varlıklardan seçilmeli, tema oluşturulurken duyguların aşırı olmamasına özen gösterilmeli (Aşırı sevinç, aşırı üzüntü oluşturan temalar olmamalı). Konu en basit haliyle ve bir tek özellikten yola çıkarak geliştirilmeli, olay örgüsünde zaman sıçramaları olmamalı ve “biz” duygusunu işlemesine dikkat edilmelidir (Nalinci, 2018). Kitaplarda kullanılan resimler çocuğun bildiği hayvan, bitki, eşya ve insan resimlerinden oluşmalıdır (Gürel ark., 2007).

0-36 aylık çocukların sanatsal stilleri daha kolay algıladıkları düşünülmektedir. Resimlerde nesnelere, arka plandan daha çok dikkat çekmesi durumunda daha net görülebilir. Bunun için resimlerin uygun olması önemlidir. Piyano çalan bir kız resmi ile yapılan deneyde, resmin dörtte üçü manzaradan, belden yukarısı görülen bir kız ve piyanonun klavyesinin görüldüğü resim gösterilmiştir. Deneye katılan çocuklar her gün sınıfta piyano çalınmasına rağmen 20 çocuktan sadece biri piyanoyu tanıyabilmiştir. Diğer çocuklar ise kızın bacağının olup olmadığı konusunda endişelenmişlerdir (Tucker, 1981). 0-36 ay çocukları için hazırlanan resimlerde nesnenin tam olarak verilmesinin önemli olduğunu söylenebilir.

0-36 ay çocukların kitaplarında nesnelere tekli olarak verilir. Kaliteli ve gerçekçi sembollerin resimlerinin kullanıldığı, canlı renklerle boyanmış fotoğraflar yer alır. 0-36 ay çocuklar, gerçek nesnelere farklı olarak resmedildiğinde nesnenin doğasını anlamayabilirler. Bu nedenle resimlerin form ve çeşitlerine dikkat etmek gerekir (Gönen ve ark., 2019). 0-36 ay çocuklarının elleri ile keşfedebileceği, resimleri hissedebileceği kalitede ve nitelikte olmasına özen gösterilmelidir (Gönen ve ark., 2019).

0-12 ay çocukları için kitaplarda; resimlendirme aslına uygun canlı renklerin kullanılması, resimlerin kolay görülebilmesi, yakın çevresi ile ilgili olmasına dikkat edilmelidir (Koçak, 2017). 12-24 aylık çocukları için hazırlanan kitaplar yazısız

olmalıdır. Her sayfada tek resim olmalı, gerçeğe uygun yalın resimlerle hazırlanmalıdır. 24 ay ve üstünde olan çocuklar için resimlerin altında birkaç cümle olmalıdır (Karakuş, 2006). 18 aylık olduklarında tek renkli zeminlerde, günlük yaşamında her gün karşılaştığı nesnelere olduğu kitaplara ilgi gösterdiği bilinmektedir (Seven, 2010).

Çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin sınıflandırılmasında, Şirin (1998) resmin işlevine dikkat edildiğinde üç sınıflama yapılmaktadır (Karakuş, 2006).

Süsleyici resimler. Konunun sembolik yönünü açıklamaya yarayan resimlerdir. Hayal gücünün artması, estetik duyguların gelişmesine katkı sağlayan resimlerdir (Nalinci, 2018).

Metni tamamlayıcı resimler. Bazı sözcüklerin yerine geçen ya da yorumlama görevi üstlenen resimlerdir. Bu resimler ile öğretici, eğlendirici, eğitici görseller oluşturulmakta ve çocuğun yeni kavramları öğrenmesi sağlanmaktadır (Nalinci, 2018). Yazı ile anlatılması zor olan konuların çizgilerle anlatılmasını sağlayan resimlerdir (Celepoğlu, 2007). 0-36 ay çocuklar için hazırlanan kitaplarda metni tamamlayıcı resimler kullanılmakta olduğunu söyleyebiliriz.

Metni açıklayıcı (tamamlayıcı ve yorumlayıcı) resimler. Yazı ile anlatılması zor olan, karmaşık ya da ayrıntılı nesne ve olayların kavranmasını kolaylaştıran resimlerdir (Nalinci, 2018). Metindeki anlatımı somutlaştıran resimlerdir (Celepoğlu, 2007).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ulusal ve uluslararası alan yazında 0-36 ay ve okul öncesi dönem çocukları ile yapılan çalışmalar kronolojik sıraya göre verilmiştir.

iki farklı sosyal sınıfa ait anne ve bebeklerin resimli kitap okumalarının bebeklerin sözcük dağarcığına etkisinin incelendiği araştırmada, 17-22 aylık bebeklerin olduğu 20 orta-20 alt sınıftan toplam 40 bebeğin etkileşimini ortaya çıkarmak amacıyla “Bu nedir?”, “...nerede?” soruları ve annelerin ifadeleri incelenmiştir. Alt sosyoekonomik sınıftan annelerin “Ne?” sorusunu çocuğun düzeyine göre kullandıkları, “Nerede?” sorusunu ise düzeyine bağlı olmaksızın daha çok kullandıkları belirlenmiştir. Sosyoekonomik düzeyi daha yüksek olan annelerin

çocuklarının üretken sözcük dağarcığını geliştirdikleri, diğer çocukların taklitçi sözcük dağarcığını geliştirdikleri belirlenmiştir (Ninio, 1980).

Gönen (1993) betimsel araştırma modelinde tasarladığı araştırmasında tesadüfen seçilen 5-6 yaş grubu, altı anaokulu öğretmenin kullandığı Türkçe yazılmış 321 masal ve öykü kitabını incelemiş ve anaokulunda görevli öğretmenlere anket uygulamıştır. Kitaplar; içerik özellikleri (konu, üslup, karakter), resimlendirme ve fiziksel özellikler (cilt, boyut, kağıt, baskı özellikleri) açısından incelenmiştir. Anket formunda öğretmenlerin demografik bilgilerine ve çocuk kitap seçimleri, kitaplar ile ilgili değerlendirmelerine ve çocuklara kitap okuma rutinleri ve süreci hakkında sorulara yer verilmiştir. Araştırma sonucunda %37.07 (n=119) hayvan kitabına, %33,64 (n=108) yakın çevre, güldürü serüven, duygusal, tarih, gezi öykü kitabına, %29.28 (n=94) masal kitabı kullandıkları belirlenmiştir. Kitapların içerik, resimlendirme ve fiziksel özellikleri açısından istenilen niteliklere sahip olmadığı, anaokulu öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ile bilgilerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir (Gönen M., 1993).

Uzmen (1993) 1970-1993 yılları arasında basılmış Türkçe ve İngilizce Resimli Hikaye Kitaplarının konu yönünden incelediği araştırmada, Türkçe yayınlarda çocukları olumsuz etkileyebilecek konuların işlendiği, çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olmadığı, ihtiyaçlarına dikkat edilmediği, ilgilerini çekecek merak etmesini sağlayacak biçimde sunulmadığı belirlenmiştir (Uzmen, 1993).

Demircan (2006) TÜBİTAK tarafından hazırlanan Çocuk Kitapları Dizisinde yayınlanan kitapları dış (biçimsel) ve iç (içeriksel) yapısal açıdan incelediği araştırmasında örneklem 34 kitaptan oluşmuştur. Araştırma sonucunda kitapların iç ve dış ölçütleri sağladığı, bununla birlikte sayfa boşluklarına ve kağıtın mat olmasına dikkat edilmediği, içindekiler, sözlük ve yazar tanıtımının olmadığı, iç kapakta kitabın hazırlandığı yaş grubunun yazmadığı, TTKB onayının olmadığı, kapakta kullanılan resmin ilgi çekici olmadığı ve önemli yerlerin farklı yazı tipleri ile vurgulandığı, kitapların boyutunun uygunluğu, yazar ve kitap bilgileri, bilinmeyen sözcüklerin geçtiği ilk sayfada verilmemesi, satır sonuna denk gelen sözcüklerde bölme yapılması, kitap başlığının ilgi çekici olması belirlenen eksikliklerdir (Demircan, 2006).

Resimli kitap okuma ile 15 aylık çocukların davranışlarının fotoğraflarla ilişkisi incelendiği araştırmada toplam 8 resim gösterilmiş sonra etkileşimli kitap okuma

yapılmış, sonrasında tekrar resimler gösterilmiştir. Bebeklerin davranışları puanlanmış, ebeveynler ise Stony Brook Aile Okuma Anketinde yer alan 12 maddeyi cevaplamışlardır. Araştırma sonucunda ebeveynlere göre kitaplara ilgisi az olan çocukların kitaplara olan ilgisinin arttığı belirlenmiştir (Fletcher & Sabo, 2006).

Sağlam (2007) okul öncesi kitapların anne-baba ve öğretmenler tarafından değerlendirildiği araştırma sonucunda öğretmenlerin, resimlerin gerçeğe uygun olması, bilgi vermesi, çocuğun dünyasında olan karakterlerden oluşması, çocuğu hayata hazırlaması, çocuktan istenilen davranış değişikliğini sağlamada yardımcı olmasına dikkat edildiği, resmi kurumlarda çalışan ebeveynlerin kitap seçiminde daha hassas oldukları, yaş grubu küçük olan çocuklara sahip ebeveynlerin kitabın bilgi vermesine dikkat ettikleri, annelerin babalara göre kitap içeriğinde daha duyarlı oldukları belirlenmiştir (Sağlam, 2007).

Simcock ve DeLoache (2008) de yaptığı 18-24 aylık bebeklerin renkli fotoğraflar ve çizimler ile hazırlanmış resimli kitapların öğrenmeye etkisinin incelendiği araştırmada, çocukların iki ile dört kez resimli kitaba maruz bırakıldığında akranlarına göre taklit puanlarında artış olduğu gözlenmiştir (Simcock & DeLoache, 2008).

Ganea, Pickard ve DeLoache (2008) tarafından 15-18 aylık bebeklerin resimli kitaplar ile gerçek dünya arasında bilgi transferinin incelendiği araştırmada, 48 çocuğa 16 sayfalık resimli çocuk kitabı ile 6 ciltli kalın kitap kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 15 aylık çocukların kitaplardan öğrendiklerini gerçek nesnelere yansıtamadıkları, 16-18 aylık çocukların gerçek nesnelere resimli kitapta gördükleri resimler ile eşleştirebildikleri, erken çocukluk döneminde resimli kitaplarda gerçekçi resimlerin kullanılmasının eğitim işlevini daha iyi gerçekleştirdiği belirlenmiştir (Ganea ve ark., 2008).

Gönen, Durmuşoğlu ve Severcan'ın (2009) okul öncesi öğretmenlerinin kullandığı resimli öykü kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelendiği araştırmada, öğretmenlerin resimli öykü kitaplarında bulunması gereken özellikleri bilmediği, piyasa da bulunan kitapların istenilen özellikleri taşımadığını belirttikleri belirlenmiştir (Gönen ve ark., 2009).

Veziroğlu'nun (2009) resimli çocuk kitaplarının 36-72 aylık çocuklar için MEB tarafından hazırlanan 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımlara uygunluğunu incelediği araştırmada rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 250 kitap kazanım

değerlendirme formu ile incelenmiştir. Araştırmacı ile birlikte 2 farklı uzmanın değerlendirme sonuçları incelendiğinde resimli çocuk kitaplarının 264 kazanımı %18.5 oranında karşıladığı belirlenmiştir (Veziroğlu, 2009).

Houston-Price vd. (2009) bebekler için resimli kitapta kullanılan görsellerin tercihlerle ilişkisinin araştırıldığı araştırmada, resimli kitaplarda uyarıcılara görsel olarak maruz kalmanın tercihlerini olumlu etkilediği belirlenmiştir. Araştırmada, 6 - 12 aylık 33 bebek ebeveynleri ile bir yiyecek resminin olduğu resimli çocuk kitapları kullanılmış ve üç hafta boyunca çocuklarına her gün 5 dakika kitap okumaları incelenmiştir. Yiyecek resmine maruz kalma sürelerinin yiyeceğe daha olan ilgisini artıracığı varsayılmıştır. Çocukların en az bildiği sebze kuşkonmaz ve patlıcan olduğu belirlenmiş ve bu yiyeceklerin büyümesi, yapılışı ve yemeği ile resimlerin olduğu iki farklı kitap A5 formatında hazırlanmıştır. Sonuç olarak çocukların görsel tercihlerinin tekrarlanan görsellerle geliştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci deneyinde ise 21 erkek, 12 kız olmak üzere ortalama 24 aylık bebeklerin ebeveynlerinden kitaptaki yiyecek hakkında konuşmaları ve tanımlamaları için bir cümle verilmiş ve 6 farklı meyveden oluşan iki setten biri kullanılmıştır. Bu deney sonucunda da kitaplara maruz kalan çocukların yiyecek resimlerine olan ilgisi artmıştır. Artan ilginin nedeni deneyimlerinden çok ayrıntılı bir sunumun daha etkili olduğunu göstermiştir. Araştırmanın 3. Deneyinde ise çocukların sadece maruz kaldıkları resimlerle birlikte yeni resimlere de ilgisinin arttığı belirlenmiştir (Houston-Price ve ark., 2009).

Hepburn, Egan, & Flynn (2010) yaptığı araştırmada 20 aylık çocuklara, ebeveynleri 6 hafta okuma yapmış ve çocukların yeni kelime öğrenmesine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda 20 aylık çocuklara öykü kitaplarının okunması ile yeni kelimeler öğrenmesine katkı sağlandığı belirlenmiştir (Hepburn ve ark., 2010).

Gönen vd. (2012) ilköğretim birinci sınıf için hazırlanan Türkçe resimli çocuk kitaplarının (hikaye ve masal) mevcut durumunu belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, 120 resimli çocuk kitabı incelenmiştir. Araştırma sonucunda kitapların ciltlenmesinde dayanıklı olmasına dikkat edilmediği, konu çeşitliliği açısından yetersiz olduğu, resimlerin dörtte üçünde hayali öğeler kullanıldığı, resim/yazı oranının istenilen düzeyde olmadığı, kitapların çoğunda dilbilgisi kurallarına uyulduğu ve metinler ile resimlerin ilişkili olduğu belirlenmiştir (Gönen ve ark., 2012).

Gönen ve ark., (2012) Türkiye’de erken çocukluk dönemindeki çocuklar için hazırlanan hikaye kitaplarının incelendiği araştırma sonucunda, farklı yayınevlerinin hikaye kitaplarının kullanılmasının farklı sosyal becerileri içeren kitaplarla karşılaştırılması için önemli olduğu, yayınevlerinin genellikle belirli sosyal becerilere odaklandığı, erken çocukluk döneminde drama ve hikaye anlatımının sosyal beceri öğretiminde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Gönen ve ark., 2012).

Kucirkova, Messer ve Whitelock’un (2012) ebeveynler ve çocukların kişiselleştirilmiş kitap okumalarının etkilerini incelediği çalışmada, 12-33 aylık çocuklara özel hazırlanmış kitaplar ile çocuğun en sevdiği kitap paylaşılırken gözlenmiş, kitapla etkileşim davranışları kayıt edilmiştir. Araştırma sonucunda çocukların ve ebeveynlerin kişiselleştirilmiş kitapları okurken daha çok gülümsedikleri belirlenmiştir. Çocukların gülümseme ya da kahkahaları kişiselleştirilmiş kitap içeriğine, ebeveynlerin ise çocuğu gülümsemesine ya da kahkahasına karşılık olarak ortaya çıktığı belirlenmiştir (Kucirkova ve ark., 2012).

Gönen ve ark., (2012) yaptığı çalışmada Türkiye’de erken çocukluk dönemi için kullanılan resimli hikaye kitapları sosyal beceriler açısından incelenmiştir. Calderrella ve Merrell (1997) tarafından geliştirilen sosyal beceri kategorileri değerlendirme aracı olarak kullanılmış, 100 resimli hikaye kitabı nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile elde edilen sonuçlara göre erken çocukluk dönemi kitaplarında akranlar ile ilgili becerilere ağırlık verildiği, akran becerileri ile ilgili alt becerilerde ise belirli becerilere çoğunlukla odaklanırken, çok az odaklanılan becerilerin olduğu belirlenmiştir. Akranlar ile ilgili becerilerde ağırlık verilen beceriler; gerektiğinde yardım isteme, yardım etme, konuşmak, duygulara duyarlı olmak, kolay arkadaşlık kurmak olarak belirlenmiştir. Arkadaşın hakkını savunma, mizah duygusu ise en az verilen beceriler olarak belirlenmiştir (Gönen ve ark., 2012).

Aygün ve Abacı’nın (2014) 2004-2011 yılları arasında 4-8 yaş grubu çocuklar için yayınlanan resimli öykü kitaplarını incelediği çalışmada, kitapların yarından fazlasında kapak resimlerinin ilgi çekici olduğu ve merak uyandırdığı, kullanılan renklerin gerçek hayat ile uyumlu olduğu belirlenmiştir (Aygün & Abacı, 2014).

Turan ve Ulutaş’ın (2016) anaokullarında öğretmenlerin en çok kullandığı resimli öykü kitaplarının incelenmesi amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen

verilere göre %69 yerli kitap olduğu, öğretmenlerin %29,8'nin çocuk kitapları ile ilgili etkinliklere katıldığı belirlenmiştir (Turan & Ulutaş, 2016).

Turan, Gönen ve Aydos (2017) okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarını seçme konusunda yeterlik düzeylerini iyi ve çok iyi olarak algıladıkları, çocuk edebiyatı dersinin kitap seçme yeterliliklerini geliştirmesine rağmen öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasının sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Turan ve ark., 2017).

Koçak (2017) 2000-2014 yılları arasında okul öncesi dönem çocuklar için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı özellikleri incelendiğinde çoğunluğunun büyük boy ve zımbalı basıldığı, mat kağıt kullandığı, sayfaların temizlenebilir olduğu, yarısında satır aralık boşluklarının uygun olmadığı belirlenmiştir. İç yapı özellikleri açısından, çoğunluğunda yabancı kelimelerin yer aldığı, dil bilgisi ve noktalama işaretlerine uygun olduğu, cümlelerin açık ve anlaşılır olmadığı, argo kelimelere yer verildiği belirlenmiştir. Resimleme özelliklerinde tamamına yakınında kapak resimlerinin içerik ile uyumlu olduğu, resimlerde anlatımın güçlü olduğu, renkli resimlere yer verildiği ve metni tamamladığı belirlenmiştir (Koçak, 2017).

Şengül (2019) erken dil müdahalesinde etkileşimli kitap okuma uygulamasının gelişimsel dil gecikmesi görülen çocuklar üzerindeki etkililiğinin incelendiği araştırmada 8 çocuk deney grubunda 5 çocuk kontrol grubu olarak belirlenmiş, 8 hafta haftada 30 dakikalık 2 oturum yapılmıştır. Araştırma sonucunda dil gelişiminde gecikme olan çocukların sözcük kazanımları artmış, ev ortamlarında ve okur-yazarlık hazırlık becerilerinde olumlu değişimler olduğu, okunan kitaplarda seçilen hedef sözcüklerin kazanımında artış olduğu belirlenmiştir (Şengül, 2019).

Uyumaz (2019)'ın Sedat Girgin tarafından resimlenen kitaplardan örneklerle çocuk edebiyatında resim-metin ilişkisinin incelendiği araştırmada, resim metin uyumunun yarısından fazlasında olduğu belirlenmiş, incelenen kitapların çocukların gelişimini destekleme, hayal dünyasını genişletme ve estetik duygusunun gelişmesine katkı sağladığı belirlenmiştir (Uyumaz, 2019).

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

0-36 aylık dönem için hazırlanmış resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özelliklerini ortaya koymaya çalışan bu çalışma tarama modelinde tasarlanmıştır. Diğer bir ifadeyle tarama modelinde, araştırmaya konu olan grubun belirli özelliklerinin toplanması amaçlanmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2008). Tarama modelindeki araştırmalar ilk ve temel araştırma eylemi niteliğini taşırlar. Tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulayıcılara önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı A., 2006). Karasar (2012), tarama modelleri, geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu bulunduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Araştırmanın ele aldığı olay, birey ya da nesne kendi var olduğu koşullar içerisinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır.

Çalışmada nicel yöntemlerden yararlanılmıştır. Nicelyöntemlerde mevcut duruma ilişkin genellemeler yapılabilir ve değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi sağlanır (Büyüköztürk ve ark., 2008).

Bu çalışmada 0-36 ay resimli çocuk kitaplarının içerik, fiziksel özellikler ve resimlendirme açısından özelliklerinin incelenmesi amaçlandığı için tarama modelinin uygun olduğuna karar verilmiştir. Tarama modeli ile yapılan bu araştırma sonucunda 0-36 ay resimli çocuk kitaplarının var olan durumu ile ilgili genel bir yargıya varılabilecektir.

0-36 resimli çocuk kitaplarının değerlendirilebilmesi için literatürden elde edilen bilgilere göre “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” hazırlanmış böylece 0-36 ay çocuklar için hazırlanan resimli çocuk kitaplarının değerlendirilmesinde kullanılacak nesnel bir ölçme aracı geliştirilmeye çalışılmıştır. Geliştirilen “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” incelenen değişkenlerin sayısal olarak ifade edilmesini sağladığı için değişkenler arasındaki ilişkilerin ve karşılaştırmaların yapılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Ankara ili merkez ilçesi kitapevlerinde satılan, 0-36 ay çocuklar için hazırlanmış 135 resimli çocuk kitaplarından oluşmaktadır.

Örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden kriter örnekleme kullanılmıştır. Kriter örneklemede araştırmacı, öncelikle örnekleme alınma kriterleri (ölçütler) belirlenir. Ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulur ya da daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılabilir. Sonra araştırma evreninden belirlenen kriterlere (ölçütlere) uyan durumlar araştırma örnekleme alınarak çalışma yürütülür (Marshall & Rossman, 2014).

Kriter (ölçüt) örnekleme, daha önceden belirlenmiş olan kriterleri karşılayan durumların çalışılmasını temel almaktadır. Bu kriterler, araştırmacı tarafından belirleneceği gibi daha önceden hazırlanmış bir kriter liste de olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Örnekleme seçilecek 0-36 ay çocuklarına uygun olduğu düşünülen resimli kitapların seçilmesinde literatürden elde edilen bilgiler ışığında, araştırmacının belirlediği kriterler önceden hazırlanmıştır. Kriterler belirlenmeden önce kitapçılarda satılan kitaplar araştırmacı tarafından incelenmiştir. İnceleme sonucunda 0-36 ay çocuklar için hazırlanmış resimli çocuk kitapları arasında çeşitlilik olduğu belirlenmiştir.

Örnekleme seçilme kriterleri; Türkçe yazılmış olması, kitaplarda az yazı /kısa metin, resim olması, bir forma, diğer bir ifadeyle 16 sayfa ya da daha az sayfadan oluşması, kitap üstünde belirtilen yaş aralığına ve resimli çocuk kitaplarının oyuncak kitap, kavram kitabı, bez kitap, resimli ve yazılı öykü kitabı, banyo kitabı, resimli yazısız öykü kitabı, ABC kitabı gibi farklı türlerden olmasına dikkat edilmiştir.

Yapılan çalışma sonucu; Ankara ili merkez ilçesinde bulunan kitapevlerinden 300 kitaba ulaşılmış, örnekleme kriterlerine uyan 135 resimli çocuk kitabı örnekleme seçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri çocuk kitaplarının incelenmesi ile elde edileceği için doküman inceleme aşamalarının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Forster tarafından önerilen dokümanlara ulaşılması, orijinaliğin kontrol edilmesi, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma aşamalarının (Yıldırım ve Şimşek, 2005) izlenmesine karar verilmiştir.

Araştırmacı öncelikle Ankara'nın merkez ilçelerindeki kitapçıları gezmiş, satışı yapılan 0-3 yaş resimli çocuk kitaplarını incelemiş ve örnekleme alınma kriterlerini taşıyan çocuk kitapları örnekleme alınmıştır. Araştırmacı Ankara'da bulunan sekiz kitabevini 1-9 Ağustos 2019 aralığında her gün günde yaklaşık 15 kitap inceleyerek gezmiş ve ulaşılan kitaplar örnekleme seçilme kriterlerine göre değerlendirilmiş ve örnekleme alınacak kitapların listesi oluşturulmuştur. Örnekleme alınan kitaplara ilişkin ayrıntılı bilgi eklerde verilmiştir.

135 resimli çocuk kitabı örnekleme seçilme kriterlerini taşıdığı için 300 resimli çocuk kitabı arasından seçilmiştir. Kriterlere uyan kitapların sayısı, örnekleme için yeterli bulunmuş ve tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir.

0-36 ay resimli çocuk kitaplarından elde edilecek verilere göre yapılan bu araştırmada geliştirilen "0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu" kullanılmış olup, ayrıntılı bilgi veri toplama araçları ve veri analizi bölümünde açıklanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracına karar verilmeden önce literatür taraması yapılmış, benzer çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiş ve alan uzmanlarının görüşü alınarak "0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu" geliştirilmiştir. Formun kapsam geçerliliğinin test edilmesi için, iki okul öncesi öğretmeni, iki Türkçe öğretmeni, iki Resim öğretmeni ve yayınevleri ile görüşülerek form maddeleri değerlendirilmiştir. "0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu" nun İçerik ile ilgili maddelerinde Türkçe öğretmeni ve Okul öncesi öğretmeni, resimlendirme ile ilgili maddelerinde Resim öğretmeni, Fiziksel özellikleri ile ilgili maddelerinde yayınevlerinin görüşü alınmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda madde eklemeleri ve seçenekleri düzenlenmiş sonrasında ise 6 alan uzmanı

akademisyen ile “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” na son şekli verilmiştir.

Bu süreçte çocuk kitaplarının boyutları ile ilgili en ve boy arasında 2 cm'lik fark olması durumunda kare olarak değerlendirildiği, en ve boy arasında 2 cm den fazla fark olması durumunda dikdörtgen olarak değerlendirildiği öğrenilmiştir. Bu nedenle örnekleme alınan kitapların en ve boy ölçümlerinin seçeneksiz yapılmasına karar verilmiştir. Diğer bir ifadeyle araştırmacının doğrudan ölçüm sonuçları forma işlenmiştir. Kitabın şekli ile ilgili olan madde cevaplandırılırken de yayınevlerinin kitabın şeklini tanılama kriterleri dikkate alınmıştır.

“0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu”ndan elde edilen verilerin güvenilirliğinin sağlanması için aynı kitap için 4 akademisyen ayrı ayrı formu doldurmuş ve verilen cevaplar karşılaştırılmıştır. Cevaplayıcıların iki madde dışında verdikleri cevapların aynı olduğu belirlenmiştir. Cevaplayıcılar arasında tutarsızlık olan maddeler incelendiğinde çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri ile ilgili bilgilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Fiziksel özelliklerde yer alan sayfa cinsi (kağıt-selefonlu kağıt), kapak cinsi (kuşe kağıt-karton) maddelerindeki tutarsızlığın giderilmesi için tutarsızlığa neden olan kitaplar, 2 farklı yayınevine sorulmuş, yayınevlerinden alınan cevapların tutarlı olması nedeniyle, yayınevlerinin verdikleri cevaplar “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu”na işlenmiştir.

Veri toplama formu oluşturulurken genel özellikler, fiziksel özellikler, resimlendirme ve içerik boyutları dikkate alınmıştır. Boyutlara ilişkin formda yer alan maddeler aşağıda verilmiştir.

Genel özellikler: Kitabın adı, sayfa sayısı, basım yeri bilgisi olup olmaması, basım yılı, yayın evi bilgisi, yayın yeri, ticari ünvan, yazar adı bilgisi, yazar hakkında tanıtıcı bilgi, çizer adı bilgisi, çeviri ise çevirmenin adı, çevirmen hakkında tanıtıcı bilgi, fiyat bilgisi, baskı sayısı, kitap ile ilgili tanıtıcı bilgi, aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölüm, etkinlik önerileri, önerilen yaş grubu ve kitap türü maddelerine yer verilmiştir.

Genel özelliklerde yer alacak maddelere karar verilirken literatürden elde edilen bilgiler, 5187 Sayılı Basın Kanununda yer alan basılı eserlerde bulunması gereken bilgilere ve bu bilgiler içinde kanunda zorunlu olarak belirtilmesi gereken bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca kriter örnekleme yöntemine göre örnekleme alınan

kitabın örneklemeden çıkarılmasına neden olacak olan kitabın yazım dili ve sayfa sayısının tam olması (yırtılmış, eksik basılmış sayfa sayısının olmaması) genel bilgiler bölümüne eklenerek, araştırmacıdan kaynaklanan hata oranı azaltılmaya çalışılmıştır.

Fiziksel özellikler: Kitabın şekli, kitabın eni, kitabın boyu, kitap ciltleme türü, kapak cinsi, sayfa cinsi, sayfa sol marjı, sayfa bilgisi, sayfa sayısı, yazı rengi, yazı tipi, yazı puntosu, metin yerleştirme, resim yerleştirme, resim yazı oranı maddelerine yer verilmiştir.

Fiziksel özelliklere ilişkin maddeler belirlenirken literatürden yararlanılmış, metin ve resim yerleştirme ile resim yazı oranı kitabın basımı ile ilgili olduğu için fiziksel özellikler arasında değerlendirilmiştir.

Resimlendirme: Resimlemenin nasıl yapıldığı, resimlemede kullanılan renk, kapak resminin ilgi çekici olması, kapak resminin konu ile ilgili olması maddelerine yer verilmiştir.

İçerik: Noktalama işaretlerinin uygunluğu, yazım kurallarının uygunluğu, anlatımın açıklık ve anlaşılabilirliği, cümle yapısı, ana karakter olması, ana karakter türü, ana karakterin kim olduğu, kitabın konusu, cümledeki sözcük sayısı maddelerine yer verilmiştir.

Örnekleme alınan çocuk kitapları için “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu”nda yer alan maddelerin ölçme birimleri ve kullanılacak ölçme aracına karar verilmiştir. Örneğin, kitabın en ve boyunun belirlenmesinde 30 cm’lik cetvel kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında oluşturulan “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu”na işlenen verilere göre analiz yapılmıştır. “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları İnceleme Formu”nda yer alan maddelerin frekansı ve yüzdeler dağılımı incelenmiş ve kitap türü değişkenine göre çapraz analiz kullanılmıştır.

Bölüm 4

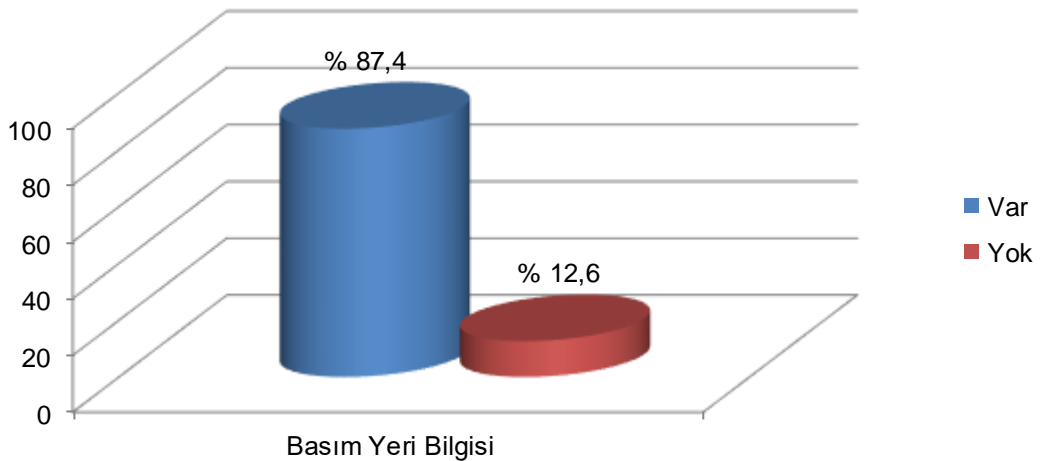
Bulgular ve Yorumlar

Bu çalışmada örnekleme alınan 135 tane 0-36 ay resimli çocuk kitaplarından elde edilen bilgilere yer verilmiştir. 0-36 ay için hazırlanan kitaplarda dikkat edilmesi gereken özellikler literatürde içerik, resimlendirme ve fiziksel özellikler olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Bu çalışmada da verilerin toplanmasında içerik, resimlendirme ve fiziksel özellikler sınıflandırması dikkatte alınmış olup, kitaplar ile ilgili genel bilgiler bölümüne yer verilmiştir.

Genel bilgiler bölümünde örnekleme alınan kitapların kontrolü için eklenen yazım dili maddesi ve sayfa sayısının tam olması maddesi 135 kitap için de “Evet” cevabı verildiği için, 135 kitaptan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle örnekleme kriterlerine uygun olduğu için seçilen kitapların teyidi için “0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu”na eklenen yazım dili maddesinde 135 kitap için “Türkçe” olduğu, sayfa sayısı tam maddesinde 135 kitap için “Evet” olduğu belirlenmiş olup örnekleme seçilen kitapların tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Böylece kriter örnekleme göre seçilen kitapların belirlenen kriterlere uygunluğu araştırmacıdan kaynaklanabilecek hatalardan arındırılmaya çalışılmıştır. Genel bilgiler bölümünde yer verilen iş ticari unvan bilgisinin de örnekleme alınan bütün kitaplarda yer verildiği belirlenmiştir.

0-36 ay resimli çocuk kitaplarının genel bilgilerine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

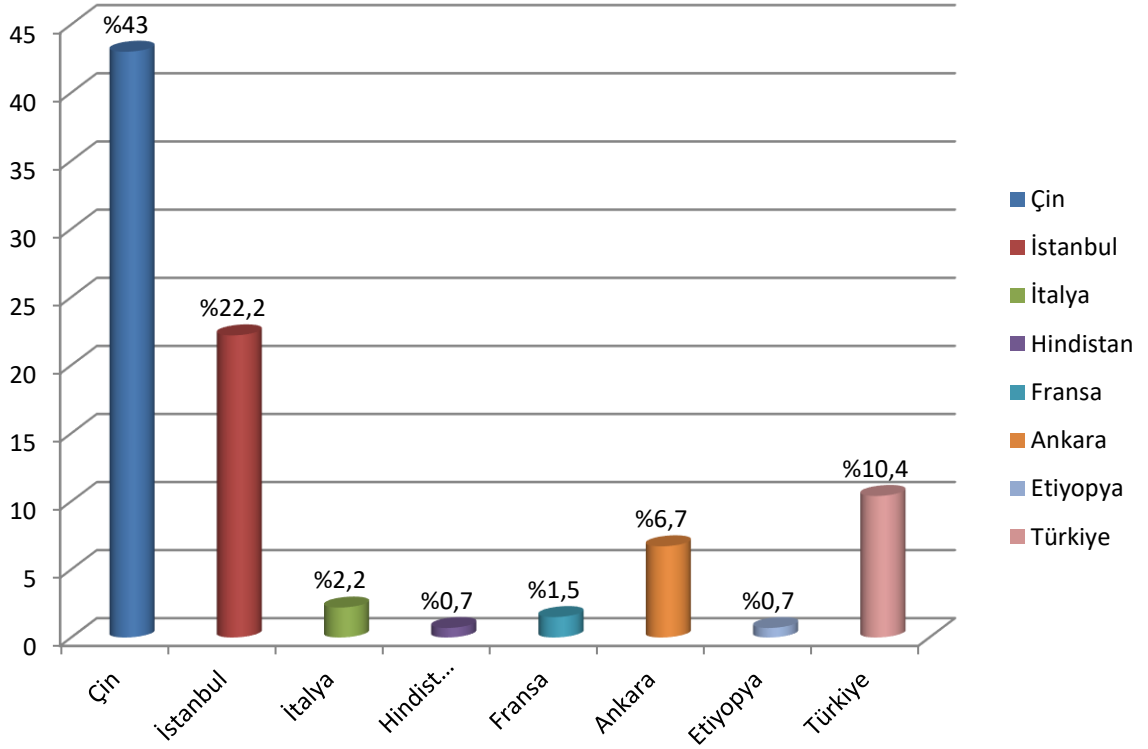
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda basım yeri bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Araştırmada incelenen kitapların basım yeri bilgisinin dağılımı.

Şekil 1 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %87,4'ünde (f=118) basım yeri bilgisinin olduğu, %12,6'sında (f=17) ise basım yeri bilgisinin olmadığı görülmektedir.

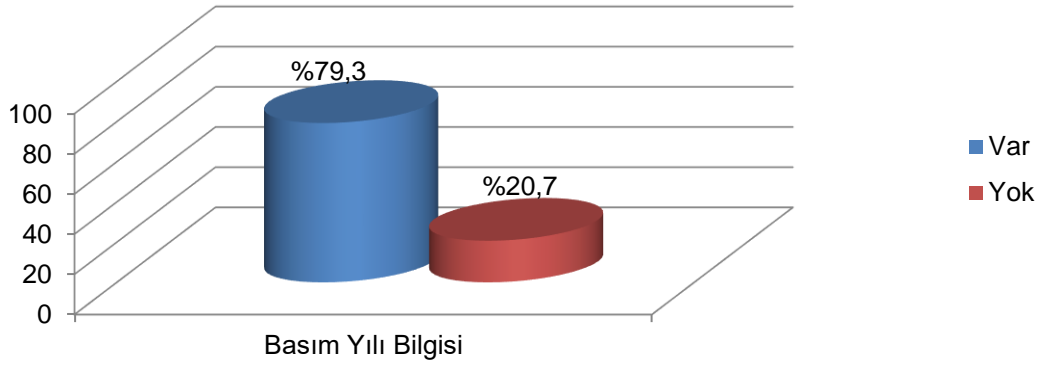
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda basım yerlerine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Araştırmada incelenen kitapların basıldığı yerlerin dağılımı.

Şekil 2 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %43'nün (f=58) Çin, %22,2'sinin (f=30) İstanbul, %2,2'sinin (f=3) İtalya, %0,7'sinin (f=1) Hindistan, %1,5'nin (f=2) Fransa, %6,7'sinin (f=9) Ankara, %0,7'sinin (f=1) Etiyopya, %10,4'nün (f=14) şehir belirtilmeden Türkiye'de basıldığı belirlenmiştir.

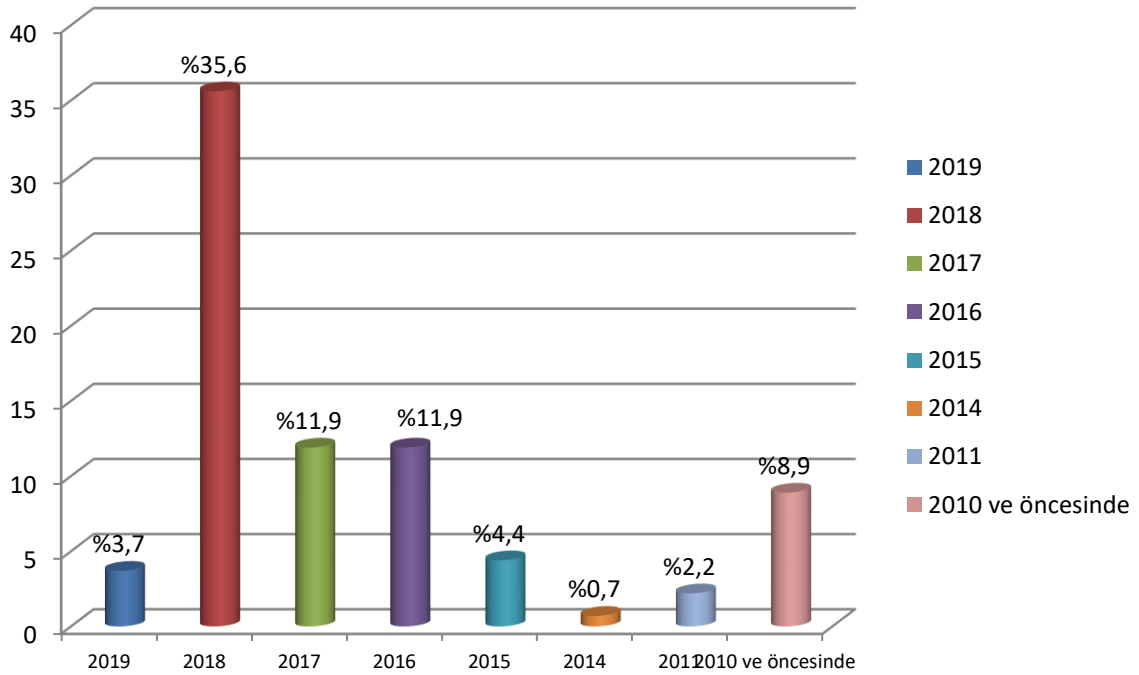
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda basım yılı bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3. Araştırmada incelenen kitapların basım yılının var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.

Şekil 3 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %79,3'ünde (f=107) basım yılı bilgisinin olduğu, %20,7'sinde (f=28) ise basım yılı bilgisinin olmadığı görülmektedir.

Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda basım yıllarına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 4'te sunulmuştur.

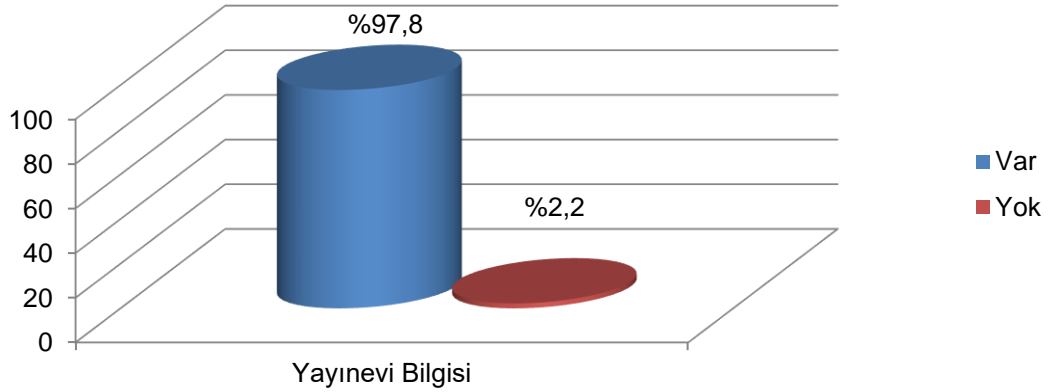

Şekil 4. Araştırmada incelenen kitapların basım yılı bilgisi dağılımı.

Şekil 4 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %3,7'si (f=5) 2019 yılında, %35,6'sı (f=48) 2018 yılında, %11,9'u (f=16) 2017 yılında, %11,9'u (f=16) 2016 yılında, %4,4'ü (f=6) 2015 yılında, %0,7'si (f=1) 2014 yılında, %2,2'si (f=3) 2011 yılında, %8,9'u (f=12) 2010 ve öncesinde basıldığı belirlenmiştir.

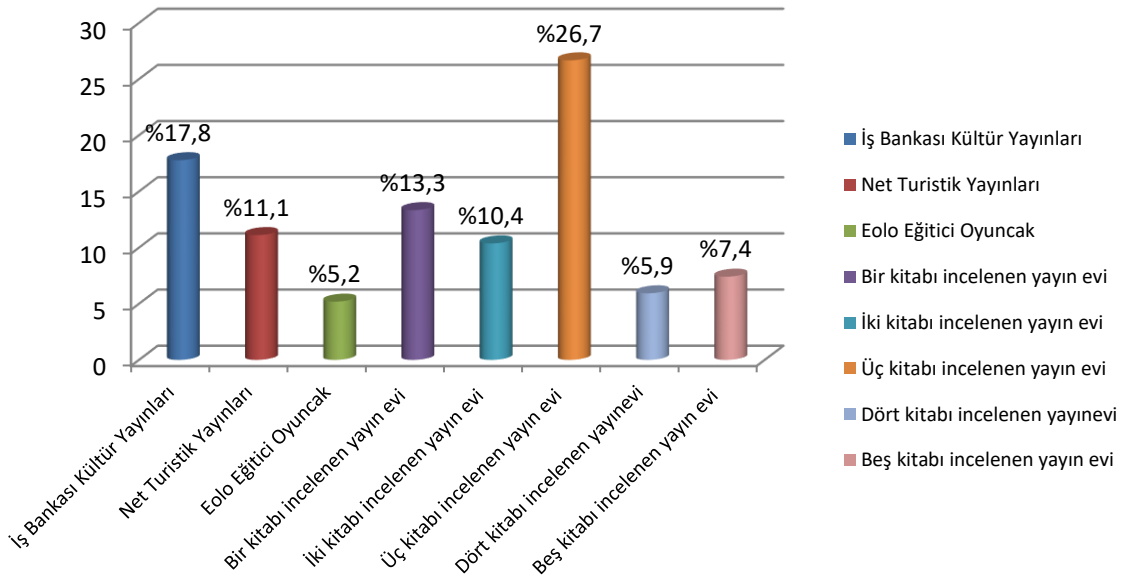
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda yayınevi bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Araştırmada incelenen kitapların yayınevi bilgisinin var olup olmadığının dağılımı.

Şekil 5 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %97,8'inde (f=132) yayınevi bilgisinin olduğu, %2,2'sinde (f=3) ise yayınevi bilgisinin olmadığı görülmektedir.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların yayınevine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 6'da sunulmuştur.

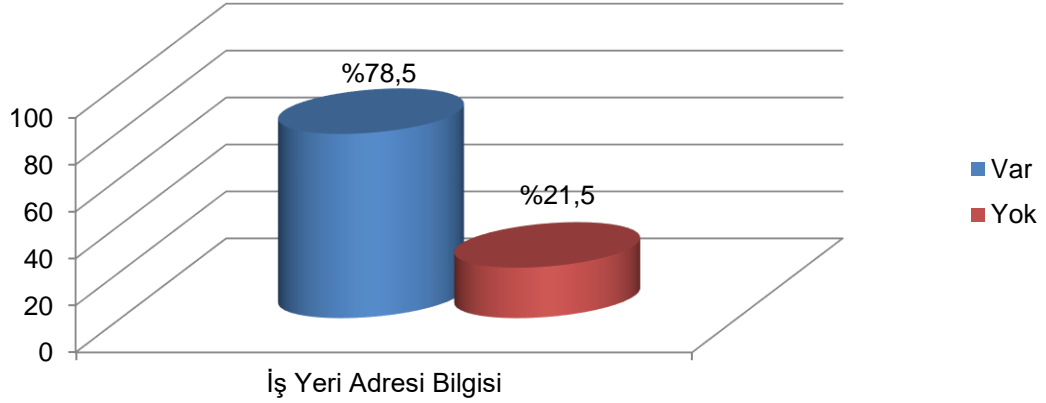

Şekil 6. Araştırmada incelenen kitapların yayınevi bilgisinin dağılımı.

Şekil 6 incelendiğinde incelenen 135 kitabın toplamda 43 farklı yayın evi tarafından basılmış olup bunların %17,8'i (f=24) İş Bankası Kültür Yayınları, %11,1'i (f=15) Net Turistik Yayınları, %5,2'si (f=7) Eolo Eğitici Oyuncak ait olduğu

belirlenmiştir. %13,3'ü (f=18) 18 farklı yayınevinin 1 kitabı, %10,4'ü (f=14) 7 farklı yayınevinin 2 kitabının, %26,7'si (f=36) 12 farklı yayın evinin ise 3 kitabının %5,9'u (f=8) 2 farklı yayınevinin 4 kitabının, %7,4'ü (f=10) 2 farklı yayın evinin 5 kitabının incelendiği belirlenmiştir.

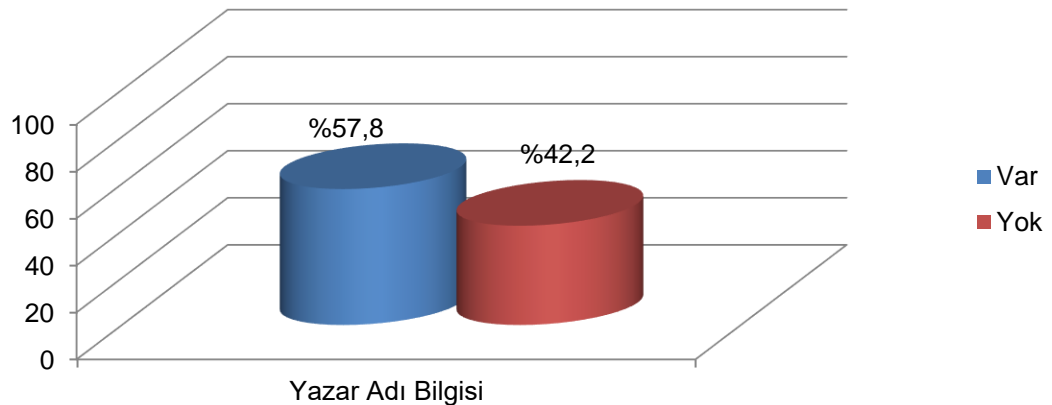
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda iş yeri adresi bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. Araştırmada incelenen kitapların iş yeri adresi bilgisinin dağılımı.

Şekil 7 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %78,5'inde (f=106) iş yeri adresi bilgisinin (yayınevi adres bilgisi) olduğu, %21,5'inde (f=29) ise iş yeri adresi bilgisinin olmadığı görülmektedir.

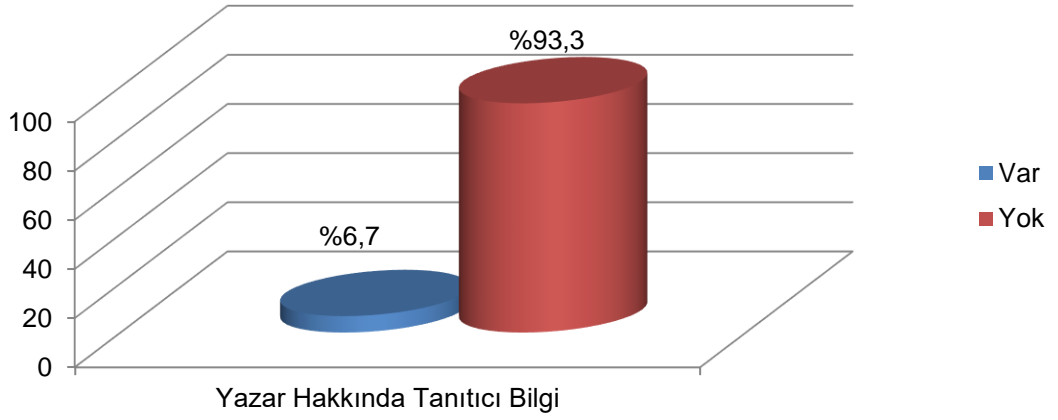
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda yazar adı bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 8'de sunulmuştur.

Şekil 8. Araştırmada incelenen kitapların yazar adı bilgisinin dağılımı.

Şekil 8 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %57,8'inde (f=78) yazar adı bilgisinin olduğu, %42,2'sinde (f=57) ise yazar adı bilgisinin olmadığı görülmektedir.

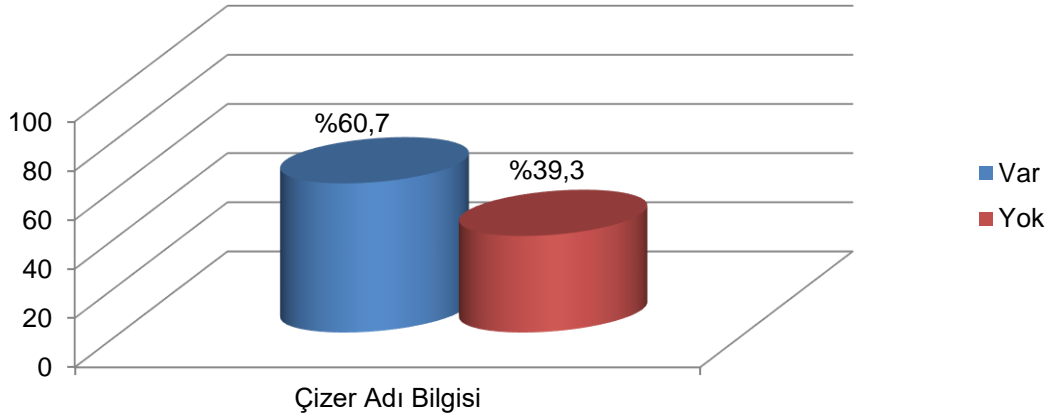
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda yazar hakkında tanıtıcı bilgi bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 9'da sunulmuştur.

Şekil 9. Araştırmada incelenen kitapların yazar hakkında tanıtıcı bilgi içermelerine göre dağılımı.

Şekil 9 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %6,7'sinde (f=9) yazar hakkında tanıtıcı bilgilerin olduğu, %93,3'ünde (f=126) ise yazar hakkında tanıtıcı bilgilerin olmadığı görülmektedir.

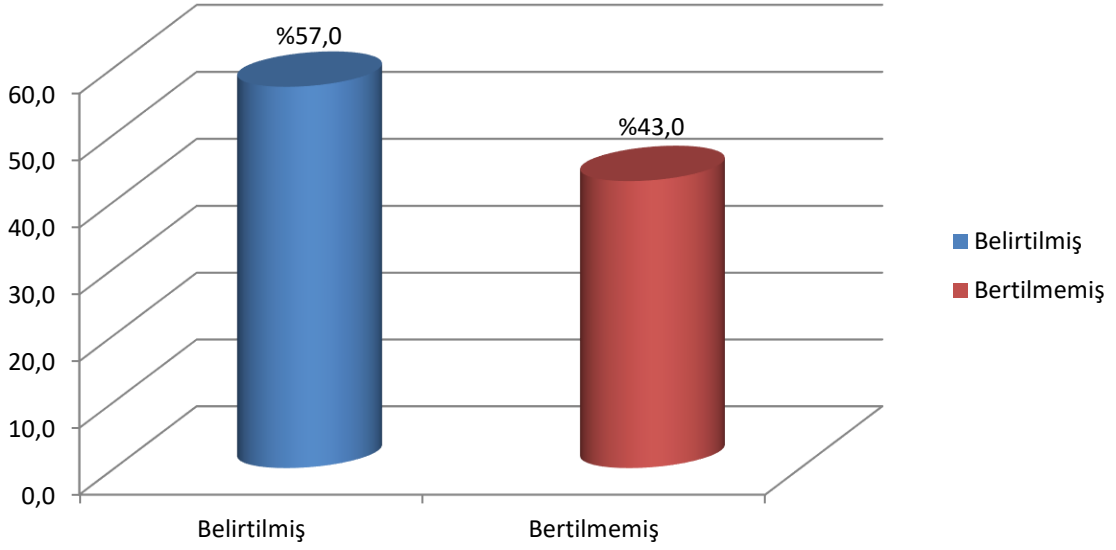
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda çizer adı bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 10'da sunulmuştur.

Şekil 10. Araştırmada incelenen kitapların çizer adı bilgisinin dağılımı.

Şekil 10 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %60,7'sinde (f=82) çizer adı bilgisinin olduğu, %39,3'ünde (f=53) ise çizer adı bilgisinin olmadığı görülmektedir.

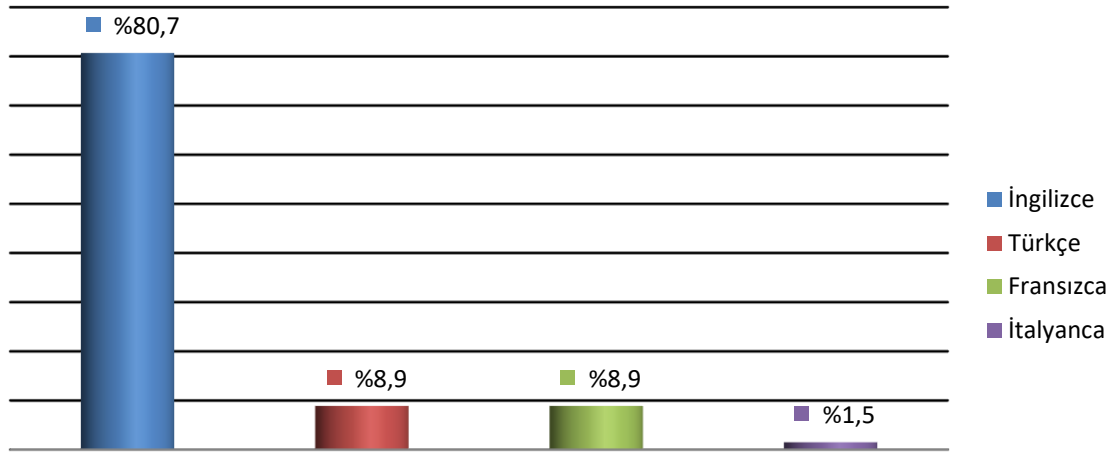
Araştırmaya dâhil edilen kitapların ilk yazıldığı dilin belirtilme durumuna ait frekans analizinin sonuçları Şekil 11'de sunulmuştur.

Şekil 11. Araştırmada incelenen kitapların ilk yazıldığı dilin belirtilip belirtilmeme durumuna göre dağılımı.

Şekil 11 incelendiğinde incelenen kitapların %57,0'de ilk yazıldığı dilin belirtildiği, %43,0'da ise belirtilmediği belirlenmiştir.

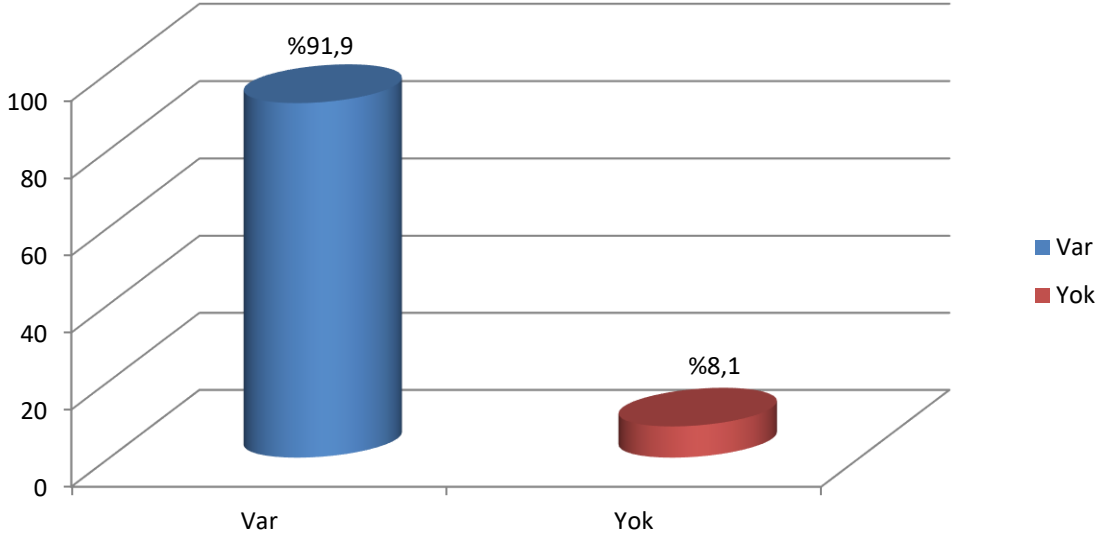
Araştırmaya dâhil edilen kitapların ilk yazıldığı dile ait frekans analizinin sonuçları Şekil 12'de sunulmuştur.

Şekil 12. Araştırmada incelenen kitapların yazıldığı dil bilgisinin dağılımı.

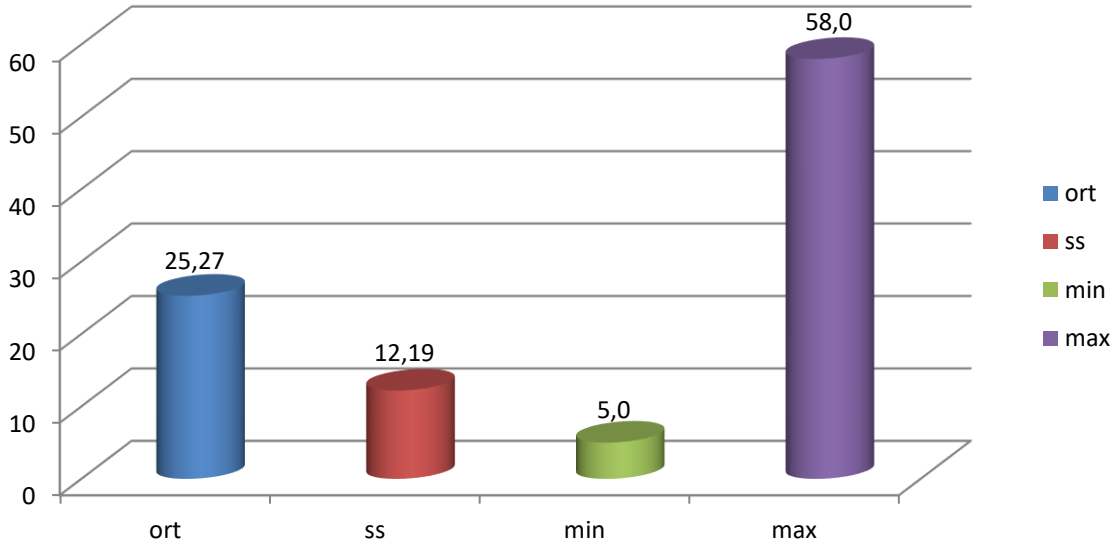
Şekil 12 incelendiğinde, incelenen kitapların %80,7'si (f=109) İngilizce, %8,9'u (f=12) Türkçe, %8,9'u (f=12) Fransızca, %1,5 (f=2) İtalyanca yazıldığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle incelenen kitapların %91,1 (f=123) Türkçeye çevrilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda fiyat bilgisinin bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 13 ve Şekil 14'de sunulmuştur.

Şekil 13. Araştırmada incelenen kitapların fiyat bilgisinin dağılımı.

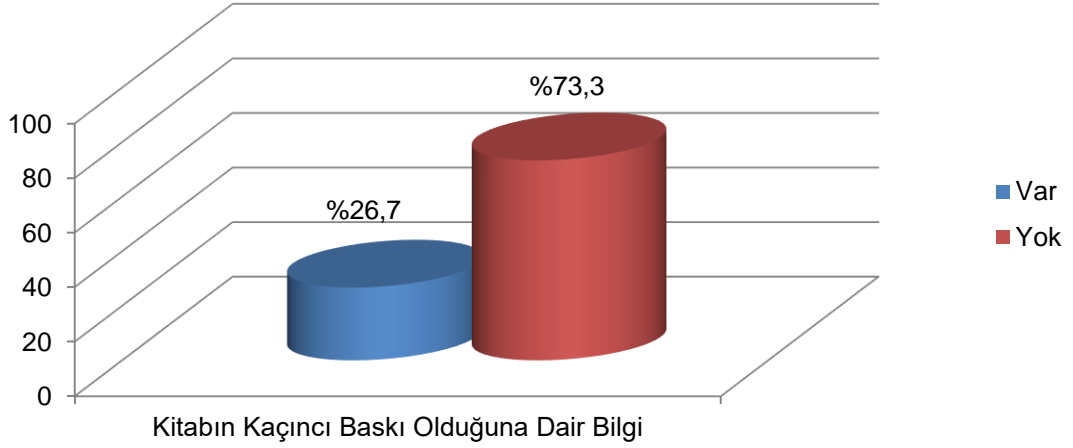
Şekil 13 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %91,9'unda (f=124) fiyat bilgisinin olduğu, %8,1'sinde (f=11) ise fiyat bilgisinin olmadığı görülmektedir.

Şekil 14. Araştırmada incelenen kitapların fiyatının bilgisinin dağılımı.

Şekil 14 incelendiğinde kitapları fiyatlarının min 5TL, max 58 TL, ortalama 25,27 TL olduğu belirlenmiştir.

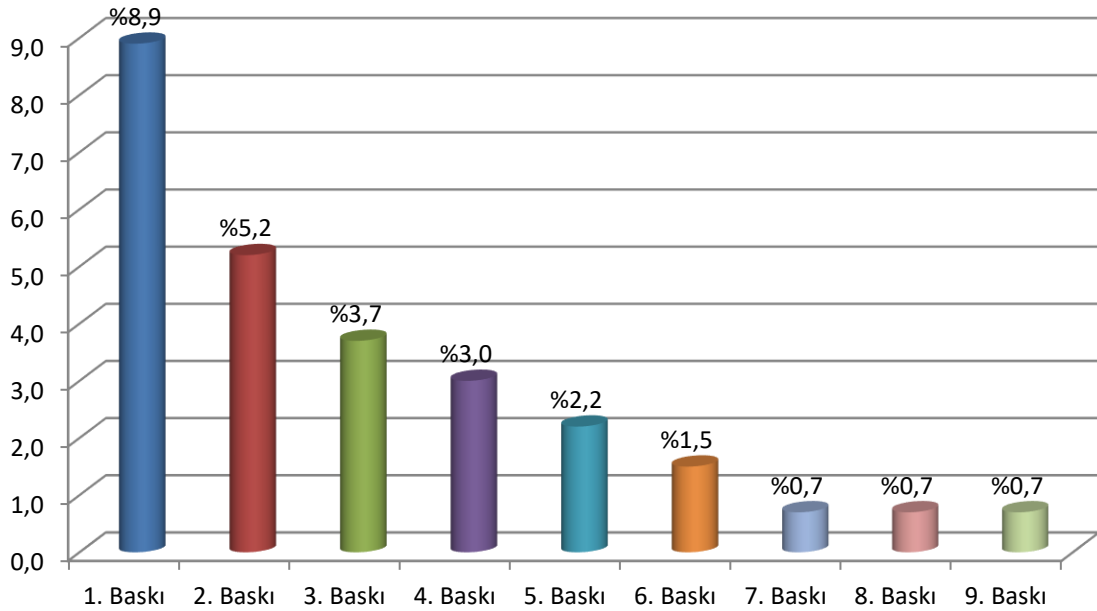
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda, kitabın kaçınıcı baskı olduğuna dair bilgi bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 15'te sunulmuştur.

Şekil 15. Araştırmada incelenen kitapların kaçınıcı baskı olduğuna dair bilginin dağılıımı.

Şekil 15 incelendiğinde, araştırmada kullanılan kitapların %26,7'sinde (f=36) kitabın kaçınıcı baskı olduğuna dair bilginin yer aldığı, %73,3'ünde (f=99) ise kitabın kaçınıcı baskı olduğuna dair bilginin yer almadığı görölmektedir.

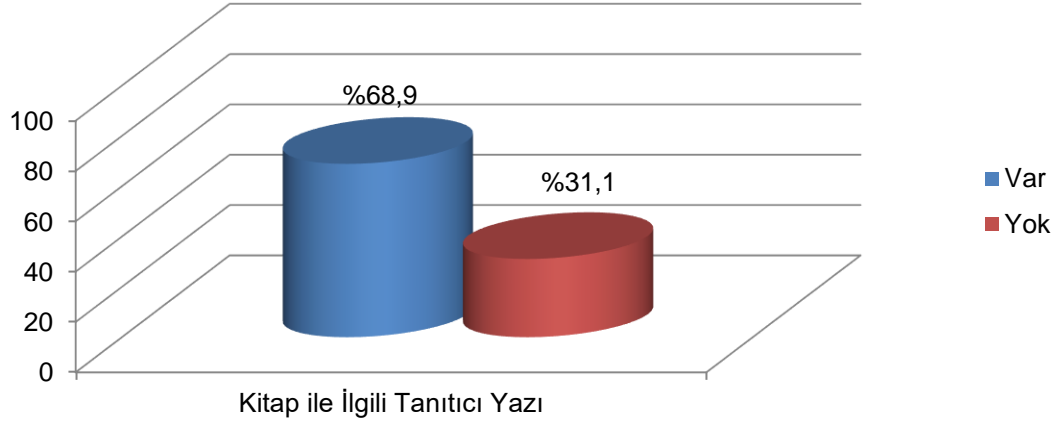
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda, kaçınıcı baskı olduğuna ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 16'da sunulmuştur.

Şekil 16. Araştırmada incelenen kitapların baskı sayısı bilgisinin dağılıımı.

Şekil 16 incelendiğinde %8,9'nun (f=12) 1.baskı, %5,2 (f=7) 2.baskı, %3,7 (f=5) 3.baskı, %2,2 (f=3) 5.baskı, %1,5 (f=2) 6.baskı, %0,7 (f=1) 7.baskı, %0,7 (f=1) 8.baskı, %0,7 (f=1) 9.baskı olduğu belirlenmiştir.

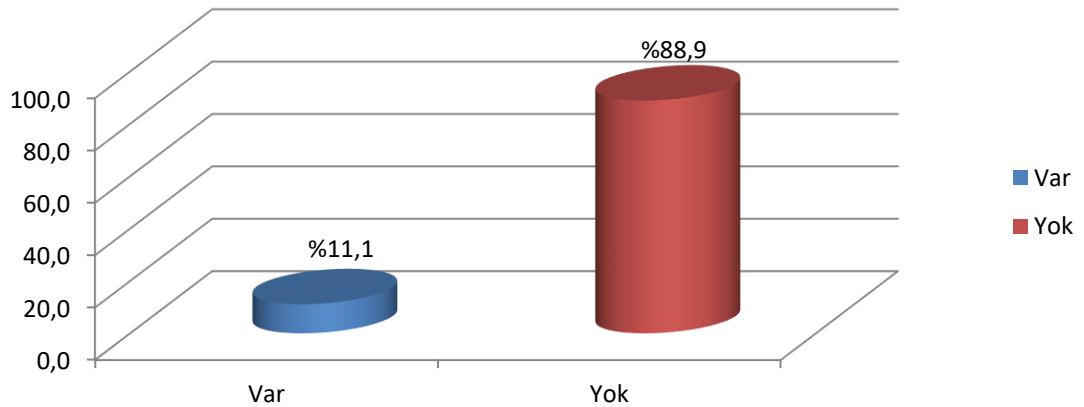
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda, kitap ile ilgili tanıtıcı yazı bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 17’de sunulmuştur.

Şekil 17. Araştırmada incelenen kitaplar ile ilgili tanıtıcı yazının var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.

Şekil 17’ye göre, araştırmada kullanılan kitapların %68,9’unda (f=93) kitap ile ilgili tanıtıcı yazı yer alırken, %31,1’inde (f=42) ise kitap ile ilgili tanıtıcı yazı yer almamaktadır.

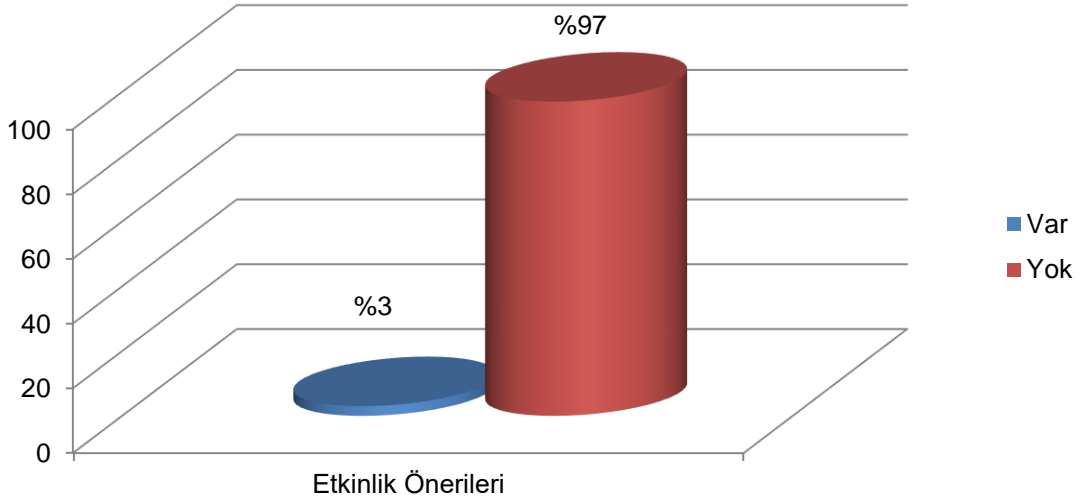
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölüm bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 18’de sunulmuştur.

Şekil 18. Araştırmada incelenen kitaplarda aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölümün var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.

Şekil 18 incelendiğinde, kitapların %11,1’inde (f=15) kitap hakkında aile ya da eğitimcileri ilgilendiren bölüm olduğu, %88,9’unda (f=120) ise bilgilendirici bölüm olmadığı belirlenmiştir.

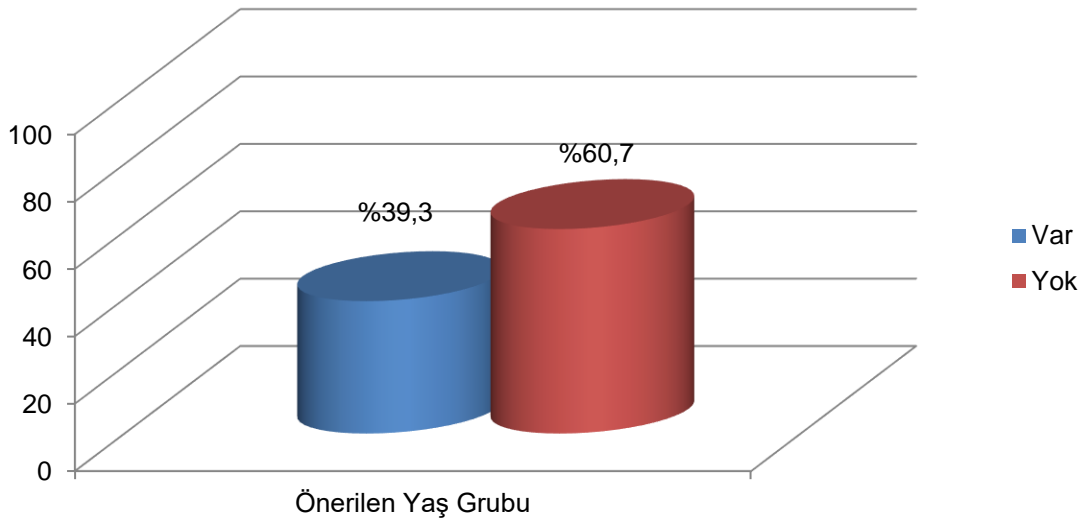
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda etkinlik önerileri bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 19'da sunulmuştur.

Şekil 19. Araştırmada incelenen kitaplarda ilgili etkinlik önerilerinin bulunmasına göre dağılımı.

Şekil 19'a göre, araştırmada kullanılan kitapların %3'ünde (f=4) etkinlik önerileri yer alırken, %97'sinde (f=131) ise etkinlik önerileri yer almamaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda önerilen yaş grubu bilgisi bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 20'de sunulmuştur.

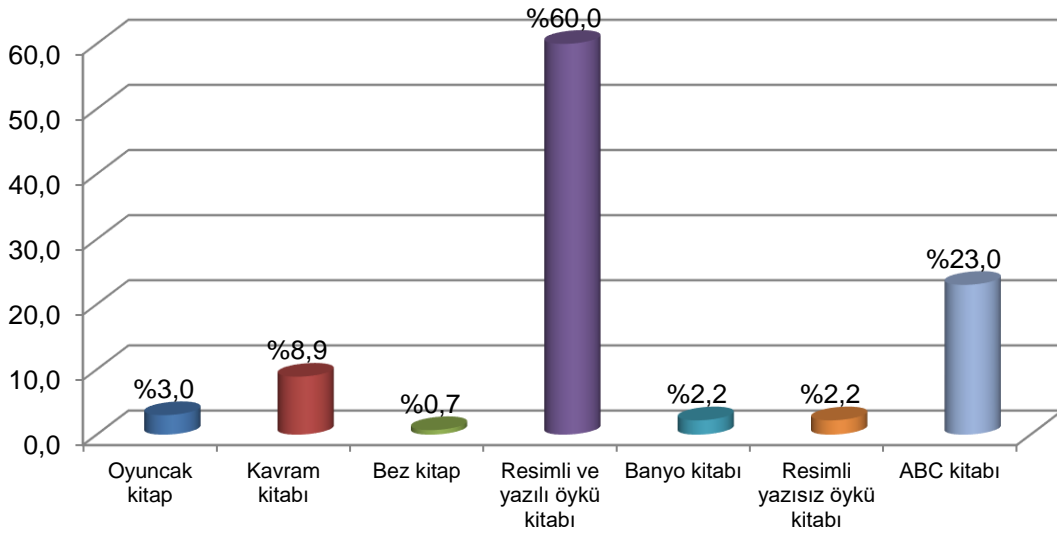

Şekil 20. Araştırmada incelenen kitaplarda önerilen yaş grubu bilgisinin dağılımı.

Şekil 20'ye göre, araştırmada kullanılan kitapların %39,3'ünde (f=53) önerilen yaş grubu bilgisi yer alırken, %60,7'sinde (f=82) önerilen yaş grubu bilgisi yer almamaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların türüne ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 21’de sunulmuştur.

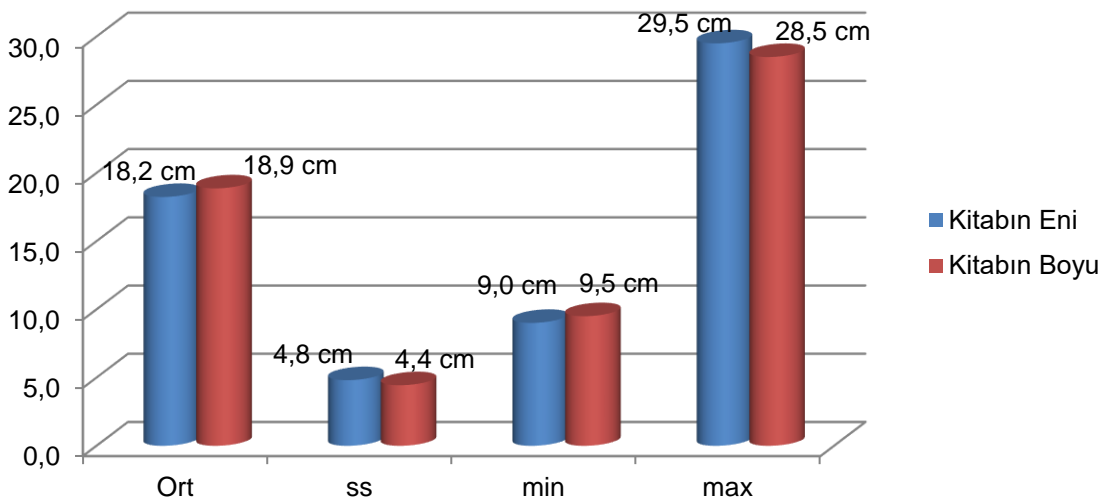

Şekil 21. Araştırmada incelenen kitaplarda kitap türü bilgisinin dağılımı.

Şekil 21’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %3’ü (f=4) oyuncak kitabı, %8,9’u (f=12) kavram kitabı, %0,7’si (f=1) bez kitap, %60’ı (f=81) resimli ve yazılı öykü kitabı, %2,2’si (f=3) banyo kitabı, %2,2’si (f=3) resimli yazısız öykü kitabı ve %23’ü (f=31) ABC kitabı türündedir.

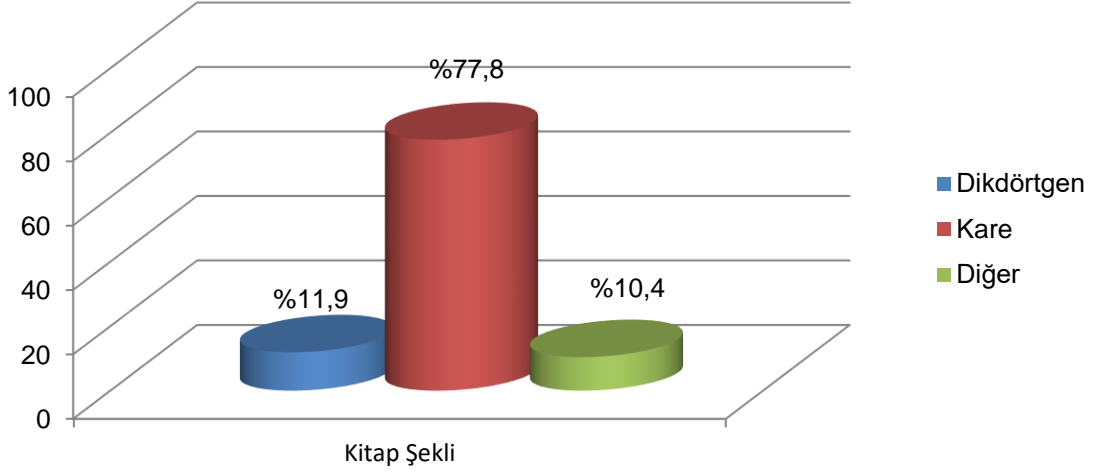
0-36 ay resimli çocuk kitaplarının fiziksel özelliklerine ait elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların şekline ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 22 ve Şekil 23’de sunulmuştur.

Şekil 22. Araştırmada incelenen kitapların en ve boyuna ait dağılımı.

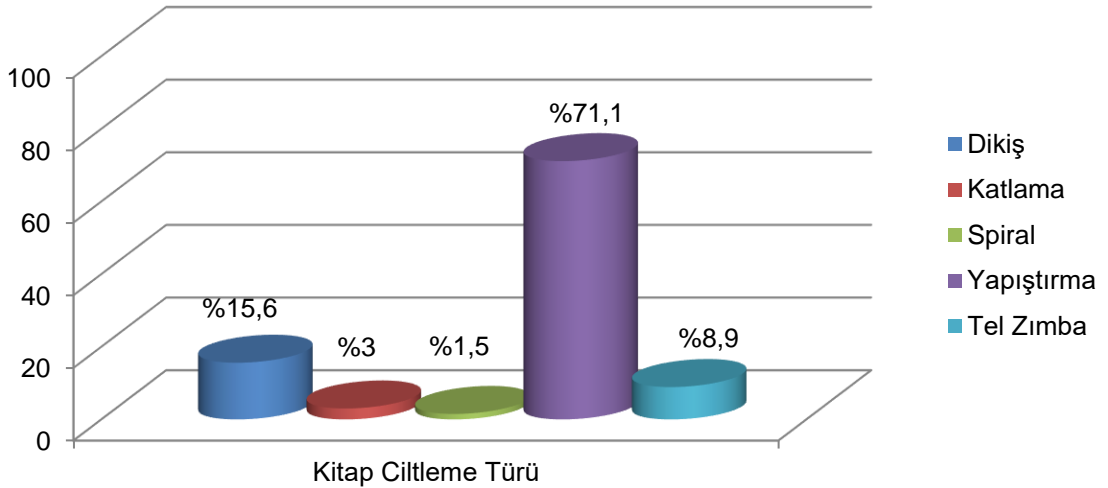
Şekil 22 incelendiğinde kitaplarının eninin min=9 cm, max=29,5 cm olduğu (ortalama 18,2 cm), kitapların boyunun min=18,9 cm, max=28,5 cm olduğu (ortalama 18,9 cm) olduğu belirlenmiştir.

Şekil 23. Araştırmada incelenen kitaplarda kitap şekli bilgisinin dağılımı.

Şekil 23'e göre, araştırmada kullanılan kitapların %11,9'u (f=16) dikdörtgen, %77,8'i (f=105) kare şeklindedir. Araştırmada kullanılan kitapların %10,4'ü (f=14) ise oval, yıldız, araba, otobüs, traktöre benzeyen şekillere sahiptir.

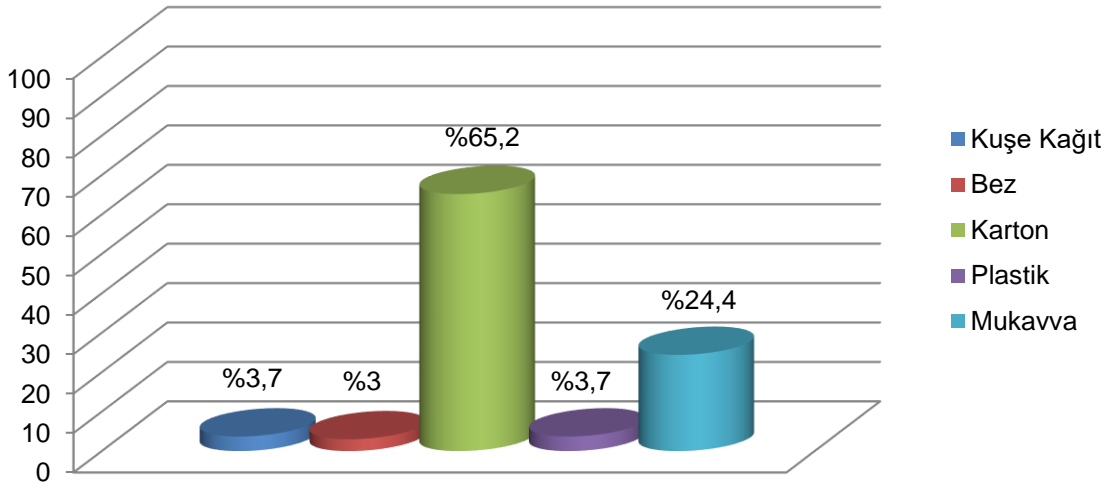
Araştırmaya dâhil edilen kitapların ciltleme türüne ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 24'de sunulmuştur.

Şekil 24. Araştırmada incelenen kitaplarda ciltleme türü bilgisinin dağılımı.

Şekil 24'e göre, araştırmada kullanılan kitapların %15,6'sının (f=21) ciltleme türü dikiş, %3'ünün (f=4) katlama, %1,5'inin (f=2) spiral, %71,1'inin (f=96) yapıştırma, %8,9'unun (f=12) tel zimbadır.

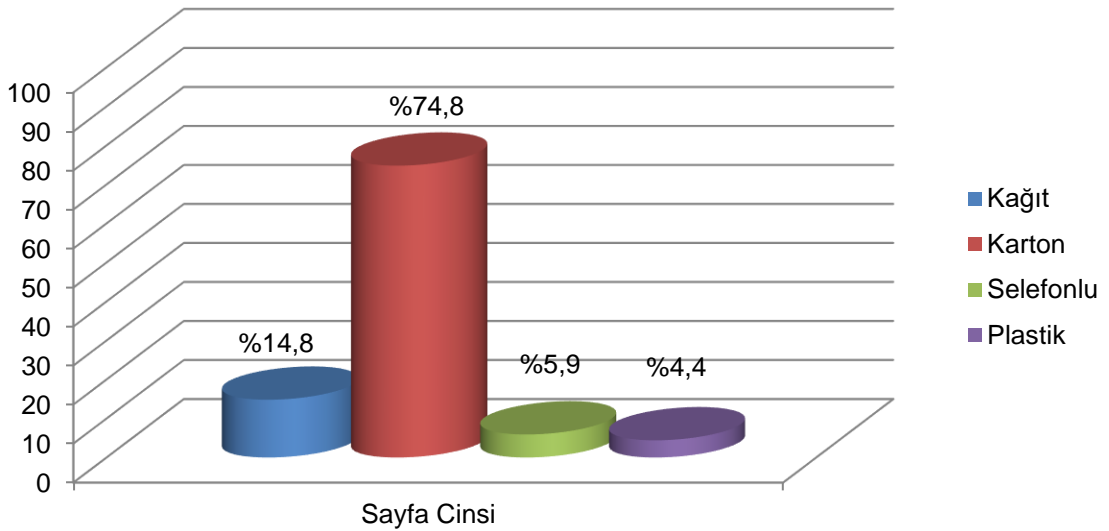
Araştırmaya dâhil edilen kitapların kapak cinsine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 25’de sunulmuştur.

Şekil 25. Araştırmada incelenen kitaplarda kapak cinsi bilgisinin dağılımı.

Şekil 25’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %3,7’sinin (f=5) kapak cinsi kuşe kağıt, %3’ünün (f=4) bez, %65,2’sinin (f=88) karton, %3,7’sinin (f=5) plastik, %24,4’ünün (f=33) mukavvadır.

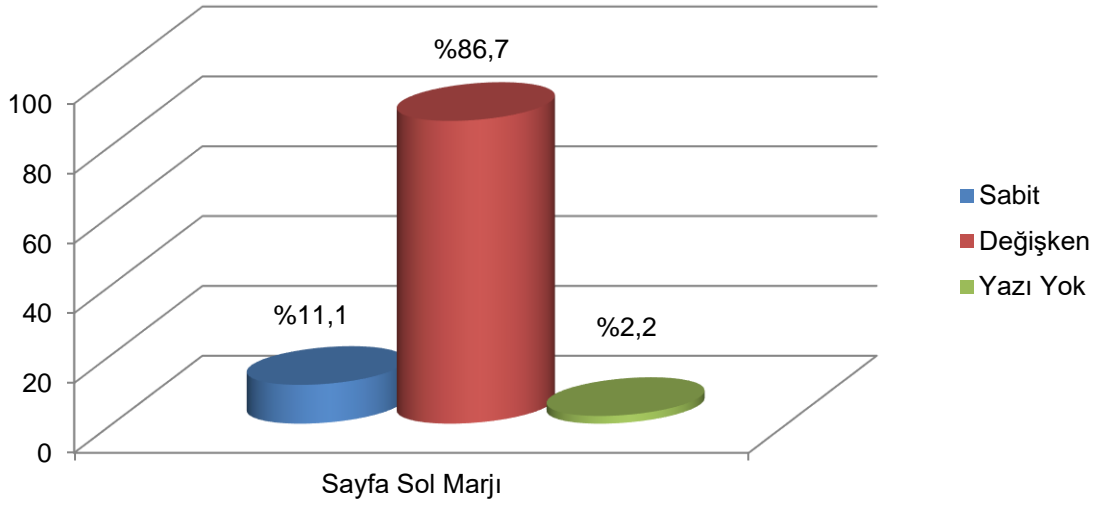
Araştırmaya dâhil edilen kitapların sayfa cinsine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 26’da sunulmuştur.

Şekil 26. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa cinsi bilgisinin dağılımı.

Şekil 26’ya göre, araştırmada kullanılan kitapların %14,8’inin (f=20) sayfa cinsi kâğıt, %74,8’inin (f=101) karton ve %5,9’unun (f=8) telefon kaplamalı ve %4,4’ünün (f=6) ise plastiktir.

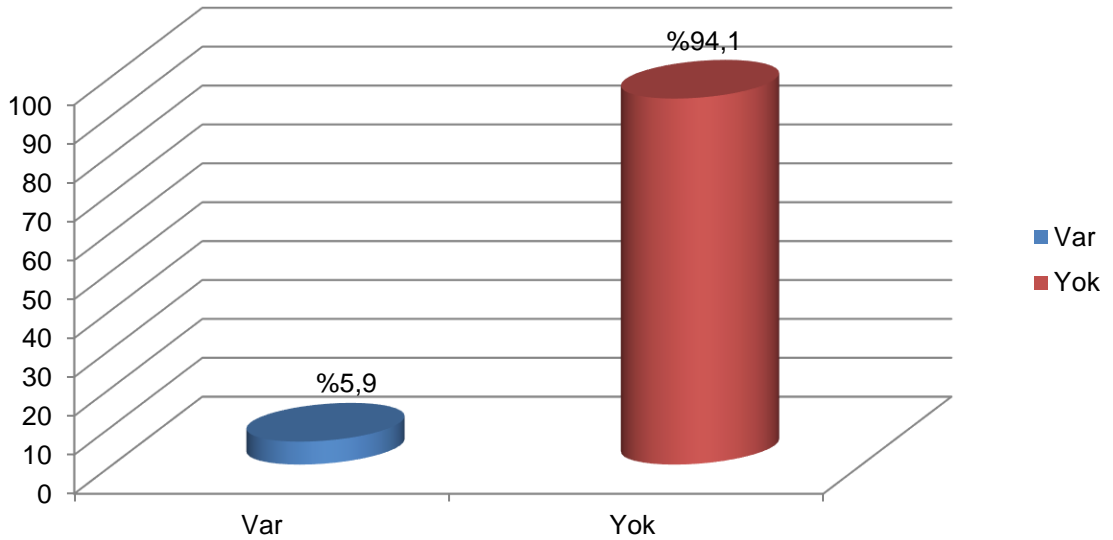
Araştırmaya dâhil edilen kitapların sayfa sol marjına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 27’de sunulmuştur.

Şekil 27. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa sol marj bilgisinin dağılımı.

Şekil 27’ye göre, araştırmada kullanılan kitapların %11,1’inde (f=20) sayfa sol marjı sabit, %86,7’inde (f=101) sayfa sol marjı değişkendir.

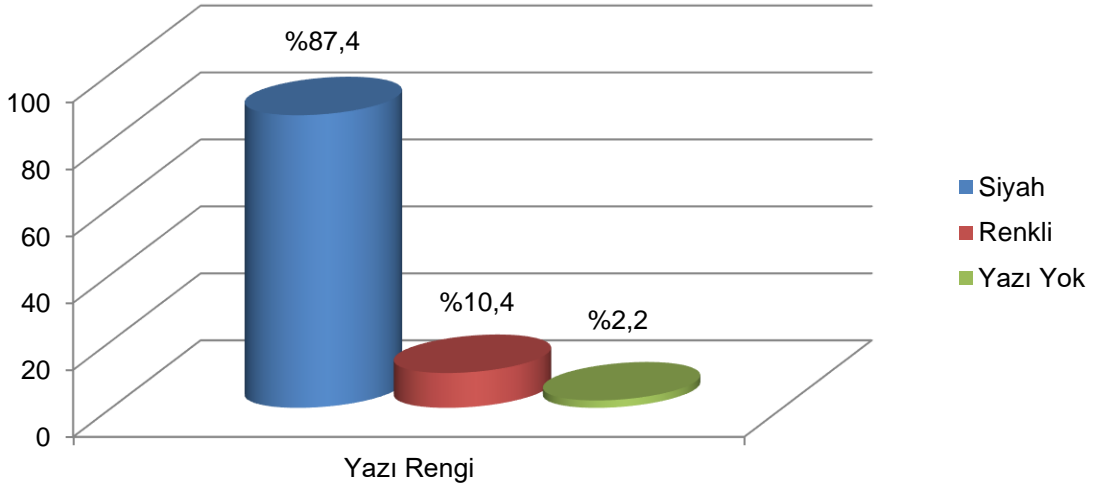
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda sayfa bilgisi bulunup bulunmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 28’de sunulmuştur.

Şekil 28. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa numarası bulunup bulunmadığı bilgisinin dağılımı.

Şekil 28’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %94,1’inde (f=127) sayfa numarası yoktur, %5,9’unda (f=8) sayfa numarası verilmiştir.

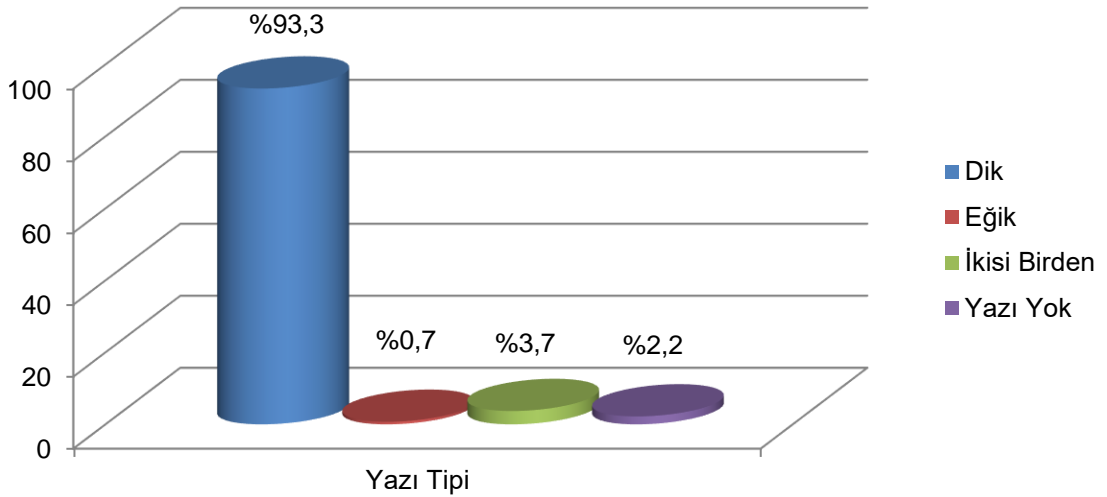
Araştırmaya dâhil edilen kitapların yazı rengine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 29’da sunulmuştur.

Şekil 29. Araştırmada incelenen kitaplarda yazı renginin dağılımı.

Şekil 29’a göre, araştırmada kullanılan kitapların %87,4’ünün (f=118) yazı rengi siyah, %10,74’ünün (f=14) yazısı renklidir, %2,2 (f=3) resimli yazısız kitaptır.

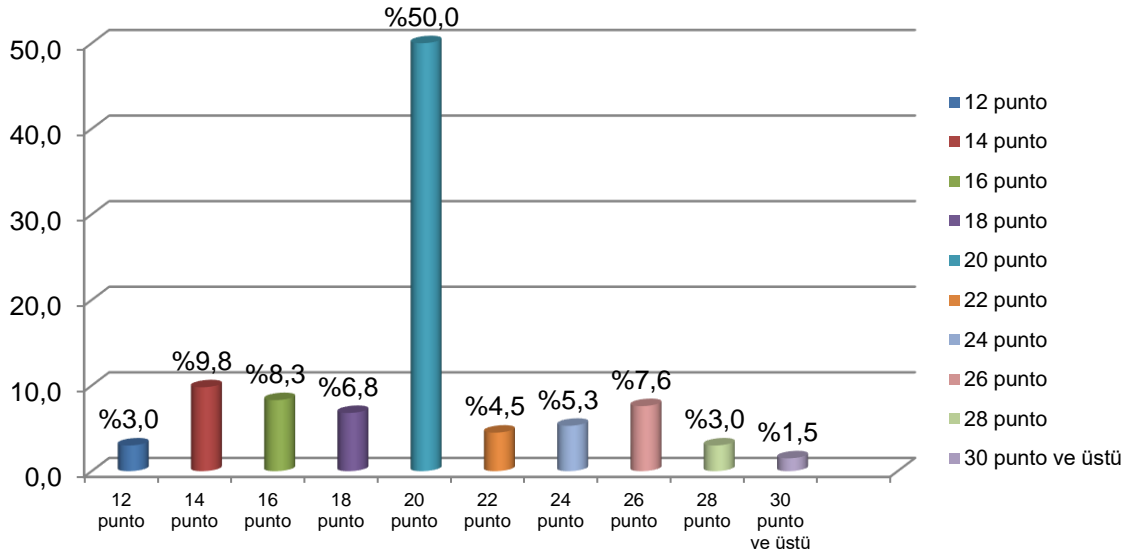
Araştırmaya dâhil edilen kitapların yazı tipine ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 30’da sunulmuştur.

Şekil 30. Araştırmada incelenen kitaplarda yazı tipi bilgisinin dağılımı.

Şekil 30’a göre, araştırmada kullanılan kitapların %93,3’ünün (f=126) yazı tipi dik, %0,7’sinin (f=1) yazı tipi eğik, %3,7 (f=5) dik ve eğik yazı birlikte kullanılmış, %2,2 (f=3) resimli yazısız kitaptır. Araştırmada kullanılan kitapların %3,7’sinde ise dik ve eğik yazı tipi birlikte kullanılmıştır.

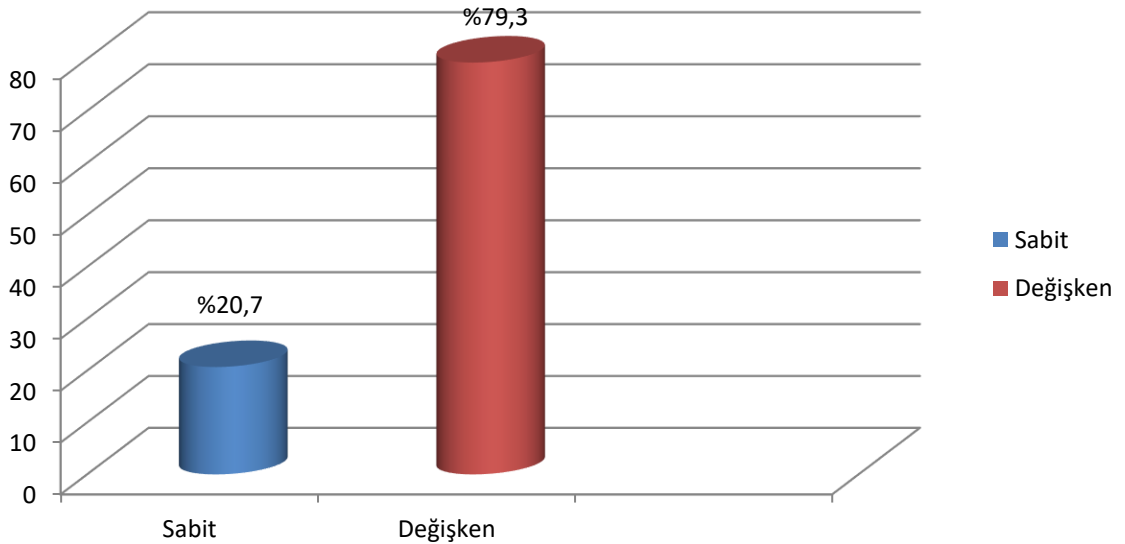
Araştırmaya dâhil edilen kitapların yazı puntosuna ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 31’de sunulmuştur.

Şekil 31. Araştırmada incelenen kitaplarda yazı puntosu bilgisinin dağılımı.

Şekil 31’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %50’sinde (f=66) 20 punto kullanıldığı belirlenmiştir. Yazı puntosunun 12-30 ve üstü aralığında değiştiği görülmektedir. 22 ve üstü punto %21,9 kitapta, 18 ve altı %27,9 kitapta kullanılmıştır.

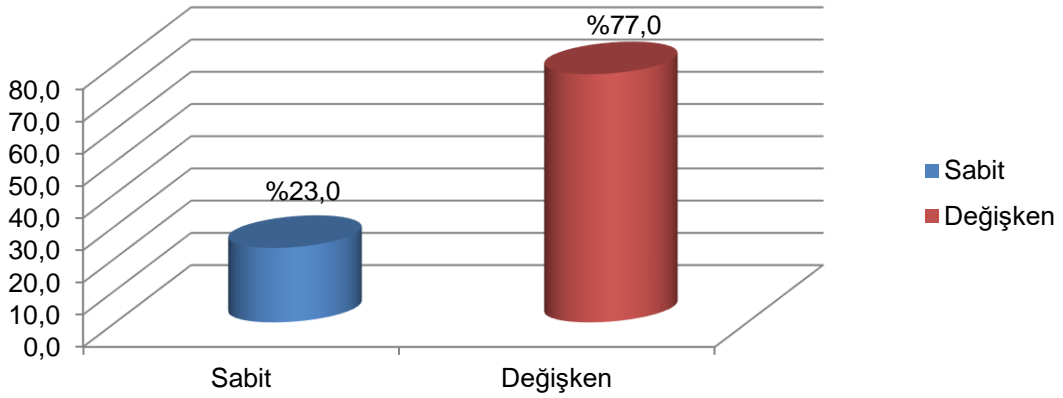
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda resim yerleştirmenin nasıl yapıldığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 32’de sunulmuştur.

Şekil 32. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resim yerleştirme bilgisinin dağılımı.

Şekil 32 incelendiğinde incelenen kitapların %20,7’sinde (f=28) resim yerleştirme sabit, %79,3’ünde (f=107) değişken olarak yapıldığı belirlenmiştir.

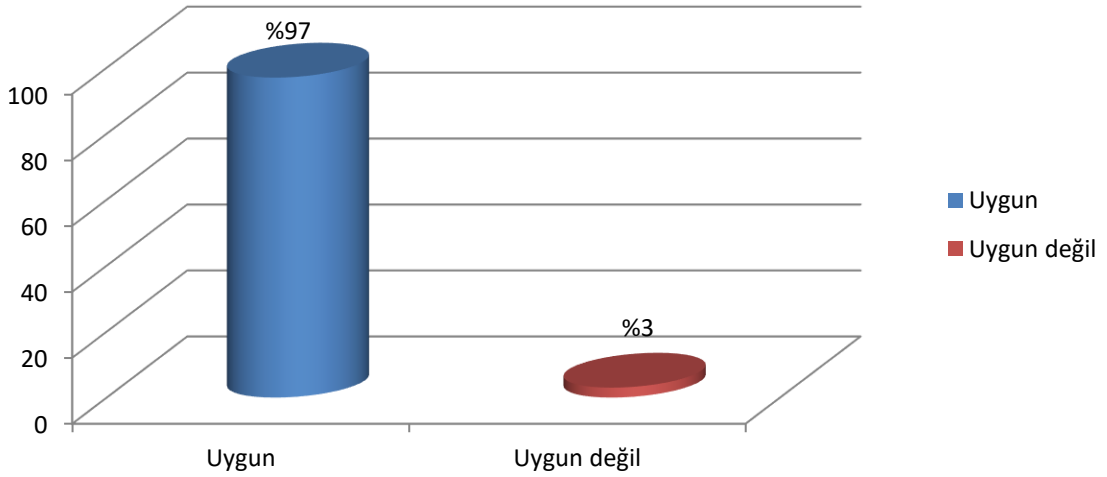
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda metin yerleştirmeye ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 33'de sunulmuştur.

Şekil 33. Araştırmada incelenen kitaplarda metin yerleştirme bilgisinin dağılımı.

Şekil 33 incelendiğinde 0-36 ay resimli çocuk kitaplarının %23,0'ında (f=31) metin yerleştirme sabit, %77'sinde (f=104) metin yerleştirmenin değişken olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda resim yazı oranına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 34'de sunulmuştur.

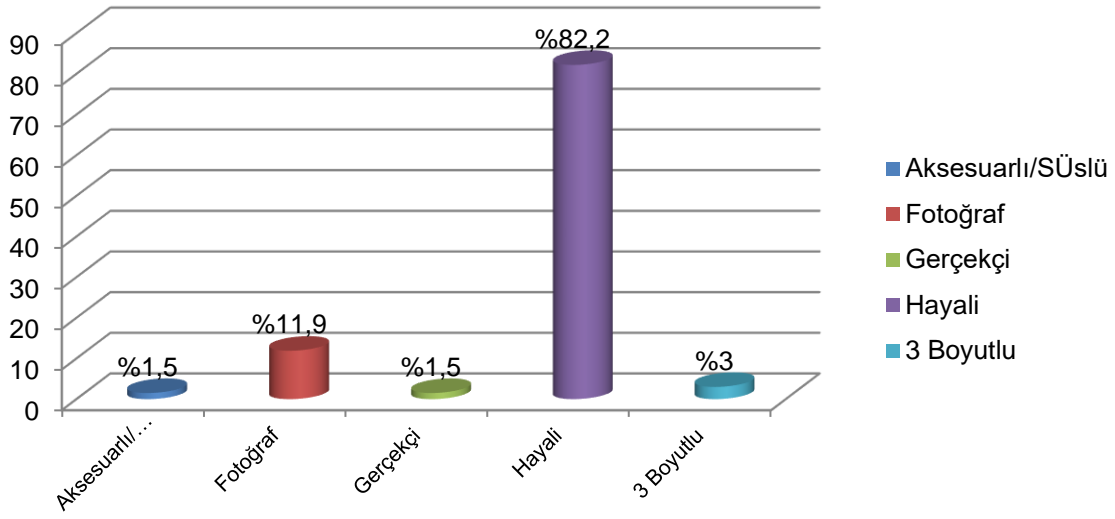

Şekil 34. Araştırmada incelenen kitaplarda resim yazı oranı bilgisinin dağılımı

Şekil incelendiğinde kitapların %97'sinin (f=131) resim yazı oranı uygun, %3,0'ünün (f=4) resim yazı oranı uygun değildir. 0-36 ay çocuk kitapları için sayfanın 1/4'ü yazı, 3/4'ü resim olmalıdır.

0-36 ay resimli çocuk kitaplarında resimleme özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

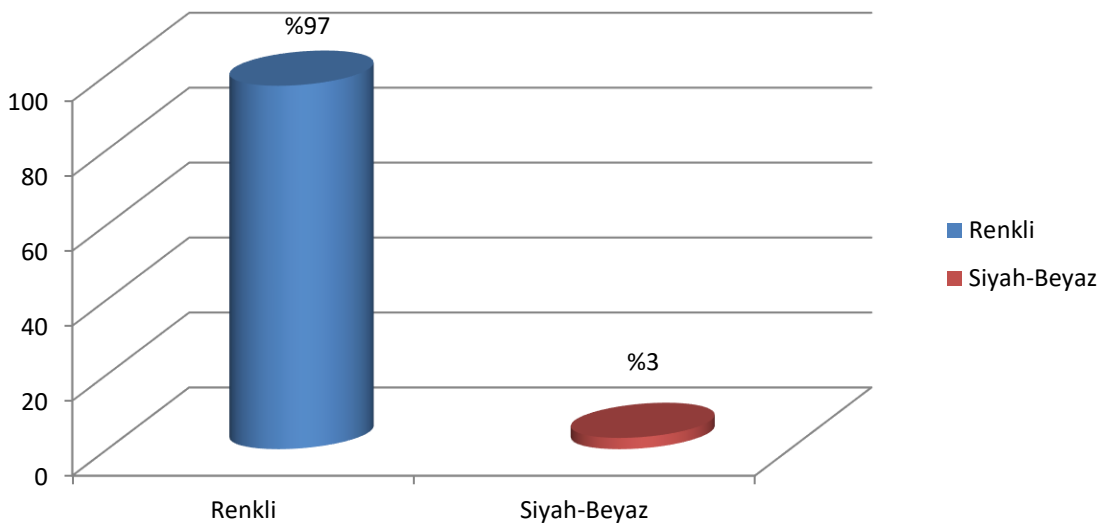
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda resimlemenin nasıl yapıldığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 35’de sunulmuştur.

Şekil 35. Araştırmada incelenen kitaplarda resimlemenin nasıl yapıldığı(türü) bilgisinin dağılımı.

Şekil 35 incelendiğinde resimleme %82,2 (f=111) hayali, %11,9 (f=16) fotoğraf, %1,5 (f=2) aksesuarlı, %1,5 (f=2) gerçekçi, %3’ü (f=4) 3 boyutlu olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların resimlemede kullanılan renge ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 36’da sunulmuştur.

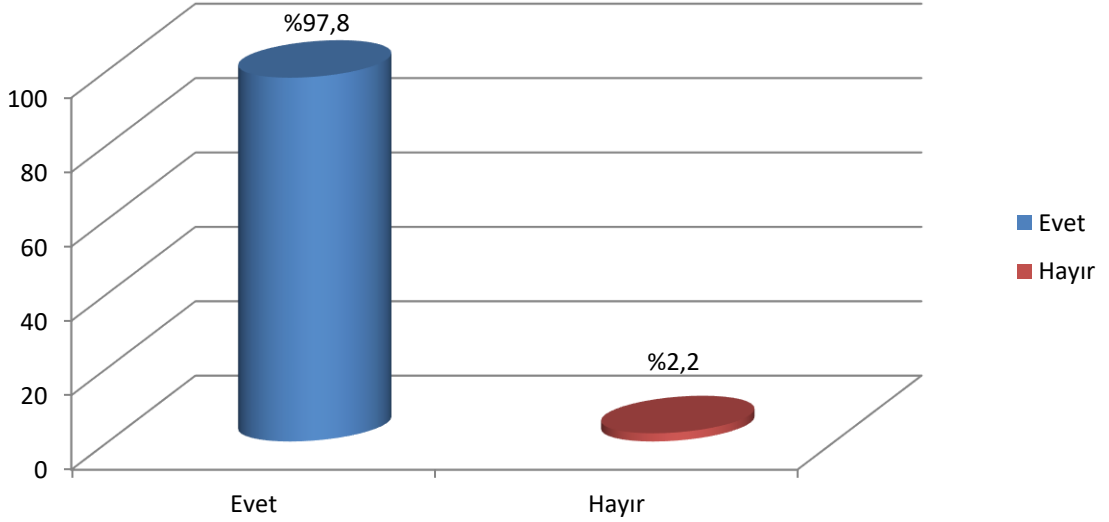

Şekil 36. Araştırmada incelenen kitaplarda resimlemede kullanılan renk bilgisinin dağılımı.

Şekil 36 incelendiğinde kitapların %97'sinde renkli, %3,0'ünde siyah-beyaz resimlendirme yapıldığı belirlenmiştir.

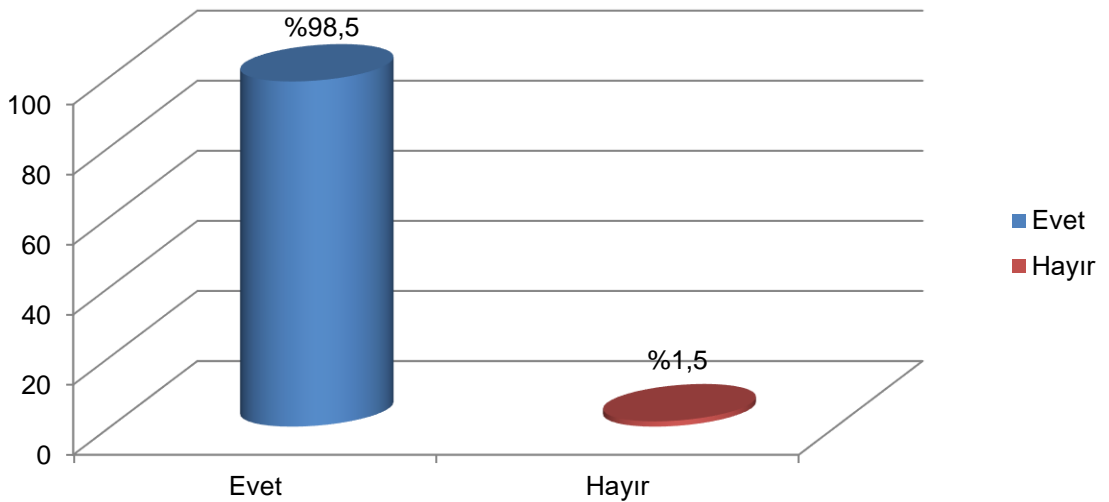
Araştırmaya dâhil edilen kitapların kapak resimlerinin ilgi çekici olmasına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 37'de sunulmuştur.

Şekil 37. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa kapak resminin ilgi çekici olması bilgisinin dağılımı.

Şekil 37 incelendiğinde incelenen kitapların %97,8'inin (f=132) kapağı ilgi çekici, %2,2'sinin (f=3) ilgi çekici olmadığı belirlenmiştir.

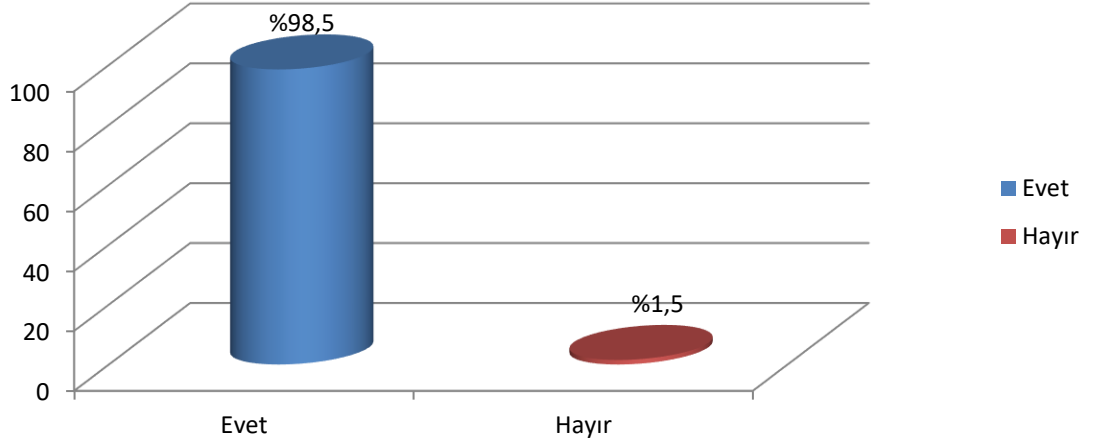
Araştırmaya dâhil edilen kitapların kapağın konu ile ilgili olmasına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 38'de sunulmuştur.

Şekil 38. Araştırmada incelenen kitaplarda kapak resminin konu ile ilgili olması bilgisinin dağılımı.

Şekil 36 incelendiğinde çocuk kitaplarının %98,5'inde (f=133) kapak resmi konu ile ilgili, %1,5'inde (f=2) kapak resminin konu ile ilgili olmadığı belirlenmiştir.

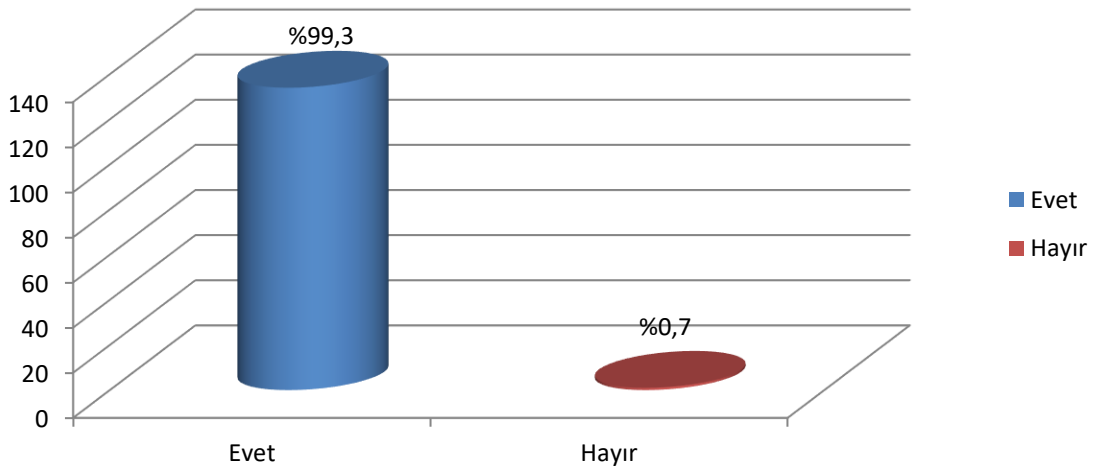
Araştırmaya dâhil edilen kitapların sayfa resimlerinin ilgi çekici olmasına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 39'da sunulmuştur.

Şekil 39. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resimlerinin ilgi çekici olması bilgisinin dağılımı.

Şekil 39 incelendiğinde çocuk kitaplarının %98,5'inin (f=133) sayfa resimlerinin ilgi çekici, %1,5'in de (f=2) ise sayfa resimleri ilgi çekici değildir.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların sayfa resimlerinin konu ile ilgili olmasına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 40'da sunulmuştur.

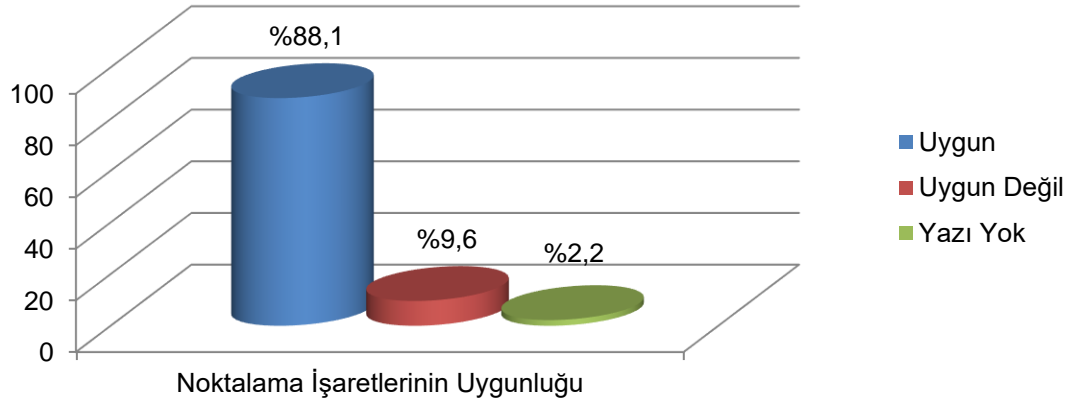

Şekil 40. Araştırmada incelenen kitaplarda sayfa resimlerinin metin ile ilgili olması bilgisinin dağılımı.

Şekil 40 incelendiğinde sayfa resimlerinin %99,3'ü (f=134) sayfa resimleri metin ile ilgili, %0,7'si (f=1) sayfa resimleri metin ile ilgili değildir.

0-36 ay resimli çocuk kitaplarında içerik özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

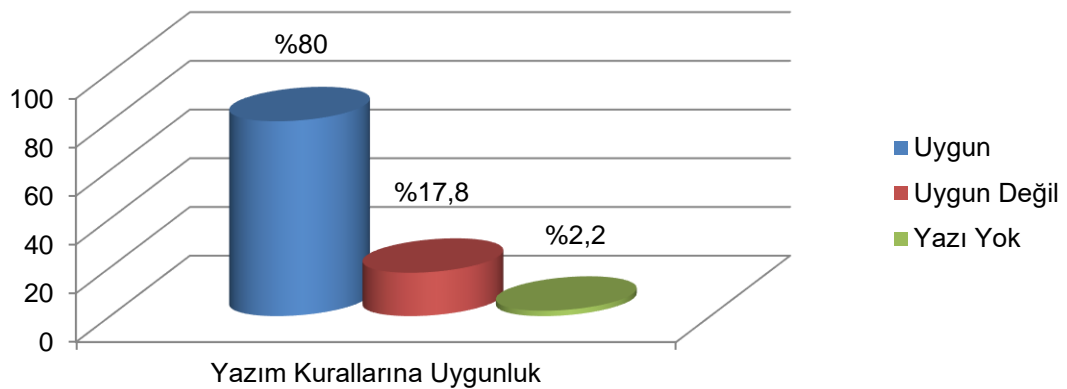
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda noktalama işaretlerinin uygun kullanılıp kullanılmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 41’de sunulmuştur.

Şekil 41. Araştırmada incelenen kitaplarda noktalama işaretlerinin uygunluğu bilgisinin dağılımı.

Şekil 41’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %88,1’inde (f=119) noktalama işaretleri uygun kullanılmışken, %9,6’sında (f=13) noktalama işaretleri uygun kullanılmamıştır. %2,2 (f=3) resimli yazısız kitap olduğu için yazı yoktur.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların yazım kurallarına uygun olup olmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 42’de sunulmuştur.

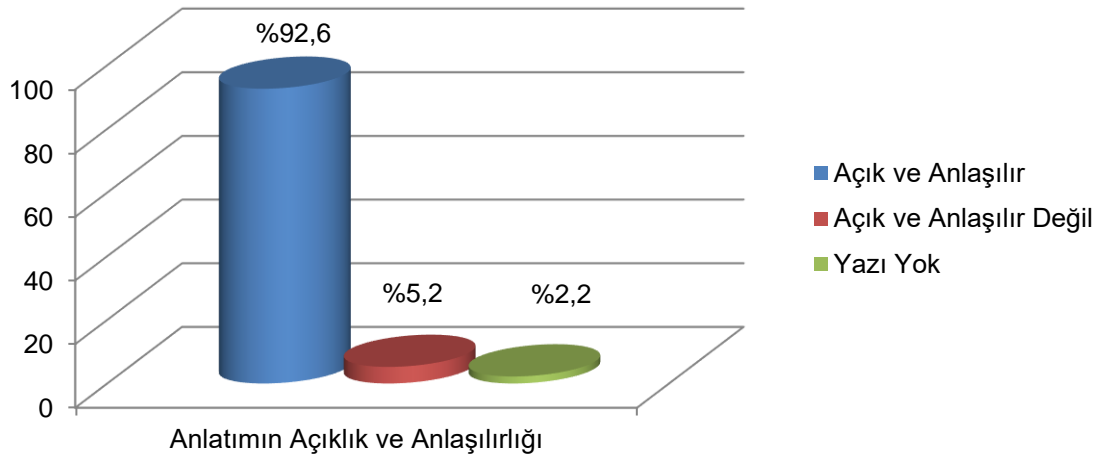

Şekil 42. Araştırmada incelenen kitapların yazım kurallarının uygunluğu bilgisinin dağılımı.

Şekil 42’ye göre, araştırmada kullanılan kitapların %80’inde (f=108) yazım kurallarına tamamen uyulmuşken, %17,8’inde (f=24) en az bir kez yazım kuralı ihlali

yapılmıştır. Yazım kuralı bir dili kullanırken yazmada ve söyleyişte kişiden kişiye farklı anlam oluşmasını diye herkes tarafından kabul edilen kurallardır. Şu ana başlıklardan oluşur: büyük harflerin kullanıldığı yerler, sayıların yazımı, kısaltmaların, birleşik kelimelerin, kısaltmaların, bazı bağlaç, kelime ve eklerin yazımı, yazımı karıştırılan sözcüklerin yazımı.

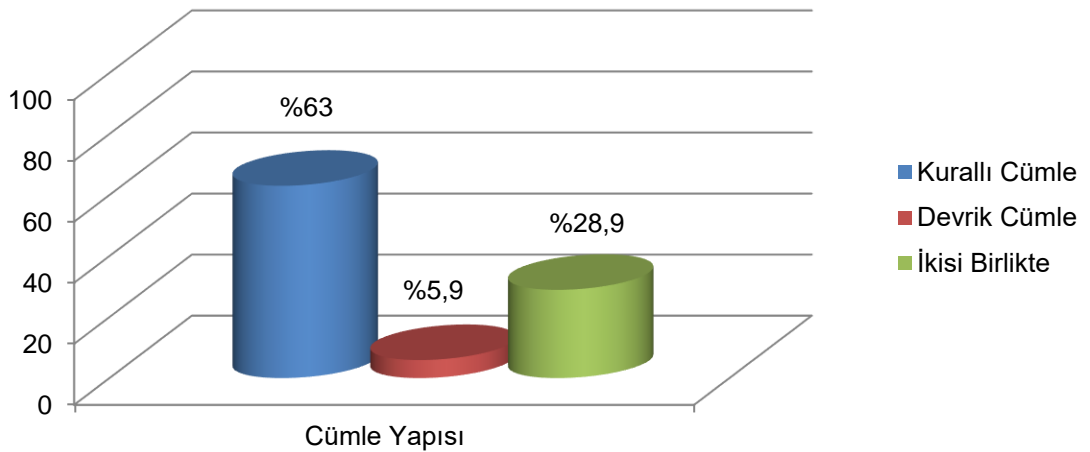
Araştırmaya dâhil edilen kitaplardaki anlatımın açık ve anlaşılır olup olmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 43’de sunulmuştur.

Şekil 43. Araştırmada incelenen kitaplarda anlatımın açıklık ve anlaşılabilirliği bilgisinin dağılımı.

Şekil 43’e göre, araştırmada kullanılan kitapların %92,6’sının (f=125) anlatımı açık ve anlaşılır, %5,2’sinin (f=7) anlatımı açık ve anlaşılır değildir.

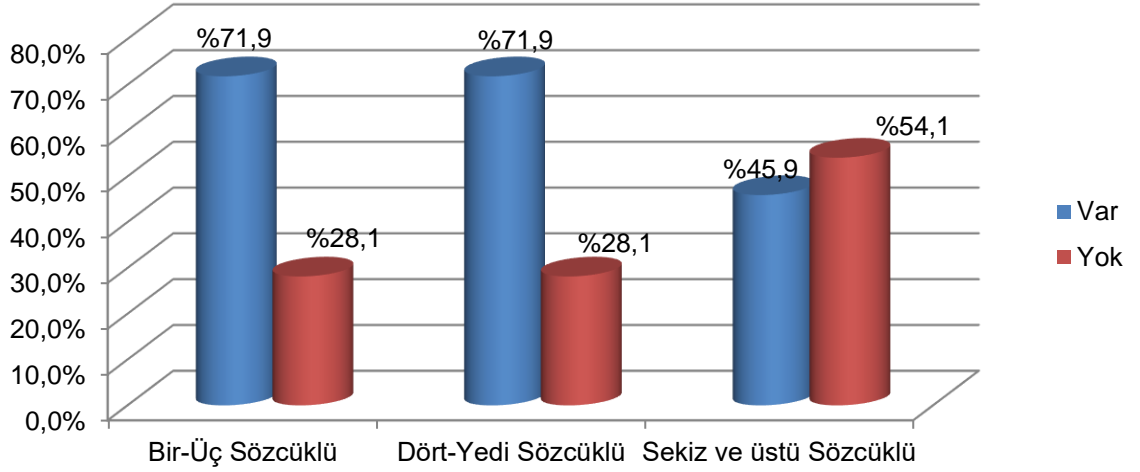
Araştırmaya dâhil edilen kitapların cümle yapısına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 44’de sunulmuştur.

Şekil 44. Araştırmada incelenen kitaplarda cümle yapısı bilgisinin dağılımı.

Şekil 44'e göre, araştırmada kullanılan kitapların %63'ünde (f=85) kurallı cümleler, %5,9'unda (f=8) devrik cümleler ve %28,9'unda (f=39) ise kurallı ve devrik cümleler birlikte kullanılmıştır.

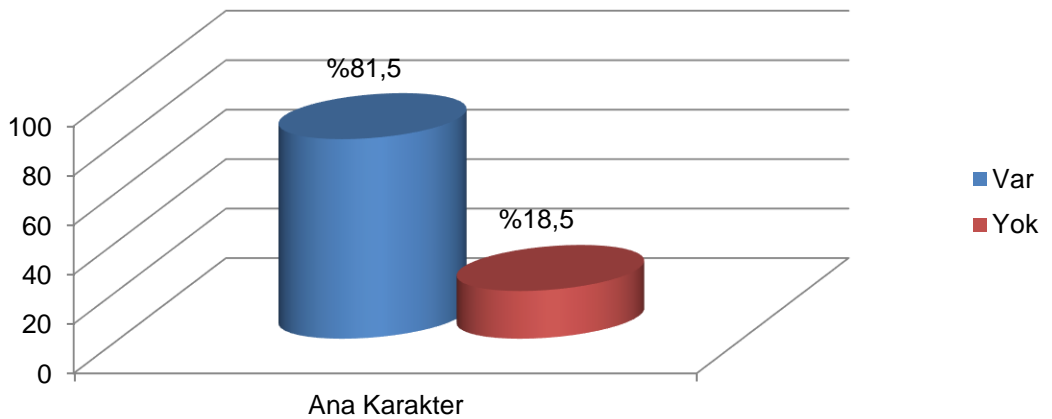
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda kullanılan cümlelerin sözcük sayılarına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 45'de sunulmuştur.

Şekil 45. Araştırmada incelenen kitaplarda cümledeki sözcük sayısı bilgisinin dağılımı.

Şekil 45 incelendiğinde kitaplarda %71,9 (f=97) bir-üç sözcüklü, %71,9 (f=97) dört-yedi sözcüklü, %45,9 (f=62) sekiz ve üstü sözcükten oluşan cümle kullanıldığı belirlenmiştir.

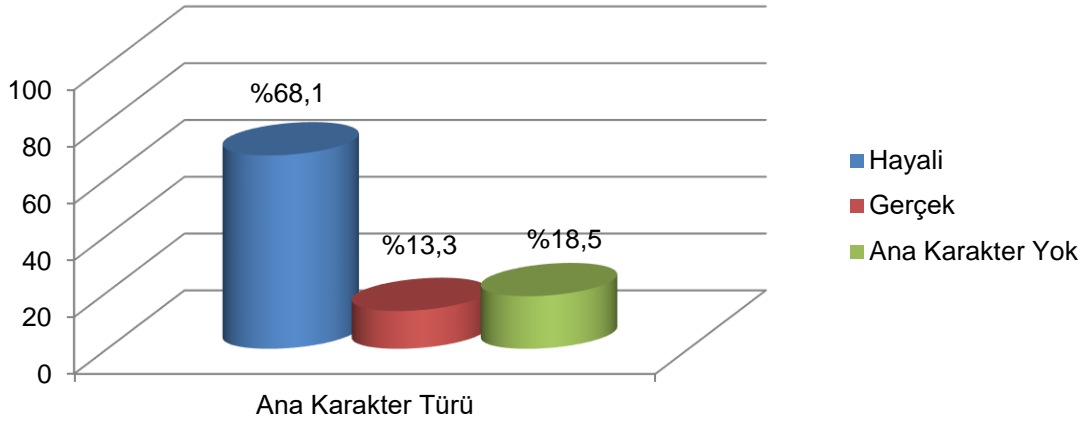
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda ana karakterin var olup olmadığına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 46'da sunulmuştur.

Şekil 46. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakterin var olup olmadığı bilgisinin dağılımı.

Şekil 46'ya göre, araştırmada kullanılan kitapların %81,5'inde (f=110) ana karakter varken, %18,5'inde (f=25) ana karakter yoktur.

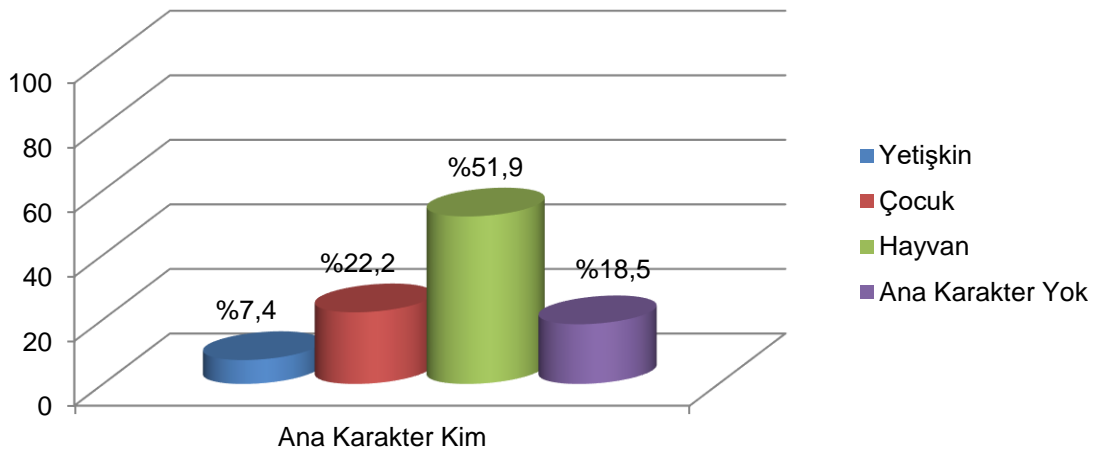
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda ana karakter türüne ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 47'de sunulmuştur.

Şekil 47. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakter türü bilgisinin dağılımı.

Şekil 47'ye göre, araştırmada kullanılan kitapların %68,1'ünde (f=92) ana karakter türü hayali iken, %13,3'ünde (f=18) ana karakter türü gerçektir. %18,5'inde ise (f=25) ana karakter yoktur.

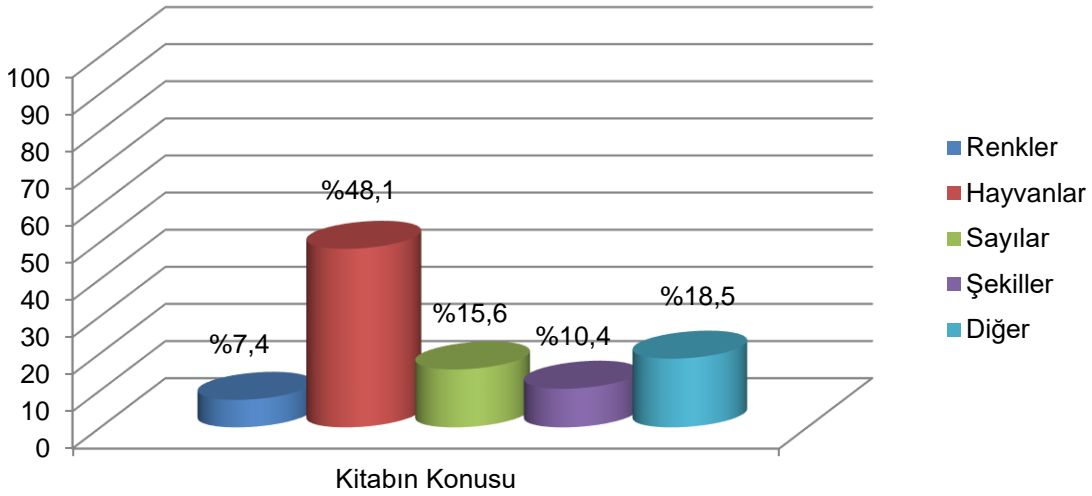
Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda ana karakterin kim olduğuna ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 48'de sunulmuştur.

Şekil 48. Araştırmada incelenen kitaplarda ana karakter kim bilgisinin dağılımı.

Şekil 48'e göre, araştırmada kullanılan kitapların %7,4'ünde (f=10) ana karakter yetişkin, %22,2'sinde (f=30) çocuk ve %51,9'un da (f=70) ise hayvandır. %18,5'inde ise (f=25) ana karakter yoktur.

Araştırmaya dâhil edilen kitapların konusuna ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Şekil 49’da sunulmuştur.

Şekil 49. Araştırmada incelenen kitapların konusuna göre dağılımı.

Şekil 49’a göre, araştırmada kullanılan kitapların %7,4’ünün (f=10) konusu renkler, %48,1’inin (f=65) konusu hayvanlar, %15,6’sının (f=21) konusu sayılar, %10,4’ünün (f=14) konusu şekiller ve %18,5’i de (f=25) diğer konulardan (uyku, tuvalet eğitimi, taşıtlar, bedenimiz, sözcükler, nesnelere, çeşitli kavramlar) oluşmaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen kitaplarda kullanılan cümlelerdeki sözcük sayısına ilişkin uygulanan frekans analizinin sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Cümlelerin Sözcük Sayısı

Sözcük sayısı	f	%	min	max	x	ss
Bir-Üç sözcüklü	97	71,9	1	31	8,9	7,9
Dört- Yedi sözcüklü	97	71,9	1	54	12,6	10,0
Sekiz ve üstü sözcüklü	62	45,9	1	24	4,3	4,3

Tablo 3’e göre incelenen kitaplarda %71,9 (f=97) bir-üç sözcüklü cümle, %71,9 (f=99) dört-yedi sözcüklü cümle, %45,9 (f=62) sekiz ve üstü sözcüklü cümle kullanılmıştır. Diğer bir ifadeyle incelenen kitaplar bir-üç sözcüklü kullanılan cümle sayısı 1-31 cümle arasında değişmekte, bir-üç sözcükten oluşan ortalama $\bar{x}=8,9\pm 7,9$ cümle kullanılmaktadır. Dört-yedi sözcüklü cümle sayısı 1-54 arasında

değişmekte, dört-yedi sözcüklü ortalama 12,6 cümle kullanılmaktadır. Sekiz ve üstü sözcükten oluşan cümle sayısı 1-24 arasında değişmekte, sekiz ve üstü sözcüklü ortalama 4,3 cümle kullanılmaktadır. Diğer bir ifadeyle incelenen 0-36 ay resimli çocuk kitaplarında en çok dört-yedi sözcüklü cümle kullanıldığı belirlenmiştir.

Kitap türü ve kitap şekli arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4

Kitap Türü ve Kitap Şekli

Kitap Türü	Dikdörtgen		Kare		Diğer (Farklı şekil)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	1	0,7	1	0,7	2	1,5	4	3,0
Kavram Kitabı	1	0,7	8	5,9	3	2,2	12	8,9
Bez Kitap	0	0,0	2	1,5	0	0,0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	10	7,4	64	47,4	6	4,4	80	59,3
Banyo Kitabı	0	0,0	2	1,5	1	0,7	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	1	0,7	2	1,5	0	0,0	3	2,2
ABC Kitabı	3	2,2	26	19,3	2	1,5	31	23,0
Toplam	16	11,9	105	77,8	14	10,4	135	100,0

Tablo 4'e göre, oyuncak kitapların 1'i dikdörtgen, 1'i kare ve 2'sinin şekli farklıdır. Kavram kitaplarının 1'i dikdörtgen, 8'i kare ve 3'ünün şekli farklıdır. Bez kitaplarının tamamı kare şeklindedir. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 10'unun şekli dikdörtgen, 64'ünün şekli kare ve 6'sının şekli farklıdır. Bunlar; oval, yıldız, araba, otobüs, traktöre benzeyen şekillerden oluşmaktadır. Banyo kitaplarının 2'si kare iken, 1'inin şekli farklıdır. Resimli yazısız öykü kitaplarının 1'i dikdörtgen iken 2'si karedir. ABC kitaplarının 3'ü dikdörtgen, 26'sı kare ve 2'si farklı şekle sahiptir. Diğer bir ifadeyle resimli ve yazılı öykü kitaplarının %47,4, ABC kitaplarının %19,3 kare şeklindedir.

Kitap türü ve kapak cinsi arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5

Kitap Türü ve Kapak Cinsi

Kitap Türü	Kuşe Kâğıt		Bez		Karton		Plastik		Mukavva		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	0	0	1	0,7	3	2,2	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	1	0,7	1	0,7	7	5,2	0	0	3	2,2	12	8,9
Bez Kitap	0	0,0	2	1,5	0	0,0	0	0	0	0,0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	1	0,7	0	0,0	61	45,2	0	0	18	13,3	80	59,3
Banyo Kitabı	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,2	0	0,0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	2	1,5	0	0	1	0,7	2	1,5
ABC Kitabı	3	2,2	0	0,0	15	11,1	2	1,5	11	8,1	31	23,0
Toplam	5	3,7	4	3,0	88	65,2	5	3,7	33	24,4	135	100,0

Tablo 5'e göre, oyuncak kitapların 1'inin kapak cinsi bez, 3'ünün kartondur. Kavram kitaplarının 1'inin kapak cinsi kuşe kağıt, 1'inin bez, 7'sinin karton, 3'ünün mukavvadır. Bez kitaplarının tamamının kapak cinsi bezdir. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 1'inin kapak cinsi kuşe kağıt, 61'inin karton, 18'inin mukavvadır. Banyo kitaplarının tamamının kapak cinsi plastiktir. Resimli yazısız öykü kitaplarının 2'sinin kapak cinsi karton ve 1'inin mukavvadır. ABC kitaplarının 3'ünün kapak cinsi kuşe kağıt, 15'inin karton, 2'sinin plastik, 11'inin kartondur. Diğer bir ifadeyle resimli ve yazılı öykü kitaplarının %45,2, ABC kitaplarının %11,1 kapağında karton kullanılmaktadır.

Kitap türü ve sayfa cinsi arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6

Kitap Türü ve Sayfa Cinsi

Kitap Türü	Kâğıt		Bez		Karton		Selefonlu		Plastik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	0	0	0	0	4	3,0	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	3	2,2	0	0	9	6,7	0	0	0	0	12	8,9
Bez Kitap	0	0	2	1,5	0	0,0	0	0	0	0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	13	9,6	0	0	61	45,2	4	3,0	2	1,5	80	59,3
Banyo Kitabı	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	3	2,2	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	1	0,7	0	0	2	1,5	0	0	0	0	3	2,2
ABC Kitabı	2	1,5	0	0	25	18,5	4	3,0	0	0	31	23,0
Toplam	21	15,6	0	0	101	74,8	8	5,9	5	3,7	135	100,0

Tablo 6'ya göre, oyuncak kitapların tamamının sayfa cinsi kartondur. Kavram kitaplarının 3'ünün sayfa cinsi kağıt ve 9'unun kartondur. Bez kitaplarının tamamının sayfa cinsi bezdir. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 13'ünün sayfa cinsi kağıt, 61'inin karton, 4'ünün selefondur ve 2'sinin plastiktir. Banyo kitaplarının tamamının sayfa cinsi plastiktir. Resimli ve yazısız öykü kitaplarının 1'inin sayfa cinsi kağıt iken 2'sinin kartondur. ABC kitaplarının 2'sinin sayfa cinsi kağıt, 25'inin karton ve 4'ünün selefondur. Diğer bir ifadeyle resimli ve yazılı öykü kitaplarının %45,2, ABC kitaplarının %18,5 sayfası karton kullanılmıştır.

Kitap türü ve sayfa sol marjı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7
Kitap Türü ve Sayfa Sol Marjı

Kitap Türü	Sabit		Değişken		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	0	0,0	4	3,0	0	0,0	4	3,0
Kavram Kitabı	3	2,2	9	6,7	0	0,0	12	8,9
Bez Kitap	2	1,5	0	0,0	0	0,0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	6	4,4	74	54,8	0	0,0	80	59,3
Banyo Kitabı	0	0,0	3	2,2	0	0,0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	3	2,2	3	2,2
ABC Kitabı	5	3,7	26	19,3	0	0,0	31	23,0
Toplam	16	11,9	116	85,9	3	2,2	135	100,0

Tablo 7'ye göre, oyuncak kitapların tamamının sayfa sol marjı değişkendir. Kavram kitaplarının 3'ünün sayfa sol marjı sabitken 9'unun değişkendir. Bez kitaplarının tamamının sayfa sol marjı sabittir. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 6'sının sayfa sol marjı sabitken, 74'ünün değişkendir. Banyo kitaplarının tamamının sayfa sol marjı değişkendir. ABC kitaplarının 5'inin sayfa sol marjı sabitken, 26'sının değişkendir. Diğer bir ifadeyle %54,2 resimli ve yazılı öykü kitaplarının, %19,3 ABC kitaplarının, %6,7 kavram kitaplarının sol marjı değişkendir.

Kitap türü ve yazı rengi arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8

Kitap Türü ve Yazı Rengi

Kitap Türü	Siyah		Renkli		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	4	3,0	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	12	8,9	0	0	0	0	12	8,9
Bez Kitap	2	1,5	0	0	0	0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	68	50,4	12	8,9	0	0	80	59,3
Banyo Kitabı	3	2,2	0	0,0	0	0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	3	2,2	3	2,2
ABC Kitabı	29	21,5	2	1,5	0	0	31	23,0
Toplam	118	87,4	14	10,4	3	2,2	135	100,0

Tablo 8'e göre, oyuncak kitaplar, kavram kitapları, bez kitapları ve banyo kitaplarının tamamının yazı rengi siyahtır. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 68'inin yazı rengi siyah iken, 12'sinin renklidir. ABC kitaplarının ise 29'unun yazı rengi siyah iken, 2'sinin renklidir. Diğer bir ifadeyle resimli ve yazılı öykü kitaplarının %50,4, ABC kitaplarının %21,5, kavram kitaplarının %8,9 yazı rengi olarak siyah kullanılmaktadır.

Kitap türü ve noktalama işaretlerinin uygunluğu arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9

Kitap Türü ve Noktalama İşaretleri

Kitap Türü	Yerinde Kullanılmış		Yerinde Kullanılmamış		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	4	3,0	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	9	6,7	3	2,2	0	0	12	8,9
Bez Kitap	2	1,5	0	0,0	0	0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	76	56,3	4	3,0	0	0	80	59,3
Banyo Kitabı	2	1,5	1	0,7	0	0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	3	2,2	3	2,2
ABC Kitabı	26	19,3	5	3,7	0	0,0	31	23,0
Toplam	119	88,1	13	9,6	3	2,2	135	100,0

Tablo 9'a göre, oyuncak kitaplarının tamamında noktalama işaretleri yerinde kullanılmıştır. Kavram kitaplarının 9'unda noktalama işaretleri yerinde kullanılmışken, 3'ünde yerinde kullanılmamıştır. Bez kitapların tamamında noktalama işaretleri yerinde kullanılmıştır. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 76'sında noktalama işaretleri yerinde kullanılmışken, 4'ünde yerinde kullanılmamıştır. Banyo kitaplarının 2'sinde noktalama işaretleri yerinde kullanılmışken, 1'inde yerinde kullanılmamıştır. ABC kitaplarının 26'sında noktalama işaretleri yerinde kullanılmışken, 5'inde yerinde kullanılmamıştır. Diğer bir ifadeyle, %56,3 resimli ve yazılı öykü kitabı, %19,3 ABC kitabı, %6,7 Kavram kitabında noktalama işaretleri yerinde kullanılmıştır.

Kitap türü ve yazım kurallarının uygunluğu arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10

Kitap Türü ve Yazım Kuralları

Kitap Türü	Uygun		Uygun Değil		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	3	2,2	1	0,7	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	10	7,4	2	1,5	0	0	12	8,9
Bez Kitap	2	1,5	0	0,0	0	0	1	0,7
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	65	48,1	15	11,1	0	0	80	59,3
Banyo Kitabı	2	1,5	1	0,7	0	0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	3	2,2	3	2,2
ABC Kitabı	26	19,3	5	3,7	0	0	31	23,0
Toplam	108	80,0	24	17,8	3	2,2	135	100,0

Tablo 10'a göre, oyuncak kitaplarının 3'ünde yazım kurallarının tamamına uygunluk varken, 1'inde yazım kurallarının en az birine uyulmamıştır. Kavram kitaplarının 10'unda yazım kurallarının tamamına uygunluk varken, 2'sinde yazım kurallarının en az birine uyulmamıştır. Bez kitapların tamamında yazım kurallarının tamamına uygun söz konusudur. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 65'inde yazım kurallarının tamamına uygunluk varken, 15'inde yazım kurallarının en az birine uyulmamıştır. Banyo kitaplarının 2'sinde yazım kurallarının tamamına uygunluk varken, 1'inde yazım kurallarının en az birine uyulmamıştır. ABC kitaplarının

26'sında yazım kurallarının tamamına uygunluk varken, 5'inde yazım kurallarının en az birine uyulmamıştır. Diğer bir ifadeyle kitap türüne göre yazım kurallarına uygunluk; %48,1 resimli ve yazılı öykü kitabı,%19,3 ABC kitabı, %7,4 kavram kitabı yazım kurallarına uygun, %11,1 resimli ve yazılı öykü kitabı, %1,5 kavram kitabı, %3,7 ABC kitabının yazım kurallarına uygun olmadığı belirlenmiştir.

Kitap türü ve anlatımın açıklık ve anlaşılabilirliği arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11

Kitap Türü ve Anlatımın Açıklık ve Anlaşılır Olması

Kitap Türü	Evet		Hayır		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	4	3,0	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	9	6,7	3	2,2	0	0	12	8,9
Bez Kitap	2	1,5	0	0,0	0	0	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	80	59,3	0	0,0	0	0	80	59,3
Banyo Kitabı	2	1,5	1	0,7	0	0	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	3	2,2	3	2,2
ABC Kitabı	28	20,7	3	2,2	0	0	31	23,0
Toplam	125	92,6	7	5,2	3	2,2	135	100,0

Tablo 11'e göre, oyuncak kitaplar, bez kitaplar, resimli ve yazılı öykü kitaplarının tamamında anlatım açık ve anlaşılırdır. Kavram kitaplarının 9'unda anlatım açık ve anlaşılırken, 3'ünde açık ve anlaşılır değildir. Banyo kitaplarının 2'sinde anlatım açık ve anlaşılırken, 1'inde açık ve anlaşılır değildir. ABC kitaplarının 28'inde anlatım açık ve anlaşılırken, 3'ünde açık ve anlaşılır değildir. Diğer bir ifadeyle %59,3 resimli ve yazılı öykü kitabı, %20,7 ABC kitabı, %6,7 kavram kitabının anlatımı açık ve anlaşılır, %2,2 kavram kitabı, %2,2 ABC kitabının anlatımının açık ve anlaşılır olmadığı belirlenmiştir.

Kitap türü ve cümle yapısı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 12

Kitap Türü ve Cümle Yapısı

Kitap Türü	Kurallı Cümle		Devrik Cümle		İkisi Birden		Yazı Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	3	2,2	0	0	1	0,7	0	0	4	3
Kavram Kitabı	3	2,2	3	2,2	6	4,4	0	0	12	9
Bez Kitap	2	1,5	0	0	0	0,0	0	0	2	1
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	57	42,2	2	1,5	21	15,6	0	0	80	59
Banyo Kitabı	3	2,2	0	0	0	0,0	0	0	3	2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0	0	0,0	3	2	3	2
ABC Kitabı	17	12,6	3	2,2	11	8,1	0	0	31	23
Toplam	85	63,0	8	5,9	39	28,9	3	2	135	100

Tablo 12'ye göre, oyuncak kitapların 3'ünde cümle yapısı olarak kurallı cümleler, 1'inde ise kurallı cümleler ve devrik cümleler birlikte kullanılmıştır. Kavram kitapların 3'ünde cümle yapısı olarak kurallı cümleler, 3'ünde devrik cümleler, 6'sında ise kurallı cümleler ve devrik cümleler birlikte kullanılmıştır. Bez kitaplarının tamamında kurallı cümleler kullanılmıştır. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının 57'sinde cümle yapısı olarak kurallı cümleler, 2'sinde devrik cümleler, 21'inde ise kurallı cümleler ve devrik cümleler birlikte kullanılmıştır. Banyo kitapların tamamında kurallı cümleler kullanılmıştır. ABC kitaplarının 17'sinde cümle yapısı olarak kurallı cümleler, 3'ünde devrik cümleler, 11'inde ise kurallı cümleler ve devrik cümleler birlikte kullanılmıştır. Diğer bir ifadeyle kurallı cümle kullanım oranı %42,2 resimli ve yazılı öykü kitabı, %12,6 ABC kitabında kullanılmaktadır. Kurallı ve devrik cümlenin birlikte kullanım oranı %15,6 ile resimli ve yazılı öykü kitabı, %8,1 ile ABC kitabı olarak belirlenmiştir.

Kitap türü ve ana karakterin varlığı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13

Kitap Türü ve Ana Karakterin Varlığı

Kitap Türü	Var		Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	4	3,0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	9	6,7	3	2,2	12	8,9
Bez Kitap	0	0,0	2	1,5	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	75	55,6	5	3,7	80	59,3
Banyo Kitabı	2	1,5	1	0,7	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	3	2,2	0	0,0	3	2,2
ABC Kitabı	15	11,1	16	11,9	31	23,0
Toplam	108	80,0	27	20,0	135	100,0

Tablo 13'e göre, oyuncak kitaplarının ve resimli yazısız öykü kitaplarının tamamında ana karakter vardır. Kavram kitaplarının %6,7'sinde ana karakter var iken, %2,2'sinde yoktur. Bez kitapların tamamında ana karakter yoktur. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının %55,6'sında ana karakter var iken, %3,7'sinde ana karakter yoktur. Banyo kitaplarının %1,5'inde ana karakter var iken, %0,7'sinde yoktur. ABC kitaplarının %11,1'inde ana karakter var iken, %11,9'sında yoktur. Diğer bir ifadeyle %55,6 resimli ve yazılı öykü kitabı, %11,1 ABC kitabı, %6,7 kavram kitabı ana karaktere yer vermiştir.

Kitap türü ve ana karakter türü arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14

Kitap Türü ve Ana Karakter Türü

Kitap Türü	Hayali		Gerçek		Ana Karakter Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	4	3,0	0	0	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	6	4,4	3	2,2	3	2,2	12	8,9
Bez Kitap	0	0,0	0	0,0	2	1,5	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	63	46,7	12	8,9	5	3,7	80	59,3
Banyo Kitabı	2	1,5	0	0,0	1	0,7	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	2	1,5	1	0,7	0	0,0	3	2,2
ABC Kitabı	13	9,6	2	1,5	16	11,9	31	23,0
Toplam	90	66,7	18	13,3	27	20,0	135	100,0

Tablo 14'e göre, oyuncak kitapların tamamında ana karakter hayalidir. Ana karakter bulunan kavram kitaplarının %4,4 ana karakter hayaliyken, %2,2 ana karakter gerçektir. Ana karakter bulunan resimli ve yazılı öykü kitaplarının %46,7 ana karakter hayaliyken, %8,9 gerçektir. Ana karakter bulunan banyo kitapların tamamında ana karakter hayalidir. Resimli yazısız öykü kitaplarının %1,5 ana karakter hayaliyken, %0,7 gerçektir. Ana karakter bulunan ABC kitaplarının %9,6 ana karakter hayaliyken, %1,5 gerçektir. Diğer bir ifadeyle %46,7 resimli ve yazılı öykü kitabı, %9,6 ABC kitabı, %4,4 kavram kitabı hayali ana karakter, %8,9 resimli ve yazılı öykü kitabı, %1,5 ABC kitabı, %2,2 kavram kitabı gerçek karakter, %11,9 ABC kitabı, %3,7 resimli ve yazılı öykü kitabı, %2,2 kavram kitabı ana karakter olmadığı belirlenmiştir.

Kitap türü ve ana karakter kim sorusunun yanıtı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15

Kitap Türü ve Ana Karakter Kim

Kitap Türü	Yetişkin		Çocuk		Hayvan		Ana Karakter Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	0	0	1	0,7	3	2,2	0	0	4	3,0
Kavram Kitabı	3	2,2	3	2,2	3	2,2	3	2,2	12	8,9
Bez Kitap	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5	2	1,5
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	2	1,5	22	16,3	51	37,8	5	3,7	80	59,3
Banyo Kitabı	0	0,0	0	0,0	2	1,5	1	0,7	3	2,2
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	1	0,7	0	0,0	2	1,5	0	0,0	3	2,2
ABC Kitabı	4	3,0	4	3,0	7	5,2	16	11,9	31	23,0
Toplam	10	7,4	30	22,2	70	51,9	27	20,0	135	100,0

Tablo 15'e göre, oyuncak kitaplarının %0,7 ana karakter çocukken, %2,2 hayvandır. Ana karakter bulunan kavram kitaplarının %2,2 ana karakter yetişkin, %2,2 çocuk ve %2,2 hayvandır. Ana karakter bulunan resimli ve yazılı öykü kitaplarının %1,5 ana karakter yetişkin, %16,3 çocuk ve %37,8 hayvandır. Ana karakter bulunan banyo kitaplarının tamamında ana karakter hayvandır. Resimli yazısız öykü kitaplarının %0,7 ana karakter yetişkin, %1,5 hayvandır. Ana karakter bulunan ABC kitaplarının %3,0 ana karakter yetişkin, %3,0 çocuk ve %5,2

hayvandır. Diğer bir ifadeyle %37,8 resimli ve yazılı öykü kitabı, %5,2 ABC kitabı, %2,2 kavram kitabında hayvan ana karakter olarak seçilmiştir. Resimli ve yazılı öykü kitaplarının ana karakter seçimi %1,5 yetişkin, %16,3 çocuk %37,8 hayvan olduğu belirlenmiştir.

Kitap türü ve cümledeki sözcük sayısı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için oluşturulan çapraz tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 16

Kitap Türü ve Cümledeki Sözcük Sayısı

Kitap Türü	1-3 Sözcüklü		4-7 Sözcüklü		8 ve üstü Sözcüklü	
	f	%	f	%	f	%
Oyuncak Kitabı	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Kavram Kitabı	8	5,9	8	5,9	4	3,0
Bez Kitap	1	0,7	1	0,7	0	0,0
Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı	60	44,4	60	44,4	45	33,3
Banyo Kitabı	3	2,2	2	1,5	0	0,0
Resimli Yazısız Öykü Kitabı	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ABC Kitabı	24	17,8	25	18,5	12	8,9
Toplam	97	71,9	97	71,9	62	45,9

Tablo 16 incelendiğinde resimli ve yazılı öykü kitaplarında %44,4 (f=60) 1-3 sözcüklü cümle, %44,4 (f=60) 4-7 sözcüklü cümle, %33,3 (f=45) 8 ve üstü sözcüklü cümle kullanıldığı, ABC kitaplarının %17,8 (f=24) 1-3 sözcüklü, %18,5 (f=25) 4-7 sözcüklü cümle, %8,9 (f=12) 8 ve üstü sözcüklü cümle kullanıldığı belirlenmiştir.

Bölüm 5

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar, tartışma ve öneriler aşağıda belirtilmiştir.

Tartışma

Kitaplar geçmişten günümüze kadar, hem bilginin hem de kültürün korunması ve yayılmasında önemli bir işleve sahiptir (Dalkıran, 2013). 0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitapları genel özellikleri açısından öncelikle “5187 sayılı Basın Kanunu” kapsamında basılı eser olarak kabul edilmektedir. Kanunda eserlerde bulunması gereken zorunlu bilgiler (4. madde) “...basıldığı yer ve tarih, basımcının ve varsa yayımcının adları, varsa ticari ünvanları ve iş yeri adresleri gösterilir.” (Basın Kanunu, 2004). Basılı eserler bilginin tekrar edilmesine, bireyin kendi başına öğrenmesine imkan vermesi açısından vazgeçilmez bir öğrenme materyalidir (Ünsal & Güneş, 2004). Alan yazın incelendiğinde ülkemizde 0-36 ay çocuklara yönelik resimli kitapların basın kanununa uygunluk açısından değerlendirildiği çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu çalışmada incelenen kitapların %12,6'sında basım yeri bilgisinin, %20,7'sinin basım yılı bilgisinin, %2,2'sinin yayınevi bilgisinin, %21,5'inin işyeri adres (yayınevi adresi) bilgisi bulunmadığı belirlenmiştir. Bu kapsamda çocuk kitaplarının Basım Kanununa uygunluk açısından denetlenmesi ile ilgili sorunların olduğunu söyleyebiliriz.

Demircan (2006) TÜBİTAK çocuk kitapları incelemesinde yazarın tanıtılmadığı, yaş grubunun yazılmadığını belirlemiştir. Kitapların çocuklara istenilen katkıyı sağlaması için, öğrenme yaşantıları sunması ve rehberlik etmesi beklenmektedir. Bu nedenle kitaplarda etkinlik örneklerinin olması gerekmektedir (Ünsal & Güneş, 2004).

Bu çalışmada incelenen kitaplarda %42,2'de yazar adı bilgisi, %93,3'de yazar hakkında tanıtıcı bilgi, %39,3 de çizer bilgisinin, %60,7 kitapta önerilen yaş grubu bilgisinin olmadığı belirlenmiştir. İncelenen kitapların %31,1'de kitap ile ilgili tanıtıcı yazınının olmadığı, %88,9'unda ise kitapta aileyi ya da eğitimciyi bilgilendirme

bölümünün olmadığı, %97'sinde kitapta etkinlik örneklerinin olmadığı belirlenmiştir. 0-36 aylık çocukların kitap seçimleri aileler ya da eğitimciler tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle; kitap hakkında tanıtıcı bilginin yer alması, ana temanın olması ve hazırlandığı yaş grubunun belirtilmesi gibi bilgilendirme bölümlerinin olması çocuğa uygun kitap seçilmesinde ailelere ve eğitimcilere yardımcı olacaktır. Kitabın çocuğa kazandırmayı hedeflediği kazanımlara ve bu kazanımlara yönelik etkinlik örneklerinin verilmesi hem yetişkin ile çocuk arasındaki iletişimi güçlendirecek hem kitap ile yaşam arasında çocuğun ilişki kurmasını sağlayacaktır.

Kitap çocuk ve aile arasında iletişim kurmak için bir araç rolü üstlenmektedir (Gürel ve ark., 2007). Bu nedenle çocuk kitaplarının temasına uygun etkinlik örneklerinin veriliyor olması, çocuk ve ailenin iletişimin güçlenmesi, kitaplardan öğrenilen bilgilerin gerçek yaşama uyarlanabilirliğinin çocuk tarafından algılanmasını sağlayacağı ve kitaplara olan ilginin artmasına katkı sağlayabileceğini belirtebiliriz.

Çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri çocuğun kitapla etkileşime geçip geçmemesini belirleyen en önemli unsurdur (Çer, 2014). 0-36 aylık çocukların kitapla etkileşimleri yetişkinler aracılığı ile her dönemde başlayabilir. Çocuğun kitabı kavrayabilmesindeki başarısı çocuğun bulunduğu fiziksel gelişim dönemi ile kitabın boyutunun uyumlu olmasına bağlıdır (Dwyer & Neuman, 2008). 0-36 aylık çocuklar için kitaplar oyuncak olarak görülmektedir (Akbayır, 2010). Çocuğun oyun için bir araç olarak kullandığı kitapları kolay taşıyabilmesi (Gönen ve ark., 2014), mukavva ya da bez kitaplar tercih edilmesi (Dwyer & Neuman, 2008) kitabın dayanıklılığını artıracak ve çocuğun kitapla tek başına zaman geçirebilmesine katkı sağlayacaktır. Kitabın kapağının kalın ve dayanıklı malzemeden üretilmesi önemlidir (Celepoğlu, 2007). Kitabın dayanıklılığı için dikiş ve yapıştırma birlikte kullanılarak ciltlenmelidir (Demircan, 2006; Celepoğlu, 2007).

Gönen vd. (2012) ilkokul birinci sınıf öğrencileri için basılan kitapların %23,5'nin yapıştırma ile ciltlendiğini, sayfa sayısının %79,0'ında 1-16, %21,0'ında 17-32 sayfa arasında değiştiğini belirlemişlerdir. Tür ve Turla (1999: 37) ise yaşa ve metine göre 10 ile 18 sayfa arasında değişebileceğini, karton kitaplarda ise kitabının ağırlığının çocuğun taşıyabileceği ağırlıkta olması için ortalama 4-5 sayfa civarında olması gerektiğini belirtmiştir (Gönen ve ark., 2012). Kitapların şeklinin kare ve

dikdörtgen olması, 16x23 cm büyüklüğünde olması, ciltlemede hem iplik ve yapıştırıcının birlikte kullanılması tercih edilmektedir (Demircan, 2006).

Bu çalışmada incelenen kitapların kapağının %65,2 karton, sayfalarının %74,8 karton, ciltlenmesinde %71,1 yapıştırma kullanıldığı belirlenmiştir. Kitapların eninin 9 cm x 29,5 cm aralığında ortalama 18,2 cm olduğu, boyunun 18,9cmx28,5 cm ortalama 18,9 cm olduğu, şekil olarak %77,8'inin kare, %11,9'unun dikdörtgen, %10,4'ünün farklı şekillerde (araba, yıldız, oval, traktör vb.) olduğu belirlenmiştir.

0-36 ay çocuk kitaplarında kullanılan yazı puntosu ile ilgili alan yazın incelendiğinde, 14-16, 18-22 (Ural, 2019), 12 puntodan büyük (Demircan, 2006), 16-20 punto (Tür & Turla, 1999) olabileceğine dair bilgilere rastlanmıştır. Yazı puntosunun çocuğun görme duyusunun algılayabileceği büyüklükte olması harf, sayı gibi sembollerini fark etmelerini sağlamak için önemli olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmada incelenen kitapların %50'sinin yazı puntosunun 20 punto olduğu, %21,9 kitapta 22 ve üstü punto, %27,9 oranında kitapta ise 18 punto ve altı kullanıldığı belirlenmiştir.

Demircan (2006) yaptığı çalışmada sayfaların üst-alt, sağ ve sol boşluklarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada sol marjın %86,7 değişken olduğu, yazı tipi olarak %93,3 dik yazının tercih edildiği, %87,4 siyah renkte yazıların kullanıldığı belirlenmiştir.

Kitapta çocuk 7 yaşına gelinceye kadar $\frac{3}{4}$ resim, $\frac{1}{4}$ yazı olmasına dikkat edilmelidir (Tür & Turla, 1999). Bu çalışmada incelenen resimli çocuk kitaplarının %97'sinde resim yazı oranı " $\frac{3}{4}$ resim, $\frac{1}{4}$ yazı" olmasına uygun olduğu belirlenmiştir.

0-36 aylık çocuklar için hazırlanan resimli çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri açısından bulunması gereken özellikler genel hatları ile bulunmakla birlikte, alan yazında belirlenmiş net standartların olmadığını söyleyebiliriz.

0-36 aylık çocukların ilgilerini ilk çeken kitapların resimleri olmaktadır. Çocuklarda estetik gelişimi için de önemli olan kitap resimlendirmesi kitabın konusunun iyi anlaşılması, kalıcı etki bırakması açısından önemlidir. Canlı ve gerçeğe yakın resimlendirmenin kullanıldığı kitaplarda, çocuğun kitaba ilgisinin devam etmesine katkı sağlamaktadır (Gönen ve ark., 2019). Kapak resmi ilgi çekici ve merak uyandıran kitapların oranı %68, ilgi çekici olmayan kitapların oranı %32 olarak belirlenmiştir (Aygün & Abacı, 2014).

TÜBİTAK kitaplarında kullanılan resimlerin anlaşılabilirliği, metin ile uyumlu olması, resimlerin gerçek ve gerçekçi olması, sayfa konumlandırmasının uygun olması ve renkli olması yeterli bulunmuştur (Demircan, 2006).

Bu çalışmada incelenen kitapların, resimlendirmesinde %82,2 hayali resim kullanıldığı, %97 renkli, kapak resminin %97,8 ilgi çekici olduğu, kapak resminin %98,5 konu ile ilgili olduğu, sayfa resimlerinin %98,5 ilgi çekici olduğu, sayfa resimlerinin %99,3 metin ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre çocuk kitaplarının resimlendirmesinde resimleyenlerin çocukların gelişim özelliklerine diğer bir deyişle çocuğa görelilik ilkesine daha çok dikkat etmeye başladıklarını söyleyebiliriz.

5-6 yaş çocukları için kullanılan hikaye ve masal kitaplarının içerik, resimlendirme ve fiziksel özellikler açısından yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Gönen M., 1993). 2000-2014 yılları arasında incelenen hikaye kitaplarında, yabancı kelimelerin olduğu, cümlelerin açık ve anlaşılır olmadığı, argo kelimelerin yer aldığı belirlenmiştir (Koçak, 2017).

Bu çalışmada incelenen kitapların %88,1 noktalama işaretlerine uygun, %80 yazım kurallarına uygun, %92,6 açık ve anlaşılır anlatıma sahip olduğu, %63 kurallı cümle kullanıldığı, cümlelerin %71,9 bir-üç sözcükten, %71,9 dört-yedi sözcükten, %45,9 sekiz ve üstü sözcükten oluştuğu belirlenmiştir. Kitapların içerik özellikleri alan yazın ile karşılaştırıldığında uygunluk oranının arttığını belirtebiliriz. 0-36 ay dönem çocukların okumaya hazırlık için becerilerin geliştirildiği bir dönem olması, çocuğun en hızlı gelişen gelişim alanlarından birinin dil gelişimi olduğu düşünüldüğünde içerik özellikleri açısından kitapların yeterli olmadığını belirtebiliriz.

Alan yazında çocuk kitaplarının içeriği ile ilgili yapılan çalışmaların, noktalama işaretlerinin uygun kullanımı, yazım kurallarına uygunluk, anlatımın açık ve anlaşılabilirliğine ilişkin sonuçlarının çocuk kitaplarının içeriğinin gelişimini desteklediği düşünülmektedir.

5-6 yaş masal ve hikaye kitaplarının %37,07 hayvan, %33,64 yakın çevre ile ilgili, %29,28 masal kitabı olduğu belirlenmiştir (Gönen, 1993).

Bu çalışmada incelenen kitaplarda %81,5 de ana karakter olduğu, %68,1 hayali, %13,3 gerçek karaktere yer verildiği, ana karakterin %51,9 hayvan, %22,2 çocuk, %7,4 yetişkin seçildiği, kitapların konusunun %48,1 hayvan, %15,6 sayılar,

%10,4 şekiller, %7,4 renkler, %18,5 farklı konulardan oluştuğu belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocuklar için hazırlanan kitaplarda hayvan konulu kitapların ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Sonuç

0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarının analizinin yapılması amacıyla yapılan bu çalışmada, 2019 yılında Ankara ilinde sekiz kitabevinde 0-36 ay çocuklar için satılan resimli kitaplardan örnekleme alınan 135 kitaba göre elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

0-36 ay çocuklar için resimli kitapların genel özellikleri:

Kitapların basım yeri bilgileri incelendiğinde; basım yeri bilgilerinin %87,4'ünün kitapta belirtildiği, %12,6'sının kitapta belirtilmediği ve kitapların %46,7'sinin Türkiye, %43'ünün Çin, %10,3'ünün farklı ülkelerde basıldığı tespit edilmiştir.

Kitapların basım yılı bilgileri incelendiğinde; basım yılı bilgisinin %79,3 belirtildiği, %20,7'sinde belirtilmediği ve kitapların %3,7'sinin 2019 yılında, %35,6'sının 2018 yılında, %11,9'unun 2017 yılında, %48,8'inin 2016 ve daha önceki yıllarda basıldığı belirlenmiştir.

Kitapların yayınevi bilgisi incelendiğinde; %97,8'inin yayın evi bilgisini belirttiği, %2,2'sinin belirtmediği görülmüştür. Yayın evleri incelendiğinde kitapların %17,8'sinin İş Bankası Kültür Yayınları, %11,1'inin Net Turistik Yayınları, %5,2'sinin Eolo Eğitici Oyuncak Yayınlarına ait olduğu, %13,3'ünde 18 farklı yayınevinin bir kitabının incelendiği, %10,4'ünde 7 farklı yayınevinin iki kitabının incelendiği, %26,7'sinde 12 farklı yayın evinin üç kitabının incelendiği, %5,9'unda 2 farklı yayın evinin dört kitabının incelendiği, %7,4'ünde 2 farklı yayın evinin beş kitabının incelendiği belirlenmiştir.

Kitapların yayınevi adres bilgileri (iş yeri adres bilgisi) incelendiğinde; %78,5'inde adres bilgilerinin belirtildiği ancak %21,5'inde belirtilmediği tespit edilmiştir.

Yazar bilgileri incelendiğinde; yazar adı bilgisinin %57,8'inde belirtilmişken %42,2'sinde belirtilmediği belirlenmiştir. Kitapların %6,7'sinde yazar hakkında tanıtıcı bilginin olduğu, %93,3'ünde yazar hakkında tanıtıcı bilgi olmadığı görülmüştür. Çizer bilgilerinde ise kitapların %60,7'sinde çizer adı bilgisinin olduğu, %39,3'ünde çizer bilgisinin olmadığı saptanmıştır.

Kitapların ilk yazıldığı dile ilişkin bilgiler incelendiğinde kitapların ilk yazıldığı dilin %57,0'sinde belirtildiği, %43,0'ünde belirtilmediği; kitapların ilk yazıldığı dilin %80,7'sinin İngilizce, %8,9'unun Türkçe, %8,9'unun Fransızca ve %1,5'inin İtalyancadan tercüme edildiği görülmüştür.

Kitapların fiyat bilgileri incelendiğinde; kitapların %91,9'unda fiyat bilgisinin olduğu, %8,1'inde fiyat bilgisine yer verilmediği ve kitap fiyatlarının 5 TL -58 TL aralığında değiştiği ortalama 25,27 TL olduğu tespit edilmiştir.

Kitap baskı bilgileri incelendiğinde; kitapların %26,7'sinde kaçınıcı baskı bilgisi olduğu, %73,3 ünde ı baskı bilgisinin olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda kitapların, %8,9 birinci baskı, %5,2 ikinci baskı, %3,7 üçüncü baskı, %8,9 dördüncü baskı ve üstü olduğu belirlenmiştir.

Kitap ile ilgili tanıtıcı yazı ve etkinlik örnekleri incelendiğinde; tanıtıcı yazının %68,9'unda olduğu, %31,1'inde kitap ile ilgili tanıtıcı yazı olmadığı ve etkinlik örneklerinin kitapların %3'ünde bulunurken %97'sinde bulunmadığı görülmüştür.

Kitapların aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölümleri incelendiğinde; %11,1'inde olduğu, %88,9 kitapta ise bilgilendirme bölümünün olmadığı belirlenmiştir.

Önerilen yaş grupları incelendiğinde; önerilen yaş gruplarının kitapların %39,3'ünde belirtildiği, %60,7'sinde yaş grubunun belirtilmediği tespit edilmiştir.

Kitapların %60,0'ünün resimli ve yazılı öykü kitabı olduğu, %23,0'ünün ABC kitabı olduğu, %8,9'unun kavram kitabı, %3,0'ünün oyuncak kitap, %2,2'sinin banyo kitabı, %2,2'sinin resimli yazısız öykü kitabı, %0,7'sinin bez kitap olduğu belirlenmiştir.

0-36 ay çocuklar için resimli kitapların fiziksel özellikleri:

Kitapların boyut ve şekil özellikleri incelendiğinde; genelde enlerinin 9cm-29,5 cm aralığında ortalama 18,2 cm olduğu, boylarının 18,9 cm - 28,5 cm aralığında yani ortalama 18 cm olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kitapların şekilsel olarak da farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Kitapların %77,8 kare, %11,9 dikdörtgen, %10,4 farklı şekillerde (araba, yıldız, oval, traktör vb.) olduğu görülmüştür.

Kitapların ciltlenmesi incelendiğinde; %71,1 yapıştırma, %15,6 dikiş, %8,9 tel zimba, %3 katlama, %1,5 spiral ile ciltlendiği tespit edilmiştir.

Kitapların kapak ve sayfa özellikleri incelendiğinde; kapakların %65,2 karton, %24,4 mukavva, %3,7 kuşe kâğıt, %3,7 plastik, %3 bez kullanıldığı belirlenmiştir.

Kitapların sayfalarının %74,8 karton, %14,8 kâğıt, %5,9 selefonlu, %4,4 plastikten, %3 bez olduğu belirlenmiştir.

Kitap sayfa düzeni incelendiğinde; sayfa sol marjının %11,1 sabit, %86,7 değişken, %2,2 yazısız olduğu görülmüştür. Kitapların %5,9'unda sayfa numarasının olduğu, %94,1'inde sayfa numarasının olmadığı görülmüştür.

Kitap yazı özellikleri incelendiğinde; yazı tipinin %93,3 dik, %0,7 eğik, %3,7 hem dik hem eğik yazı olduğu ve yazı renginin %87,4 siyah, %10,4 renkli olduğu saptanmıştır. Kitapların yazı puntosunun 12 punto ve 30 üstü punto aralığında değiştiği belirlenmiştir. %50 'sinin yazı puntosunun 20, %7,6 'sının yazı puntosunun 26, %5,3'ünün yazı puntosunun 24, %4,5 'inin yazı puntosunun 22 olduğu, 22 ve üstü punto %21,9 kitapta, 18 ve altı %27,9 kitapta kullanılmıştır.

Resim ve metin yerleştirme oranları ve uygunluğu incelendiğinde, resim yerleştirme %20,7 oranında sabit, %79,3 oranında değişken olduğu ve metin yerleştirme %23,0 sabit, %77,0 değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Resim yazı oranının %97 kitapta uygun, %3.0 kitapta uygun olmadığı belirlenmiştir.

0-36 ay çocuklar için resimli kitapların resimleme özellikleri:

Kitaplarda kullanılan resimler incelendiğinde; %82,2 hayali, %11,9 fotoğraf, %3 üç boyutlu, %1,5 süslü, %1,5 gerçekçi resimleme kullanıldığı belirlenmiştir. Kitapların %97 renkli, %3 siyah-beyaz resimleme yapıldığı tespit edilmiştir.

Kapak resimleri incelendiğinde, kitapların kapak resimlerinin %97,8 oranında ilgi çekici olduğu, %2,2 ilgi çekici olmadığı saptanmıştır. Ayrıca kitapların kapak resminin %98,5 konu ile ilgili olduğu, %1,5 konu ile ilgili olmadığı belirlenmiştir.

Kitapların sayfa resimleri incelendiğinde; resimlerinin %98,5 ilgi çekici olduğu, %1,5 ilgi çekici olmadığı ve sayfa resimlerinin %99,3 metin ile ilgili olduğu, %0,7 oranında metin ile ilgili olmadığı belirlenmiştir.

0-36 ay çocuklar için resimli kitapların içerik özellikleri:

Kitaplar noktalama, yazım ve anlatım yönünden incelendiğinde; %88,1'de noktalama işaretleri uygun, %9,6 da uygun kullanılmamıştır. %2,2 yazısız resimli kitaptır. Kitapların %80'i yazım kurallarına uygun yazılmış, %17,8'inin uygun yazılmadığı ve anlatımın %92,6 açık ve anlaşılır olduğu, %5,2'sinde açık ve anlaşılır olmadığı saptanmıştır.

Kitapların cümle yapısı ve sayısı incelendiğinde; kitaplardaki cümlelerin %63 kurallı cümle olduğu, %5,9 devrik cümle olduğu, %28,9 ise hem kurallı hem devrik cümlenin birlikte kullanıldığı görülmüştür. Cümlelerde kullanılan sözcük sayısının %71,9'unun bir-üç sözcükten, %71,9'unun dört-yedi sözcükten, %45,9'unun sekiz ve üstü sözcükten oluştuğu belirlenmiştir. Kitapların cümlelerinde barındırdığı sözcük sayısı incelendiğinde; bir-üç sözcükten oluşan ortalama 8,9 cümle, dört-yedi sözcüklü ortalama 12,6 cümle, sekiz ve üstü sözcüklü ortalama 4,3 cümle kullanıldığı belirlenmiştir.

Kitapların ana karakterleri incelendiğinde; %81,5'de ana karakter var,%18,5'inde ana karakter yoktur. Ana karakteri olan kitapların, %68,1'i hayali, %13,3'ü gerçek karakterden oluşmaktadır. Ana karakterde %51,9 hayvan, %22,2 çocuk, %7,4 yetişkin kullanılmıştır.

Kitapların konusu incelendiğinde; %48,1 hayvanlar, %15,6 sayılar, %10,4 şekiller, %7,4 renkler, %18,5 diğer konulardan (tuvalet eğitimi, uyku, taşıtlar, nesnelere vb.) oluştuğu görülmüştür.

Kitap türüne göre elde edilen sonuçlar:

Kitapların %77,8 kare şeklinde, %11,9 dikdörtgen, %10,4 farklı şekillerde basıldığı, kitap türüne göre kitap şeklinde en çok tercih edilen basım şeklinin kare olduğu belirlenmiştir.

Kitap kapağı olarak oyuncak kitaplarda; kuşe kağıt, plastik ve mukavvanın tercih edilmediği, karton ve bez tercih edildiği görülmüştür. Kavram kitaplarında- resimli ve yazılı öykü kitaplarında plastik tercih edilmediği, kuşe kağıt, bez, karton, mukavva tercih edildiği tespit edilmiştir. Resimli ve yazısız öykü kitaplarında; kuşe kağıt, bez ve plastik tercih edilmediği, karton ve mukavva tercih edildiği belirlenmiştir. ABC kitaplarında; kuşe kağıt, karton, plastik ve mukavvanın tercih edildiği belirlenmiştir.

Sayfa cinsi olarak oyuncak kitaplarda sadece karton, kavram kitaplarında kağıt ve karton, banyo kitaplarında plastik, resimli ve yazısız öykü kitaplarında kağıt ve karton, ABC kitaplarında kağıt, karton ve selefönlu, resimli ve yazılı öykü kitaplarında kağıt, karton, selefönlu, plastik sayfa tercih edildiği belirlenmiştir.

Sayfa sol marjının oyuncak ve banyo kitaplarında değişken olduğu, bez kitaplarda sabit olduğu, kitapların %85,9'da değişken sol marj olduğu belirlenmiştir.

Resimli ve yazılı öykü kitapları ile ABC kitaplarında renkli yazı kullanıldığı, diğer kitap türlerinde sadece siyah renk kullanıldığı, kitapların %87,4 yazı renginin siyah olduğu belirlenmiştir.

Noktalama işaretlerinin oyuncak ve bez kitaplarda yerinde kullanıldığı, kavram kitapları, resimli ve yazılı öykü kitapları, banyo kitapları ve ABC kitaplarında yerinde kullanılmadığına rastlanmıştır. Yani kitapların %88,1 noktalama işaretleri uygun kullanılırken, %9,6'da uygun noktalama işaretinin kullanılmadığı belirlenmiştir.

Bez kitaplar yazım kurallarına uygun hazırlanırken, diğer kitap türlerinde yazım kurallarına uygun olmama ile karşılaşılmakta olduğu, en çok resimli ve yazılı öykü kitaplarında (%11,1) yazım kurallına uyulmadığı belirlenmiştir. Genelde kitapların %80,0 yazım kurallarına uygun, %17,8 yazım kurallarına uygun olmadığı belirlenmiştir.

Oyuncak kitaplar, bez kitaplar, resimli ve yazılı öykü kitaplarının tamamında anlatımın açık ve anlaşılır olduğu, kavram kitapları, banyo kitapları ve ABC kitaplarında anlatımın açık ve anlaşılır olmadığı belirlenmiştir. Genelde kitapların %92,6'da anlatım açık ve anlaşılırken, %5,2 anlatımın açık ve anlaşılır olmadığı belirlenmiştir.

Bez kitaplar ve banyo kitaplarında kurallı cümle, oyuncak kitaplarda kurallı cümle ve devrik cümle, resimli ve yazılı öykü kitapları, kavram kitapları ve ABC kitaplarında kurallı cümle, devrik cümle ve hem kurallı hem devrik cümlelerden oluşan cümle yapısı olduğu belirlenmiştir. Kitapların %63,0 kurallı, %5,9 devrik, %28,9 hem kurallı hem devrik cümle kullanılmaktadır.

Bez kitaplarda ana karakter kullanılmamakta, oyuncak kitaplar ile resimli yazısız öykü kitaplarında ise ana karakter kullanılmaktadır. Kavram kitapları, resimli ve yazılı öykü kitapları, banyo kitapları, ABC kitaplarında ana karakterin olduğu ve olmadığı kitaplar bulunmaktadır. En çok ABC kitaplarında (%11,9) ana karakter yoktur. Kitapların %80 ana karakter varken, %20 ana karakter olmadığı belirlenmiştir.

Oyuncak kitaplar ve banyo kitaplarında hayali ana karaktere yer verildiği, gerçek karaktere en çok resimli ve yazılı öykü kitaplarında (%8,9) yer verildiği belirlenmiştir. Kitapların %66,7 hayali, %13,3 gerçek ana karakter bulunmaktadır.

Oyuncak kitaplarda çocuk ve hayvan, banyo kitaplarında hayvan, resimli ve yazısız öykü kitaplarında yetişkin ve hayvan ana karakter olurken, Kavram kitapları,

resimli ve yazılı öykü kitapları, ABC kitaplarında yetişkin, çocuk, hayvan ana karakter olabildiği belirlenmiştir.

Bez kitap, banyo kitabı, resimli yazısız öykü kitaplarında 8 ve üstü sözcüklü cümleye rastlanmamış olup kitapların 1-2 sözcüklü ve 4-7 sözcüklü cümlelerden oluştuğu belirlenmiştir. Diğer kitap türlerinde 1-3 sözcüklü, 4-7 sözcüklü, 8 ve üstü sözcüklü cümlelerin kullanıldığı belirlenmiştir. Genelde cümlelerin %71,9'u 1-3 sözcükten, %71,9'u 4-7 sözcükten, %45,9'u sekiz ve üstü sözcükten oluştuğu belirlenmiştir.

Genel olarak sonuçları yorumladığımızda dikkati çeken hususlardan bazıları kitapların %80,7'sinin İngilizce den çeviri olduğu, %8,9'unun Fransızca dan %1,5'ininde İtalyancadan çeviri olduğu kısacası %91,9 kitabın yabancı dilden çeviri olduğu %8,9'unun kendi dilimiz Türkçe de yazıldığı yani 135 kitaptan sadece 12 sinin Türkçe yazıldığı resimli çocuk kitaplarında çeviri kitapların hâkim olduğu görülmektedir. Türkçe de bu yaş grubuna yönelik daha fazla kitap yazılmalıdır.

Kitapların %46,7'sinin Türkiye'de, %43'ünün de Çin'de basılmış olması Çin'in maliyet olarak uygun olduğunu göstermektedir. Kitapların ortalama fiyatının 25,27 TL olduğu çocuğun dikkatini çeken onu eğlendiren, okumaya davet eden, renkli kalın kartonlu kitap almak istediğimizde ortalama fiyatın yüksek olduğu saptanmıştır. Kitapların, %93,3'ünde yazar hakkında tanıtıcı bilgi yer almadığı görülmektedir. İnsanlar okuduğu kitabın yazarının adı ve onun hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir. Örneğin, beğendikleri bir kitabın yazarının diğer kitabını da okumak isteyebilirler. Kitapların %88,9'unda aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölümün olmaması, kitapların %60,7'sinde önerilen yaş grubunun belirtilmemesi kitap ve çocuğun gelişimiyle ilgili bilgisi olmayan ebeveynin çocuğuna kitap seçmesinde problem oluşturabilir. Kitapların ciltlenmesinde yapıştırma ve dikişin bir arada kullanılması kitapların kolay dağılmasını engellerken bu çeşit ciltlenmeye pek rastlanmamıştır. Kitapların %71,1'i yapıştırmayken %15,6'sı dikiş ciltlemedir. Kitabın sayfa numaralarının %94,1'inde belirtilmemiş olması kitabın okunurken yarım bırakılan yerin bulunmasında zorluk oluşturabilir. Ana karakterin %51,9'unun hayvan olması ve yine kitapların konusunun çoğunlukla %48,1 hayvan olması çocukların dikkatlerini çekmede hayvanların etkili olduğunu göstermektedir.

Netice olarak 0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarının içerik (konu, çeşitlilik vs.) açısından yetersiz, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından yeterli olduğu görülmüştür.

Öneriler

Bu araştırma 135 kitap ile ve Ankara ili ile sınırlıdır. Türkiye genelinde daha fazla kitabevi ve daha fazla kitap ile çalışmalar yapılabilir.

Bu araştırma sadece Türkçe ve Türkçeye çevrilmiş kitaplar ile yapılmıştır. İngilizce ve farklı dillerde yazılmış kitaplar da araştırma kapsamına alınabilir. 0-36 ay çocuğu olan ailelere,öğretmenlere çocuklara kitap seçme konusunda medya aracılığı ile bilgi verilmeli ve bebek kitapları ile ilgili farkındalık yaratılmalıdır.

Bu yaş grubuna uygun daha çok kitap yazmaya yazarlar teşvik edilebilir ve desteklenebilir.

Ressamlar ve yazarlar 0-36 ay çocuklar için basılan kitapların özellikleri hakkında bilgilendirilmeli, konu olarak kavramlar, çocuğun kendisini, çevresini ve vücudunu tanımasını sağlayan basit öyküler basılmalıdır.

'0-36 Ay Çocuklara Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Bir Analizi' isimli bu araştırmanın alanda yapılacak olan araştırma ve uygulamalar için kaynak olması beklenmektedir.

Kaynaklar

- Akbayır, S. (2010). *Çocuğum neyi okumalı?* Ankara: Pegem Akademi.
- Akengin, G. (1999). *Resimli hikayelerin çocuk eğitimindeki rolü ve Manas Destanı'nın resimlerle hikayeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Anderson, N. A. (2010). *Elementary children's literature: Infancy through age 13*. USA: Pearson Education.
- Araz, Y. (2010). *Çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin kullanılması üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Arı, E. ve Demir, M. K. (2013). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 116-128.
- Aygün, A., & Abacı, O. (2014). Examination of illustrated story books published between the years of 2004-2011 for 4-8 age group children in terms of illustration. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* (152), 94-99.
- Balcı, A. (2002). *Çocuklara Rehber Dergisi'nin çocuk eğitimine katkısı açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (6.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bassa, Z. (2019). Çocuk kitaplarında resimleme. M.Gönen(Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* içinde (5.baskı, s. 179-224). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Bayram, Z. T. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bloom, P. (2001). *How children learn the meanings of words*. Massachusetts: The Mit Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Celepoğlu, A. (2007). Çocukta edebi ilgi ve ihtiyaçların gelişimi. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (s. 30-33). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Celepoğlu, A. (2007). Sesli ve görüntülü yayınlar. Ö. Yılar, & Ö. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (s. 52-66). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Choudhuri, I. (2005). Promoting value education through children's literature. *Journal of Value Education*, 29-36.
- Coddy, B. (1973). *Useing literature with young children*. America: WM. C. Brown Company Publishers.
- Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve davranışı* (5 b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelik, H. İ. (2016). *Preterm bebeklerde duysal işleme ile motor gelişim arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara
- Çer, E. (2014). *Edebiyatta çocuk gerçeğliği ve çocuğa görelik ilkelerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çer, E. (2018). *Çocuk ve kitap*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çilgin, A. S. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları .
- Çukur, D. (2011). Okul öncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekan tasarımı. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi* (12), 70-76.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirel, ř. (2010). Çocuk edebiyatı. ř. Demirel (Ed.), *Edebi metinlerde çocuk edebiyatı* içinde (s. 45-82). Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretileri hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 43-55.
- Dilidüzgün, S., Sever, S., Öztürk, A. ve Adıgüzel, Ö. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Anadolu Üniversitesi Yayını: Eskişehir.

- Dursunoğlu, H. (2007). Çocuk edebiyatı nedir? Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (s. 31-36). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dwyer, J., & Neuman, S. B. (2008). Selecting books for children birth through four: A developmental approach. *Early Childhood Education Journal* (35), 489-494.
- Emre, A. C. (2000). *Çocuklara hikâye anlatmak sanatı*. Ankara: MEB.
- Ergenç, İ. (2008). Dilin Beyindeki Gerçekleşimi ve Konuşma Eylemi. S. Karakaş (Ed.), *Kognitif Nörobilimler*. Ankara: MN Medikal & Nobel.
- Erkul, R., Başöncül, N. ve Sezer, H. (2006). Çocuk edebiyatının sorunları ve çözüm önerileri. II. *Ulusal Çocuk Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 232-236). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Eroğlu, Z. D. (2013). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları ile doğru yazma becerileri arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 8(9), 1441-1453.
- Evirgen, N., Kayhan, E. ve Erden, G. (2015). Gesell gelişim figürleri'nin anasınıfı çocuklarında güvenilirliğe yönelik bir ön çalışma. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 378-389.
- Fletcher, K. L., & Reese, E. (2005). Picture book reading with young children: a conceptual framework. *Developmental Review* (25), 64-103.
- Fletcher, K. L., & Sabo, J. (2006). Picture Book Reading Experience and Toddlers' Behaviors with Photographs and Books. *ECRP*, 8(1), 1-9.
- Formiga, C. K., & Linhares, M. B. (2015). Motor Skills: Development in Infancy and Early Childhood A2. J. D. Wright (Ed.), *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* içinde (s. 971-977). Oxford: Elsevier.
- Galda, L., Cullinan, B. E., & Sipe, L. R. (2009). *Literature and the child*. California: Wadsworth Publishing.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (B. Onur, Çev.) İstanbul: İmge Kitabevi.
- Ganea, P. A., Pickard, M. B., & DeLoache, J. S. (2008). Transfer between picture books and the real world by very young children. *Journal of Cognition and Development*, 9(1), 46-66.

- Gerrig, R. J. ve Zimbardo, P. G. (2015). *Psikoloji ve yaşam*. (A. A. Özdoğru, (Ed.), G. Sart, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Glazer, J. I. (1986). *Literature for young children*. New York: Merril.
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikaye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88.
- Gönen, M. ve Balat, G. U. (2002). Çocuk Kitaplarına Yeni bir Yaklaşım: İnternet'te Resimli Çocuk Kitapları (e-books). *Türk Kütüphaneciliği*, 16(2), 163-170.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2019). Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri. *Erken Çocukluk Döneminde Çocuk Edebiyatı* (s. 1-12). içinde Ankara: Eğiten Kitap.
- Gönen, M., Aydos, E. H., & Ertürk, H. G. (2012). Social Skills in Pictured Story Books. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 5280-5284.
- Gönen, M., Burçak, F., Uysal, H. ve Bediz, E. (2019). 0-3 Yaş dönemi kitapları. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* içinde (s. 77-85). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Gönen, M., Durmuşoğlu, M., & Severcan, S. (2009). Examining the views of preschool education teachers on the content, illustrations and physical characteristics of the picture story books used in education. *Procedia Social and Behavioral Sciences* (1), 753-759.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fizksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(130), 250-265.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. F. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim* (196), 258-272.
- Güney, S. (2015). *Davranış bilimleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Gürel, Z., Temizyürek, F., & Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.
- Hepburn, E., Egan, B., & Flynn, N. (2010). Vocabulary acquisition in young children: The role of the story. *Journal of Early Childhood Literacy*, 10(2), 159-182.
- Houston-Price, C., Burton, E., Dickinson, R., Inett, J., Moore, E., Salmon, K., et al. (2009). Picture book exposure elicits positive visual preference in toddlers. *Journal of Experimental Child Psychology*(104), 89-104.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karakuş, İ. Ş. (2006). *Çocuk edebiyatı ürünlerinin okuma gelişimine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı* içinde (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S., & Hickman, J. (2006). *Charlotte Huck's children's literature*. USA: Mc Graw Hill.
- Koç, E. (2002). *Görsel-algı becerilerinin gelişimine yönelik örnek bir program modelinin hazırlanması ve anasınıfı çocuklarında görsel algı gelişimine etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Koçak, M. K. (2017). *2000-2014 yılları arasında okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı, içyapı ve resimleme nitelikleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Kökçü, Y. (2015). İlk dönem çocuk şiir kitaplarının biçim ve içerik açısından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 4(4), 1616-1638.

- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Kucirkova, N., Messer, D., & Whitelock, D. (2012). Parents reading with their toddlers: The role of personalition in book engagement. *Journal of Early Childhood Literacy*, 13(4), 445-470.
- Lahey, M. (1988). *Language disorders and language development*. New York: Macmillan.
- Mardi, H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Nalinci, G. Z. (2018). Okul öncesinde çocuk kitaplarıyla görsel okur yazarlık. E. Çer (Ed.), *Çocuk ve kitap içinde* (s. 37-66). Ankara: Eğiten Kitap.
- Ninio, A. (1980). Picture-book reading mother-infant dyads belonging to two subgroups in Israel. *Child Development*, 51(2), 587-590.
- Otto, B. (2006). *Language development in early childhood*. USA: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Owens, R. (2019). *Language development : An Introduction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi tanıma teknikleri*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Piaget, J. (2004). *Çocukta zihinsel gelişim*. (H. Portakal, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- Russell, D. L. (2005). *Literature for children*. USA: Pearson Education.
- Sağlam, A. G. (2007). *Anne-baba ve öğretmenlerin okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Sarıkavak, Z. (2009). *Ceninden ergenliğe*. Ankara: Özlem Yayınevi.
- Schwartz, S., & Miller, J. E. (1996). *The new language of toys*. USA: Woodbibe House.

- Seven, S. (2010). Çocuk kitapları. Ş. Demirel (Ed.), *Edebi metinlerde çocuk edebiyatı* içinde (s. 104-114). Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Dergisi* (105), 14-15.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal uyarılarla dil öğretimi*. Ankara: Tudem.
- Simcock, G., & DeLoache, J. S. (2008). The Effect of Repetition on Infants' Imitation from Picture on Mother-infant Non-verbal Engagement with Picture Books. *Infant Behavior and Development*, 33, 613-618.
- Sınar, A. (2006). Türkiye'de çocuk edebiyatı çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4(7), 175-225.
- Striker, S. (2005). *Çocuklarda sanat eğitimi*. İstanbul: Epsilon .
- Sutherland, Z., & Arbuthnot, M. H. (1991). *Children and books*. New York: HarperCollins Publishers.
- Şahin , G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.
- Şahin, A. (2007). Çocuk ve Çocukluk. Ö. Yılar, ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (s. 1-15). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şahin, A. (2007). Çocuk ve çocukluk. Ö. Yılar, ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (s. 1-36). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şengül, E. A. (2019). *Erken dil müdahalesinde etkileşimli kitap okuma uygulamasının gelişimsel dil gecikmesi görülen çocuklar üzerindeki etkililiğinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tanju, H. E. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığı'na genel bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39.

- TDK. (2019). *Kitap*. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=K%C4%B0TAP> (Erişim Tarihi: 19.10.2019) adresinden alınmıştır
- Tucker, N. (1981). *The Child and the book: A psychological and literary exploration*. New York: Cambridge University Press.
- Tuncer, N. (2000). Bir tür olarak resimli kitap nedir? kaç türlü resimli kitap vardır? hangi yaşa hangi tür resimli kitap uygundur? M. R. şirin (Ed.), *Çocuk edebiyatı* içinde (s. 202-204). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 21-45.
- Turan, F., Gönen, M. ve Aydos, E. H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarını seçme konusunda yeterlik düzeyleri ve kendi yeterliklerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 400-422.
- Tür, G. ve Turla, A. (1999). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Ural, S. (2019). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* içinde (s. 33-56). Ankara: Eğiten Kitap.
- Uyumaz, F. (2019). *Sedat Girgin'in resimlediği kitaplardan örneklerle çocuk edebiyatında resim-metin ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Uzmen, F. S. (1993). *1970-1193 Yılları arasında basılmış türkçe ve ingilizce resimli hikaye kitaplarının konu yönünden incelenmesi* (Yayınlanmamış bilim uzmanlığı tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Veziroğlu, M. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının m.e.b. okul öncesi eğitim programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yalçın, S. K. (2005). *İlköğretim 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının eğitsel açıdan değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Yavuzer, H. (1998). *Çocuğunuzun ilk 6 Yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılar, Ö. (2007). Çocuk Yayınları. Ö. Yılar, & L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde, (s. 39-51). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.

EK-A: 0-36 Ay Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu

1. Kitabın Adı:
2. Sayfa Sayısı Tam: ( ) Evet ( ) Hayır
3. Basım Yeri: ( ) Var ( ) Yok .....
4. Basım Yılı: ( ) Var ( ) Yok .....
5. Yayınevi: ( ) Var ( ) Yok .....
6. Yayın Yeri: ( ) Var ( ) Yok .....
7. Ticari Unvan: ( ) Var ( ) Yok .....
8. İş Yeri Adresleri: ( ) Var ( ) Yok .....
9. Yazar Adı: ( ) Var ( ) Yok .....
10. Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgi ( ) Var ( ) Yok .....
11. Çizer (Resimleyen) Adı: ( ) Var ( ) Yok .....
12. Çeviri ise Çevirmenin Adı: ( ) Var ( ) Yok .....
13. Çeviri ise Çevirmen Hakkında Tanıtıcı Bilgi ( ) Var ( ) Yok
14. Kitabın Fiyat Bilgisi ( ) Var ( ) Yok
15. Kitabın Fiyatı .....
16. Kaçınıcı Baskı Olduğu ( ) Var ( ) Yok
17. Kitap ile ilgili tanıtıcı yazı ( ) Var ( ) Yok
18. Aile ya da eğitimciyi bilgilendiren bölüm ( ) Var ( ) Yok
19. Etkinlik önerileri ( ) Var ( ) Yok
20. Önerilen Yaş Grubu Belirtilmiş mi? ( ) Evet ( ) Hayır
21. Önerilen Yaş Grubu Belirtilmiş ise .....
( ) Oyuncak Kitap ( ) Bez Kitap ( ) Banyo Kitabı ( ) ABC Kitabı
( ) Kavram Kitabı ( ) Resimli ve Yazılı Öykü Kitabı ( ) Resimli Yazısız Öykü Kitabı
22. Türü .....
( ) Dikdörtgen ( ) Kare ( ) Diğer .....
23. Kitabın Şekli ( ) Dikdörtgen ( ) Kare ( ) Diğer .....
24. Kitabın Eni .....
25. Kitabın Boyu .....
26. Ciltleme ( ) Dikiş ( ) Spiral ( ) Tel Zımba
( ) Katlama ( ) Yapıştırma
27. Kapak Cinsi ( ) Kuşe kağıt ( ) Karton ( ) Mukavva
( ) Bez ( ) Plastik ( ) Diğer .....
( ) kalın karton
28. Kağıt Kalınlığı ( ) ince karton
( ) kağıt
29. Sayfa cinsi (türü) ( ) Kağıt ( ) Bez ( ) Karton ( ) Selefonlu ( ) Plastik
30. Sayfanın Sol Marjı ( ) Sabit ( ) Değişken
31. Sayfanın Sayısı ( ) Evet ( ) Hayır
32. Sayfa sayısı .....
33. Yazı Rengi ( ) Siyah ( ) Renkli ( ) Diğer .....
34. Yazı tipi ( ) Dik ( ) Eğik ( ) Diğer (ikisi birden)
35. Yazı Puntosu ..... ( ) Değişken
36. Resimleme ( ) Aksesuarlı /Süslü ( ) Fotoğraf ( ) Gerçekçi
( ) Hayali ( ) 3 Boyutlu
37. Resimleme ( ) Renkli ( ) Siyah-Beyaz ( ) Diğer
38. Resim Yerleştirme ( ) Sabit ( ) Değişken
39. Metin Yerleştirme ( ) Sabit ( ) Değişken
40. Cümledeki sözcük sayısı Bir sözcüklü cümle sayısı .....

- İki sözcüklü cümle sayısı .....
- Üç sözcüklü cümle sayısı .....
- Dört sözcüklü cümle sayısı .....
- Beş ve daha fazla sözcüklü .....
41. Kapağın resimlemesi ilgi çekici ( ) Evet ( ) Hayır
42. Kapak resimlemesi konu ile ilgili ( ) Evet ( ) Hayır
43. Sayfa resimlemesi ilgi çekici ( ) Evet ( ) Hayır
44. Sayfalarda kullanılan resimlemeler metin ile ilgili ( ) Evet ( ) Hayır
45. Resim Yazı Oranı ( ) $\frac{3}{4}$ Resim ve $\frac{1}{4}$ Yazı oranı uygun ( ) Uygun Değil
46. Noktalama işaretleri ( ) Yerde kullanılmış ( ) Yerde kullanılmamış
47. Yazım kurallarına ( ) Uygun ( ) Uygun değil
48. Anlatım açık ve anlaşılır ( ) Evet ( ) Hayır
49. Cümle Yapısı ( ) Kurallı Cümle ( ) Devrik Cümle ( ) İki Birden
50. Ana karakter ( ) Var ( ) Yok
51. Ana karakter türü ( ) Hayali ( ) Gerçek
52. Ana karakter kim ( ) Yetişkin ( ) Çocuk Hayvan Diğer
- ( ) Renkler ( ) Sayılar
53. Kitabın konusu ( ) Hayvanlar ( ) Şekiller
- ( ) Diğer .....

EK-B: Örnekleme Alınan Kitapların Listesi

	Kitabın Adı	Yazarı	Resimleyen	Yayınevi	Yıl
1.	Sayılarla Dünyamız	JANE CABRERA		Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
2.	Gezi Kitabım	ANNA MILBOURNE	SİMONA DİMİTRİ	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
3.	10 Tatlı Ayıcık			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
4.	Sihirli Dinazor			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
5.	Nerdesin Küçük Fil	SAM TAPLİN	EMİLY DOVE	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
6.	Gece Bahçesi Upsy Daisy	ANDREW DAVENPORT		Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2009
7.	İlk Öyküler Fındıkıran		DAN TAYLOR	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
8.	Kırmızı İtfaiye Arabası			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
9.	Can ve Nil			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
10.	İlk Taşıt Sesleri Kitabım			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
11.	Şekillerle dünyamız			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
12.	Kim Oynuyor	JANE WOLFE	ANNE MATTHEWS	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2016
13.	Kim Möö Der	JANE WOLFE	TOY BOX	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2015
14.	Buradan ne geçecek?	JANE WOLFE	TORS BENHAM	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
15.	Çiftlikte kimler yaşar?	NİCOLE BAXTER	PETER LAWSON	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
16.	Nerdesin Küçük Tilki		EMİLY DOVE	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
17.	Nerdesin Küçük Tavşan		EMİLY DOVE	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
18.	Hareketli Tamirhane			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
19.	Hareketli Oyuncaklar	JOY GOSNEY		Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
20.	Küçük Kırmızı Uçak			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2017
21.	Küçük Elif İn Koyunları			Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2018
22.	Kaplumbağa Meritta			Net turistik yayınları	2018
23.	Minik Eller Bedenim			Martı yayınları	
24.	Sözcükler (İlk Adımlar Dizisi)			Net turistik yayınları	2018
25.	Hayvanlar (İlk Adımlar Dizisi)			Net turistik yayınları	2018
26.	İlk 100 Sözcük		DANİKA PALACI	Remzi kitabevi	2019
27.	Hışır Hışır Eğlence	ÖMER CANBİR		Net turistik yayınları	2019
28.	Tekerlekli Kitabım Araba			Martı yayın dağıtım	
29.	Taşıtlar			Pöti kare	2013
30.	Winnie The Pooh		BAHAR METE	Doğan egmont	2018
31.	Meraklı Çomar	ÖMER CANBİR	MURAT YILMAZ	Net turistik yayınları	2019
32.	Sobe Oyun Zamanı			Pena yayınları	2018
33.	Renkler Ve Şekiller			Net turistik yayınları	2016
34.	Kavramlar			Net turistik yayınları	2016
35.	Hayvanlar			Net turistik yayınları	2016
36.	Sözcükler				2016
37.	Sebzeler		FREEPIK	Eolo eğitici oyuncak sanayiistanbul	yok
38.	2 Yaş Hikayeleri Dizisi	AYÇA ATÇI	İFAKAT GÜREL	Net turistik yayınları	2018
39.	Dokun ve Hisset	NANCY PARENT		Doğan egmont	2017
40.	1 Yaş Hikayelerim Dizisi	AYÇA ATÇI	İFAKAT GÜREL	Net turistik yayınları	2018
41.	1 Yaş İçin Masallar	MELANİE JOYCE	GAİL YERRİL	İş bankası kültür yayınları	2018
42.	Renkler Şekiller Sözcükler			Remzi kitabevi	2017
43.	Tombik Ayının Yeni Arkadaşı	KARMA WILSON	JANE CHAPMAN	Pearson	2015

44.	Resimlerle 100 Hayvan			Remzi	2018
45.	Pörtlek Gözlü Timsah			Beta basım yayın	
46.	İlk Başucu Kitabım Küçük Pembe Yatağım	CLARIE HENLEY		Abc yayın grubu	
47.	İlk 100 Sözcük			Remzi	2018
48.	Sayılar Bak Ve Öğren			Martı yayın	
49.	Minik Öğlum Dişleme Kitabı			Doğan egmont	2011
50.	Ben Kimim Araba			Ezgi matbaacılık	2017
51.	Hanımış Viz Viz Arı			Doğan egmont	2019
52.	Haydi Öğren Hayvanlar	ÖMER CANBİR	İFAKAT GÜREL	Net turistik yayınları	2019
53.	İzini Arayan Salyangoz	M. TUNÇ ATALAY	M. TUNÇ ATALAY	Mandolin yayın	2018
54.	Gemiler	MONİCA LOPEZ	ANİTA MORRA	Eolo eğitici oyuncak sanayi	
55.	Uçaklar	MONİCA LOPEZ	ANİTA MORRA	Eolo eğitici oyuncak sanayi	
56.	Trenler	MONİCA LOPEZ	ANİTA MORRA	Eolo eğitici oyuncak sanayi	
57.	Arabalar	MONİCA LOPEZ	ANİTA MORRA	Eolo eğitici oyuncak sanayi	
58.	Cemile Tombiše Şekilleri Öğretiyor	ALİNE DE PETİNGY	NANCY DELVAUX	Kaknüs çocuk	
59.	Cemile Tombiše Renkleri Öğretiyor	ALİNE DE PETİNGY	NANCY DELVAUX	Kaknüs çocuk	
60.	Cemile Tombiše Kelimeleri Öğretiyor	ALİNE DE PETİNGY	NANCY DELVAUX	Kaknüs çocuk	
61.	Cemile Tombiše Zıt Kavramları Öğretiyor	ALİNE DE PETİNGY	NANCY DELVAUX	Kaknüs çocuk	
62.	Siyah Beyaz	JANE FOSTER	JONE FOSTER	Sev yayıncılık	2017
63.	Evimiz 4	HATİCE ARMAĞAN		Net turistik	2016
64.	Hayvanlar 2	HATİCE ARMAĞAN		Net turistik	2016
65.	BüyükBabam Beni Seiyor (Kucakdolusuöpücükler)			Çiçek yayıncılık	
66.	Gidiyorum!	MATTHİEV MAVDET	ERSEL TOPRAKTEPE	Yapı kredi yayınları	2018
67.	Bebegi İcin İlk Kitaplar Yüzler	ŞEBNEM KEPKEP	ŞEBNEM KEPKEP	Eolo eğitici yayıncılık	
68.	Bebğim İcin İlk Kitaplar Desenler	ŞEBNEM KEPKEP	ŞEBNEM KEPKEP	Eolo eğitici yayıncılık	
69.	Bomp!Minik Dinazor	JO LODGE		Mikado çocuk yayınları	2016
70.	Gözlüklü Aslan	GIOVANNA MANTEGAZZA	GIANNİ RONCO	Pötikare yayıncılık	2016
71.	Bu Kimin Yuvası	MARIALORETT AGİRALDO	NİCOLETTABA RTELLE	Pötikare yayıncılık	2016
72.	İlk 100 sözcüğüm			Pena yayınları	2017
73.	Sobe Uyku Zamanı			Pena yayınları	
74.	İlk 100 Kelime		JANE HORNE	Çiçek yayıncılık	2015
75.	Kızımın Tuvalet Kitabı	DOWN SİREET	SUSAN CALVER-DAVE KİNG	Net yayınları	2018
76.	Uyku zamanı			Abc bebek	
77.	Bu nedir? Bitkiler			Eksik parçayayın	2018
78.	Bu Nedir? Eşyalar			Eksik parçayayın	2018
79.	Mevsimler Ve Renkleri		PİERRE-MARİEVALAT	Marsık yayıncılık	2004
80.	Sesleri Öğreniyorum Sözcükler Seslikitap			Çiçek yayıncılık	
81.	En Minik Hipopotam			Çiçek yayıncılık	
82.	Konuşan Kitap	UĞUR KÖSE	UĞUR KÖSE	Eğiticireklam	
83.	100kanatçıktaöğrenhayvanlar			Martı yayınları	
84.	Hayvanları Tanyalım (Okyanus)		GABRIADA ANTONİNİ	Martı yayınları	
85.	Çok Meşgulüm		BURCUMUSSE LWHİTE	Mikado çocuk yayınları	2016
86.	Vücudum		BURCU MUSSELWHİTE	Mikado çocuk yayınları	2016
87.	Bebegimin İlk Sözlüğü			Eksik parça yayınevi	
88.	Ben kimim? Panda			Ezgi matbaacılık	2017
89.	Arkadaşım Köpük	ANN TOBİAS	DUBRAVKA KOLONOVİC	Çamlıca çocuk	2005

90.	Sevimli ördekler	ANN TOBIAS	DUBRAVKA KOLONOVIC	Çamlıca çocuk	2005
91.	Sayılar			Abcgrup	2015
92.	Evim			Net turistik yayınlari	2017
93.	Minikler İçin Oyun Zamanı	DAWN SIRETT	DAVE KING	Koleksiyon yayıncılık	2011
94.	Minikler İçin Banyo Zamanı	DAWN SIRETT	DAVE KING	Koleksiyon yayıncılık	2011
95.	Arda Doğruyu Söylüyor			Yumurcak yayınlari	
96.	Hayvanları Tanıyalım Kediler	EMİLİE BEAUMONT	FEDERİCA LOSSO- LEAF	Arkadaş yayın grup	2018
97.	Hayvanları Tanıyalım Tavşanlar	EMİLİE BEAUMONT	FEDERİCA LOSSO- LEAF	Arkadaş yayın grup	2018
98.	Portakal Armut Elma Ve Ayı	EMİLY GRAVETT	EMİLY GRAVETT	Binbir çiçek kitapları	2016
99.	Hayvanları Tanıyalım Koyunlar	EMİLİE BEAUMONT	FEDERİCA LOSSO- LEAF	Arkadaş yayın grup	2018
100.	Büyüyünce...	PATRICK GEORGE	PATRICK GEORGE	Meav yayıncılık	2016
101.	Sevgi Canavarı	RACHE BRİGHT		Binbir çiçek kitapları	2017
102.	Hipopotam Afedersiniz Diyor	MİCHAEL DAHL	GRİOL VIDAL	Solmat basın yayıncılık	2018
103.	Benim Küçük Traktörüm			Doğan egmont	2000
104.	Ben Sandalye Değilim	ROSS BURACH	KÜBRA YEŞİLYURT	Özlem matbaacılık	2018
105.	Canım Babam	ERİC CARLE	ERİC CARLE	Ertem basım	2018
106.	Canım Annem	ERİC CARLE	ERİC CARLE	Ertem basım	2018
107.	Renkler	PATRICK GEORGE	PATRICK GEORGE	Acar basım	2017
108.	Postacı Ayı	JULIA DONALDSON	AXEL SCHEFFLER	Beta basım yayım	2016
109.	Tavşan Uykusu	JULIA DONALDSON	AXEL SCHEFFLER	Beta basım yayım	2018
110.	Hayvan Kurtarma	PATRICK GEORGE	PATRICK GEORGE	Meav yayıncılık	2016
111.	Minik Koala Ağacını Arıyor	JEDDA ROBAARD	JEDDA ROBAARD	Pearson eğitim	2019
112.	Bebek	GALLIMARD JEUNESSE VE CLAUDE DELAFOSSE	DANIELE BOUR	Marsık yayıncılık	2016
113.	Bezelye Olmak İstemiyorum Hugo Ve Bella'nın Maceraları	ANN BONWILL SİMON RİCKERTY		Epsilon yayıncılık	2014
114.	Doktorada	ANNE CİVARDİ	STEPHAN CARTWRIGHT	Tubitak kitaplar yayın	2018
115.	Bir Küçük Fasulye	CECİL KİM	CHİARA DOTTOLO	Tubitak kitaplar yayın	2018
116.	İlk Adımlar Baharın Peşinde	Jİ-WU KİM	ANNİE WILKINSON	Tubitak kitaplar yayın	2018
117.	Gölde	ANNAMİLBOUR NE	MAT RUSSELL	Gökçe ofset matbaacılık	2008
118.	Siyah Beyazlılar Kulübü	ALİCE HEMMING	KİMBERLEY SCOTT	İndigo yayın	2018
119.	İda ve Mila	HAFİZE ÇINAR GÜNER	MÜJDE BAŞKALE	Ayrıntı yayıncılık	2017
120.	Tavşancan İle Faresu Büyük Balon	AXEL SCHEFFLER	AXEL SCHEFFLER	Mega basım	2016
121.	Çantada ne var?	EOM Mİ-RANG	CHOİ HYE-İN	Salamat basım yayın	2015
122.	Üç Ayı	CECİL KİM	MİQUE MORIUCHİ	Gökçe ofset matbaacılık	2015
123.	Oyun Zamanı		FİONA LAND	Pearson yayıncılık	2017
124.	Ece Tuvalet Eğitimi Sesli Kitap	ÖZLEM ARSLANOĞLU	ÖZLEM ARSLANOĞLU	Ekici reklam	
125.	Minik Aslan Kükremesini Arıyor	JEDDA ROBAARD	JEDDA ROBAARD	Pearson eğitim çözümleri	2017
126.	Sincap Simi Ve Sevimli Dosları	ASİYE ASLI ASLANER	ERKAN BASTEM	Bir ocak yayıncılığı	2018
127.	Elma ve Arkadaşları	GALLIMARD JEUNESSE	PIERRE- MARİE VALATY	Marsık yayıncılık	2004
128.	Küçük Hanımlar Duygu Veterinerçilik Oynuyor	EMİLİE BEAUMONT		Nesil çocuk	2012
129.	Köpekler	EMİLİE BEAUMONT	FEDERİCA LOSSO	Binbir çiçek kitapları	2018

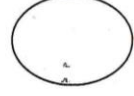
130.	Bunny Blue İyi Geceler Diler	ROBYN BRYANT	EWA/PAWEL PAWLAK	İlk kaynak kültür sanat	
131.	Krokodali	LUCY VOLPIN	KIERAN HOOD	Domingo bkz yayıncılık	2018
132.	Ver Elini	GIULIANO FERRI	GIULIANO FERRI	Acar basım	2018
133.	Kayakçı Tavşan	CLAUDIA RUEDA	CLAUDIA RUEDA	Sev yayıncılık	2016
134.	Aç Tırtıl	ERIC CARLE	ERIC CARLE	Mavi bulut	2018
135.	Aç Bu Küçük Kitabı	JESSE KLAUSMEIER	SUZY LEE	Acar basım	2017

EK-C: Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Tez Çalışması Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu*

17/05/2019

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Başkanlığına

Tez Başlığı / Konusu: 0-36 Ay Resimli Çocuk Kitaplarının Özelliklerinin MEB Okul Öncesi Eğitim Programına Uygunluk Açısından İncelenmesi

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Komisyondan/Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Esra Taşçı

(Öğrencinin Adı Soyadı, İmzası)

Öğrenci Bilgileri

Adı Soyadı	Esra Taşçı
Öğrenci No	N12224686
Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim Anabilim dalı
Programı	Okul Öncesi
Statüsü	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

Danışman Görüşü ve Onayı

Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN
(İmza)
(Danışmanın Ünvanı, Adı ve Soyadı)

*Bu form sadece 16 Mart 2018 tarihinden önce önerisi sunulan tez çalışmalarında kullanılabilir. 16 Mart 2018 tarihinden sonra

EK-Ç: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

26/11/2019

Esra TAŞCI

EK-D: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

26/11/2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: 0-36 AY ÇOCUKLARA YÖNELİK RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ BİR ANALİZİ

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin**adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
19/11 /2019	111	150671	27/09/2019	%3	1217087488

Uygulanan filtreler:

1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunun beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Esra TAŞCI
Öğrenci No.: N12224686
Ana Bilim Dalı: İlköğretim
Programı: Okul Öncesi Eğitimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN

EK-E: Thesis/Dissertation Originality Report

26/11/2019

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Primary Education

Thesis Title: AN ANALYSIS OF PICTURE BOOKS FOR CHILDREN AGED 0-36
MONTHS

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
19/11 /2019	111	150671	27/09 /2019	%3	1217087488

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Last name: Esra TAŞCI
Student No.: N12224686
Department: Primary Education Program
Program: Preschool Education
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN

EK-F: Yayınlama ve Fikri Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangibir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullar kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğim bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet hakları mb endekalacak, tezimin tamamınınyadabir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım haklan bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılr.

- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.⁽¹⁾
- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 12 ay ertelenmiştir.⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.⁽³⁾

26/11/2019

Esra TAŞCI

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılmaması ve patent alınması durumunda, tezdanişmanın önerisi ve enstitüünabilim dalınınuygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun kararı ile tezini erişime açılmasının ertelenmesine karar verilebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş ve patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılmaması durumunda 3 şahıslar veya kurumlar haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgileri içere ntezlere hakkında tezdanişmanın önerisi ve enstitüünabilim dalınınuygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tayışmamak üzere tezini erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çalışmalar veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konular ile ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlar yapıları birliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ve enstitü veya fakülteninuygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulularından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen teze ilgili lilek üresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilirdi, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sisteminin üyükleir

* Tezdanişmanın önerisi ve enstitüünabilim dalınınuygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulularından karar verilir.

